LEONIDA NEAMȚU

MOARTEA ca o floare de „NU-MĂ-UITA"

LEONIDA NEAMȚU

MOARTEA
ca o floare de
„NU-MĂ-UITA“

EDITURA MILITARĂ — 1970

Coperta: DONE STAN

Redactor: Cpt. I. ARAMA
Tehnoredactor: M. NICOLAE

Bun de tipar 09.01.1970. Apărut 1970. Hîrtie tipar sul de 50 g/m². Format 540×840/16. Coli de tipar 9. B. 308.

Tiparul executat sub comanda nr. 90 939 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

Stau iarăşi la „masa de plumb". Mă bucur de o clipă de răgaz, trecătoare clipă intermediară, rotundă, sau mai curînd ovală, ca desenată de un copil ce ţine pentru întîia oară creionul în mînă, ca un inel al lui Saturn, văduvit de planeta sa, şi, firește, întristat. Din această cauză : a dispariţiei planetei-mamă. Dar iertaţi-mă pentru o asemenea introducere confuză !

Liniştea aceasta nu mă poate înşela, aşa cum nu mă pot induce în eroare nici vrafurile de hîrtii de pe „masa de plumb". Agitaţia va începe într-o clipă-două : pun pariu pe cinci mere Ionathan, roşii, mari, dulci, aromate, că ştiu cine se va înfăţişa imediat : profesorul Marius Lupu, învăluit în fumul pipei sale, ca-ntr-un mister. Sînt convins că vine să-mi spună cine e asasinul ! El observă, trage concluzii, inspiraţia nu-i dă o clipă de răgaz.

În acest interval pata de soare, mai bine zis raza ce reuşeşte să se strecoare prin frunzişul castanului din faţa ferestrei, imprimă pe peretele din dreapta un contur aurîu, aducînd perfect a revolver ! Pe onoarea mea, pentru o acţiune poliţistă, soarele ştie cum să-şi modeleze efortul. De cîtva timp urmăresc pata de lumină : e distracţia mea de după masă. Înainte de a sugera un revolver, seamănă cu o floare, cu o garoafă, iar acum ia, încetul cu încetul, contururile Americii. Puţin mai tîrziu se va transforma într-un nud superb, iar după o jumătate de ceas va prinde profilul unui topor. Ştiu, fiindcă în fiecare zi e la fel. Dar, ce e drept, şi fantezia mea o cam ia razna ! Haide ! Iată-l şi pe Marius Lupu. Nu spuneam că el va fi omul-cu-soluţia ?

Dar te pomenești că ar fi mai bine s-o iau de la început ? Nu sînt convins... Cine-și mai începe astăzi cărțile cu începutul ?

Cu îngăduința dumneavoastră, fotografiile mint. Nu din cauza calității discutabile a clișeului, sau în orice caz nu totdeauna din acest motiv. Un zîmbet, ca să folosim un fel de figură de stil inversă, te expediază direct în cercul erorilor. Ce te faci, încrezutule ? (Da, în acest moment, dacă vă interesează, pata de lumină de pe perete s-a alungit și aduce a nud...) Șovăind, te zbați ca un înotător rănit, cu două săgeți înfipte între omoplați, fără speranțe să ajungi la mal ; între timp decorul e altul : fluviul pe cursul căruia sperai să navighezi își mistuie unduirile în deșert. Într-un fel de Sahară adică, peisajul căreia se schimbă din cauza nisipurilor mișcătoare, a simunului și a celorlalte elemente fierbinți ce brăzdează un deșert... Și cu acest gînd, să mai privim o dată fotografia din stînga ! Bine lucrată. Ștefan Paim trimite un zîmbet sfidător de bărbat frumos, potrivit pentru rolurile jucate în tinerețe de John Wayne ; la mijlocul vîrstei mature păstra obrazul neted, bronzat totdeauna, o limpezime a privirii calme, ușor insinuante. Dar fiindcă fotografia minte, pot spune că în realitate era un ins violent, dur, de o teribilă încăpățînare. Un om curios să afle, să cerceteze, ajutat de inteligență și spirit de observație. Dacă mai trăia două luni, Ștefan Paim ar fi împlinit patruzeci și opt de ani, și cine știe ce minuni ar mai fi făptuit.

Trei gloanțe minuscule, trimise dintr-un revolver-jucărie, marca „Hagg", l-au lichidat. Îmi permiteți, nu-i așa, să folosesc acest cuvînt, *lichidat*, care sună atît de promițător într-o istorie detectivă. Moartea năprasnică, neașteptată, dură ca el însuși, l-a surprins într-o seară din toamna anului trecut, la începutul lui august, o seară deosebit de catifelată, cînd nimeni, nici măcar un om ca Ștefan Paim, fost contrabandist, nu se pregătește să moară. La drept vorbind cred că nimeni, niciodată, nu se pregătește să moară !

Pe la două noaptea, după o goană infernală cu automobilul, am ajuns în orașul M. Din primul moment

mi s-a părut că afacerea e încîlcită ca un blestem de vrăjitoare arsă pe rug, și nu m-am bucurat.

Strada Marco numărul 19, în apropierea gării mici, de unde pleacă zgomotoasele trenulețe forestiere. Doi bărbați plini de importanță de la secția judiciară, doi medici și alte persoane auxiliare, cu toții transpirînd ca niște diavoli puși să supravegheze cazanele mari ale iadului, se cam agitau în derută, mai mult de formă, încercînd să convingă nu știu pe cine să fac totuși ceva util. Pesemne voiau să impresioneze stafia celui mort. Oameni uciși, vreau să zic asasinați, cu trei gloanțe enigmatice în pîntec, nu se mai pomeniseră în localitatea M., de multă vreme, dinainte de al doilea război mondial, cînd prin localurile din oraș se pomeneau brusc față-n față bande rivale de contrabandiști, și se ucideau niței, ca-n Texas. (M. are o așezare potrivită pentru așa ceva, e oraș de frontieră).

Revin însă la momentul sosirii : în stradă așteptau mai mulți indivizi, plesniți de un fel de curiozitate lugubră, sau mai știi, de compătimire, sau de frică ? Risipiți pe ici și colo, gesticulau ca niște personaje bacoviene, iar pe frunțile lor strălucea sudoarea. Pe dealurile dimprejurul orașului poposiseră mingi luminoase de ceață. Teribil de caldă era noaptea aceea de august, îmi amintesc.

Pe un scaun din curtea casei „în care se comisese omorul", într-o poziție destul de incomodă, cu picioarele lungi întinse și capul dat peste spătarul scaunului, stătea sub supravegherea strictă a vreo trei bărbați cu mutrele exagerat de încruntate, un tînăr frumos, cu înfățișare atletică, dar plin de vînătăi, cu ochii întunecați. La ivirea noastră abia s-a clintit. Scaunul pe care fusese bine înșurubat avea un picior mai scurt, avantaj care-i permitea să se legene ușor, cînd și cînd, mimînd un fel de nepăsare indolentă.

Și el transpira, ca și păzitorii săi. Mai multe felinare cam chioare ardeau așezate alandala prin curte ; asta crea o impresie alarmantă, apăsătoare.

Am remarcat și o femeie cu trăsături interesante, în rochie închisă : stătea nemișcată, cu bărbia în piept, cumva absentă. Mi s-a spus că e Alexandrina Boroș, „prietena" celui ucis. Alături de ea se frămînta un ins voinic, cu pipă.

Noaptea începenise deasupra orașului. Părea că un astru uriaș, negru și totuși fierbinte, se rotește pe cer în imediata apropiere a pămîntului. În orice caz felinarele acelea, prea multe, nu mi-au plăcut de loc.

Un cățel alb, prea viu în zăpușeala aceea moale, se învîrtea printre picioarele tuturor ca lovit de streche, iar din cînd în cînd se oprea, ancora în coadă și se apuca să urle.

Am cerut să fie dus cît mai departe, dar să-l lase, firește, în viață. Apoi am întrebat dacă există vreo posibilitate, la ora aceea, să bem ceva, un nevinovat pahar de sifon, sau apă minerală. M-am bucurat aflînd că această posibilitate există. Cîteva case mai încolo e înfiptă în pămînt o bodegă, iar responsabilul se afla printre inșii ce șușoteau în stradă.

Sosiră sifoanele și cu această ocazie am constatat că toată lumea, fără excepție, crăpa de sete, numai că, prinși de treburi, uitaseră.

Cîteva minute mai tîrziu pluti spre noi și o tavă cu vreo duzină de cafele. Erau cam dulcege, dar fierbinți — ca să ne ajute la transpirat — dar în orice caz ne prinseră bine tuturor.

Îl văd pe tînărul plin de vînătăi ce ședea pe scaun, păzit, aruncînd o privire plină de năzuințe spre pahare, și-i întind unul, cu riscul de a trezi dezaprobarea generală. Îl soarbe dintr-o înghițitură. Nu era greu de priceput că el e suspectul numărul unu.

Deodată îl auzii :

— Sînteți domnul Adrian Mocanu ? Șeriful, adică ?

Mă privea țintă, pe deasupra barajului mișcător al celor ce se agitau între noi, cu niște ochi nu suficient de triști pentru un prezumptiv inculpat. Mai curînd era o privire puțin ironică. I-am făcut semn că da.

— Numele meu e Frank Bradea !

— O. K., Frank, i-am zis. Sper să iasă bine !

(Cum naiba să-i fi răspuns altfel, de vreme ce-l chema Frank ?). Apropiindu-mă, l-am simțit că miroase a alcool, și m-am gîndit că asta nu-l prea favorizează, și că s-ar putea să nu iasă chiar așa de bine. În plus vînătăile ce-i împodobeau fața frumoasă păreau să fie de toate felurile,

şi mai vechi, şi foarte proaspete, dacă mă pot exprima astfel.

Ne-am dus să vedem cadavrul, dar mai întîi m-am interesat ce se întîmplase cu rudele celui ucis. Nu are alte rude în afară de o fiică, Nona, care a fost dusă în vecini, mi s-a răspuns. Asta e bine, am dat din cap, intrînd în casă.

Ştefan Paim zăcea frumos pe spate, nu într-o poziţie chircită, crispată, aşa cum vedem morţii „eroi negativi" prin filme, ci ca un mort „erou pozitiv", întins cît era de lung în diagonală peste covorul persian de un gri de nuanţă aleasă, cum nu mai văzusem ; alba cămaşă a victimei, puţin şifonată, cu trei pete de sînge, nu grozav de mari, dar fotogenice, alcătuia un interesant efect coloristic — natură moartă, da — şi-n acest moment unul din bărbaţii de la judiciară, pe nume Cristescu, scund, subţire, cu o faţă fină în care natura ingrată împlîntase un nas uşor coroiat, totuşi nu dizgraţios, dar nu ştiu de ce insist asupra nasului lui Cristescu, se înţepeni în prag, tăcut, în elegantul său costum de seară. Semăna puţin, şi nu ştiu de unde această asociaţie, cu un mic sfinx. Mi s-a părut că vecinătatea naturii moarte îl incomodează într-o anumită măsură, dar nu, el îşi oprise privirea asupra celor doi doctori care jucau şah alături de cadavru la o măsuţă mică, rotundă, împrejurul căreia se instalaseră turceşte.

Se ridicară, nu tocmai convinşi, văzîndu-mă (trec peste semnalmentele şi numele lor, care nu prezintă vreo importanţă în această acţiune, să mă ierte medicina legală !) Îmi întinseră nişte hîrtii, dar cu un zîmbet acru i-am rugat să-şi continue deocamdată gambitul damei, sau în general să facă ce vor, eventual să meargă la culcare ori să-şi viziteze inopinat iubitele. Rondul de noapte. Unul rise, al doilea mă privi ostil, dezaprobator : încă o dovadă, dacă mai e nevoie, că oamenii sînt diferiţi. O pendulă îşi legăna braţul în dreapta uşii, bătăile i se auzeau distinct, mi-am zis că discul de alamă pare să fie o farfurie zburătoare captivă. Multe gînduri neroade îţi trec prin cap noaptea, în asemenea ocazii.

Spuneam că mi-a sărit în ochi amănuntul : lui Ştefan Paim îi lipsea mîna dreaptă, aproape de la umăr. Un în-

firm, asasinat. Multe complicații și implicații psihologice și celelalte întortocheli, și așa mai departe.

— Accident, de pe cînd lucra la căile ferate, s-a întîmplat acum vreo zece ani, explică, strîmbîndu-se, Cristescu, arătînd mîneca îndoită a celui de pe covor.

Uite așa, i-am dat ocol de cîteva ori cadavrului. (Fotografiile fuseseră luate între timp, chiar mai multe decît trebuiau, de fapt așa cum se întîmplă de atîtea ori, ele n-au servit decît ca piese la dosar).

Acest Cristescu găsește tocmai acum momentul potrivit să mă întrebe dacă sînt sau nu căsătorit. Îi fac semn că nu, mirîndu-mă de întrebare numai din umărul stîng, fiind prea cald să mă mir din amîndoi.

Iată un amănunt care ar fi trebuit să-l pună pe gînduri pe înrăitul autor de romane polițiste Marius Lupu. (N-am explicat încă ce e cu acest personaj, dar o să-i vină și lui rîndul.) Vorbeam de amănunt: arma crimei se află acolo, revolverul negru, mic și fin ca o bijuterie. (Proiectilele extrase din toracele încăpător al lui Ștefan Paim au dovedit că într-adevăr era vorba *chiar* de arma cu care s-a comis omorul, nu de un truc, așa cum te-ai fi putut aștepta, dar asta am știut-o abia a doua zi.)

Acest revolver marca „Hagg" fusese aruncat, sau scăpat, sau pus cu intenție, sau uitat, pe covor, între cadavru și ușă. Întîmplare? Calcul? Asasinul o fi sperat că ancheta n-o să excludă chiar din primul moment sinuciderea? Fusese în același timp destul de rafinat — ucigașul — pentru a nu-i potrivi revolverul în mînă — manevră atît de grosolană! — mărginindu-se abia să sugereze posibilitatea ca în clipa morții Paim să fi scăpat arma din mînă? Dar ce sinucigaș poate să-și tragă în piept trei gloanțe, în trei locuri diferite?

Și apoi, pe cît se știe, sinucigașii preferă tîmpla...

Totuși în sprijinul ideii de sinucidere sau a unei eventuale vendete tainice, cu rădăcini în timpuri îndepărtate (de altfel și arma era de fabricație veche), pleda foarte timid un atît de romantic indiciu pe care l-am lăsat cu intenție la urmă. Iată despre ce este vorba. Alături de cadavru zăcea o tăietură dintr-o veche revistă, ca o limbă galbenă. Cine ar fi crezut că Ștefan Paim fusese cu mulți ani în urmă un contrabandist iscusit? Și cine ar

fi crezut că în anii de liceu același Ștefan Paim scrisese și publicase versuri! Iată ce poezie am găsit pe tăietura din revistă de pe covor:

MOARTEA, CA O FLOARE DE „NU-MĂ-UITA"

Case, sau oameni? Acolo cineva rîde
Sau vorbește, sau se bucură de înțelesul ascuns al cuvintelor.
Ca scorpionul am să mor de mușcătura mea
Pe pieptul meu, trei semne ale morții
Ca trei petale de „Nu-mă-uita!"

Uneori se ridică un stor, și iese
puțină lumină, poate ar vrea să țipe ceva

Aș! Cine mai poate comunica
Printre atîtea garduri de cuvinte,
Garduri fără porți, sau cu poarta mereu
În altă parte...
Am să plec undeva,
Purtînd pe cămașă trei semne ale morții...
Moartea ca o floare de „Nu-mă-uita".

ȘTEFAN PAIM — elev.

Într-adevăr, pe cămașa albă: trei semne ale morții, numai că nu albastre, ca petalele de „Nu-mă-uita", ci roșii, dar sugestia e perfectă; cuprins de tristețe am mîngîiat bucata de hîrtie îngălbenită, tăiată dintr-o atît de bătrînă revistă, moartă și ea, și încă de atîta timp! Ce speranțe investise bărbatul a cărui moarte o anchetam, în mirajul cuvîntului tipărit? Poet, contrabandist, funcționar mărunt, specialist în plante medicinale, activități de atîtea ori deșarte, în spatele cărora se ascunde, și se ascunde atît de bine, adevărul de nedezlegat al existenței unui om prea puțin iubit de semenii săi, fiindcă Ștefan Paim nu avea prieteni: urma s-o aflu mai tîrziu.

Moartea nu izbutise încă să șteargă de pe figura sa o expresie de curiozitate rece, încăpățînată, impresia aceasta m-a urmărit tot timpul; fără să vreau mă gîndeam că

dîndu-şi sufletul, Palm observase curios, cumva detaşat, apropierea marii enigme a morţii. Şi cu gîndul acesta am rămas.

Aprinzîndu-şi ţigara, Cristescu se uită la mine cu faţa lui de sfinx. L-am întrebat :

— Ştiai că e poet ?

Rămîne cu chibritul în mînă, apoi îl introduce stins înapoi în cutie.

— Pînă azi, nu.

Mă uit împrejur, cam absent. Ce ar mai fi de spus ?

— Şi fata lui, ce face ?

— Stă liniştită, într-o casă, peste drum.

— Aşa e, uitasem... Nu se prea omoară cu firea ?

— Între ei, între tată şi fiică, erau pe cît se pare nişte relaţii convenţionale, zice Cristescu, pe un ton de asemenea convenţional. Şi continuă : — Între altele, revolverul ăsta afurisit, jucăria de pe covor, se potriveşte mai bine într-o poşetă de damă, nu-i aşa ?

Îmi dau seama însă că aluzia sa e întîmplătoare. Întreb :

— Cîţi ani are Nona ?

— Cred că nouăsprezece...

— Şi e frumoasă ?

Cristescu se îneacă şi tuşeşte pînă-l podidesc lacrimile :

— Foarte... mormăie, ştergîndu-şi fruntea asudată.

Urmează o sumă de plictiseli : măsurătorile, planul locuinței, fotografierea amprentelor, și toate celelalte... Acum rămăsesem numai noi și cadavrul ; curtea și strada s-au golit, curioșii s-au retras cu încetul în vizuinele lor, dar desigur nu aveau să-și găsească somnul prea curînd.

Drace ! Nimeni, absolut nimeni nu auzise cele trei împușcături. În general fumătorii mă exaspercază, dar cînd nu am de ce să mă prind, mă agăț și eu de cîte o blestemată de țigară, ca și cum ar folosi la ceva. Spre dimineață cel ce a fost Ștefan Paim fu ridicat pentru autopsie. Sinistru cuvînt ! Bunii și harnicii doctori arătară în importantele lor hîrtoage că primul din cele trei proiectile, atingînd inima, fusese suficient pentru a provoca moartea ; asasinul se obosise degeaba expediind încă două gloanțe inutile. De prisos să explicăm că un om ce reușește să-și facă inima harcea-parcea din prima lovitură, nu mai are putere și bănuiesc că nici timp să mai apese tacticos de două ori pe trăgaci, schimbînd de fiecare dată locul în care țintește. N-a fost greu să se constate nici că s-a tras de la distanța de patru-cinci metri. Exceptînd ideea că Ștefan Paim ar fi avut brațe de o asemenea lungime colosală — ori știm că nici măcar nu avea două brațe ci doar unul, și acela de o lungime normală, — tragem o linie dublă, cu tuș albastru, peste posibilitatea sinuciderii.

O ușoară contuzie frontală, foarte recentă, atrase atenția zeloșilor medici. Putea fi urma unei izbituri de pumn. Cîteva dintre loviturile încasate de Frank Bradea, erau și ele suspect de recente, au zis aceiași medici, între două partide de șah. Așa au început deci cercetările,

cu puternice și întemeiate suspiciuni împotriva gălăganului de Bradea, 22 ani, fără ocupație, un fel de amorez de mahala, băiat de petreceri, unul din scandalagiii localității M.

Vremea se făcuse exagerat de caldă. Era nevoie de multă apă minerală, de cafea și de cîte un coniac, să nu-ți pierzi răbdarea și să nu lași dracului totul. Punerea sub acuzație a lui Frank ar fi o soluție teribil de comodă.

Mă învîrtesc prin camera „de lucru" a lui Ștefan Paim. Nimic nu e clar. Prin camera aceasta mare, spațiul pare îngust, probabil din cauza lui Prelipceanu, celălalt bărbat de la judiciară, care e deșirat, și deobicei vesel, dar acum plictisit la culme și exasperat că nu acord destulă atenție logicii sale inteligente.

— Asta e omul, zice gesticulînd, Frank Bradea e omul nostru, și cum să vă zic...

Observ că-i atîrnă unul din nasturii cămășii și-l fac atent. Prelipceanu rupe nasturele și-l aruncă pe fereastră.

— Dar versurile ?

Se uită la mine ca picat din lună. Pendula lui Ștefan Paim, deasupra noastră, dă ora.

— Ce versuri ?

— *Moartea, ca o floare de „Nu-mă-uita"*. Poate ai să-mi spui că Frank Bradea e mare cunoscător în ale poeziei...

Prelipceanu se scutură ca un ogar. Uitase ! Firește, are impresia, și aceeași impresie o am și eu, că discutăm despre „cu totul altceva".

— Cum îți explici, reiau zadarnicul nostru dialog, apariția acestei tăieturi, dintr-o revistă dinainte de război ?

— Poate că Ștefan Paim își pregătea un volum ! și amuzat de neverosimilul supoziției, Prelipceanu surîde cu îndoială, și continuă să străbată camera, în diagonală.

— Aș vrea să aflu exact în ce revistă și la ce dată au văzut lumina tiparului aceste stihuri... La nevoie te adresezi chiar și... Academiei !

— Bun ! zice tînărul, înșfăcînd poezia. Și așa scap de el.

Și iată ce îndrugă primii martori, Silviu Chertes și Ioachim Dudaș, 45, respectiv 51 de ani, ambii colegi de meserie : dulgheri, familiști etc., etc... (N-aș putea spune că am acordat importanță prea mare spuselor acestora doi : într-adevăr ei aduceau fapte localizate în timp cu destulă precizie, însă, paradoxal, tocmai aici vedeam șubrezenia mărturiei lor, sau mai exact șubrezenia concluziilor...) Trec în revistă afirmațiile acestor bărbați importanți :

Băuseră ceva, în trecere, la bodega de pe strada Marco 7, vreo patru-cinci case mai jos de locuința lui Ștefan Paim. Cît băuseră ? Chertes, unul mare, de rom ; Dudaș, trei mici, cu rachiu de vișine.

Următoarea întrebare e plicticos de obligatorie :

Nu erau „făcuți" ?

Nu, deloc, sau în orice caz prea puțin.

Ieșiseră din circiumă, discutînd, în drum spre casă ; Chertes are locuința pe aceeași stradă Marco, la 24, chiar peste drum de poarta lui Paim. Ei bine, s-au oprit amîndoi de mai multe ori, înaintau cîțiva pași, încetinind, pînă au tras pe dreapta să termine o discuție.

Despre ce ?

Ei, despre ce, ca bărbații între ei, seara, în lenevie...

Deodată tac amîndoi : cîteva case mai încolo, în lumina becurilor, îl zăresc pe Frank Bradea ; desigur pe undeva prin apropiere o să iasă ceva scandal, își zic ambii bărbați (funestă previziune !), cînd, cu surprindere, îl văd pe tînăr deschizînd poarta de peste drum, poarta cu numărul 19, a lui Ștefan Paim.

Cît să fi fost ora ?

N-ar putea să spună cu precizie, nici unul din ei nu s-a uitat în clipa aceea la ceas — da, ambii au ceas de mînă — dar, prin deducție față de ceea ce a urmat, să fi fost cam zece și jumătate.

Bun ! Dar ce și-au zis, văzîndu-l pe scandalagiul orașului pătrunzînd în casa lui Paim ? Gîndurile lor, dacă se poate, exact. Da, or să încerce...

Chertes, se pare că ar fi spus : „Nu cumva l-o fi durînd pintecul pe prietenul nostru Frank ?"

Ce legătură are toată povestea cu pintecul ?

Cum ce legătură, păi de cînd a fost pensionat de la căile ferate, în urma accidentului de acum zece ani cînd şi-a pierdut dreapta, Ştefan Paim se ocupă cu plantele medicinale, la fel ca şi tatăl său, Ladislau Paim, care a fost, la vremea sa, un fel de vraci vestit. Adică mare ştiutor în ale sucurilor din plante. Unul din cei puţini care cunosc proprietăţile ierburilor, florilor şi rădăcinilor, precum şi data cînd se cuvine a fi culese sau smulse din pămînt, cum trebuie fierte, amestecate, în ce doze băute şi cînd anume e mai potrivit să le bei, înainte de mîncare sau după, dimineaţa, la amiaz ori seara... într-un cuvînt o ştiinţă complicată, care se moşteneşte în familia Paim din tată în fiu, dăr cum şirul s-a rupt...

Să revenim la fapte : deci Chertes a presupus că Frank Bradea vine la Paim pentru o consultaţie, pentru a-i cere un leac ? Da, cam aşa, numai că Dudaş, auzindu-l, a pufnit în rîs, fiind de părere că Frank, cînd e bolnav, dacă e bolnav vreodată, se tratează mai bine cu rachiu tare, decît cu medicamente...

Şi ce a răspuns Chertes ? Chertes, în cele din urmă, a acceptat punctul de vedere al colegului său.

Apoi Dudaş a mai făcut o observaţie. Ce anume ? Dudaş (roşind) : „Nu leacuri caută Frank, ci mai curînd o vizitează pe Nona, fiica lui Paim..."

Aşa ?

Aşa...

Bine, dar se ştie că ar fi *ceva* între ei ?

Nu, Nona e *în vorbă* cu alt băiat, Tarsiciu Balea. Se spune chiar că ar fi logodiţi, sau cam aşa ceva.

Atunci cum se face că Dudaş a presupus că... ?

Ei, gură spurcată de ţap bătrîn !

Perfect. Ţap bătrîn care va să zică. Şi ce s-a întîmplat mai departe ? Iată ce s-a întîmplat. A trecut o vreme. Ei doi — Chertes şi cu Dudaş — uitaseră cu totul de Frank Bradea şi de vizita sa stranie la Ştefan Paim, sau la fiica lui, într-un ceas atît de avansat al serii. Nefiind curioşi din fire, afacerile vecinului Paim nu-i interesau. A trecut cam o jumătate de ceas din clipa apariţiei lui Bradea, în orice caz se făcuse ora unsprezece, cînd numitul Frank a dat pe neaşteptate buzna în stradă zbierînd de parcă

s-ar fi ciocnit pe întuneric cu propria sa fantomă : „L-au omorît ! L-au omorît !"

Au rămas în primul moment încremeniți, nu știau ce e, glumă sau lucru serios, apoi au trecut drumul, au intrat în casă și l-au găsit pe Ștefan Paim așa cum l-am găsit și eu, mort, în poziția pe care o cunoaștem. Lumea s-a strîns imediat ; din casa de alături, un alt vecin, croitorul Bihorean, a fugit să dea telefon unde se cere în asemenea situații...

Totul e clar din punctul de vedere al celor doi : vinovăția lui Frank Bradea sare în ochi.

Stați puțin, prin ce anume *sare* în ochi ?

Dar ce a făcut el în casă, timp de o jumătate de ceas ?

Într-adevăr... Ce a făcut ?

Dar vînătăile lui ?

Da ! Situația lui Bradea nu e simplă...

Dar faima lui de bătăuș și scandalagiu ?

Da, amice Frank, de data aceasta ai cam încurcat-o...

O întrebare : era lumină la fereastra camerei de lucru a lui Ștefan Paim în momentul cînd Bradea a intrat pe poartă ? Da, era lumină, storurile fiind trase, dar prin ele lumina răzbătea. Lumina nu s-a stins nici un moment. (E vorba deci de camera de lucru, a cărei fereastră dă în stradă ; o a doua se deschide către curte ; de altfel el și dormea aici, cealaltă încăpere, pe care o vom denumi dormitor, fiind ocupată de fiica sa, și ferestrele ei dînd una în curte, iar cealaltă spre grădina din spate. Cele două odăi, destul de mari, sînt despărțite de un antreu spațios și de baie. Din antreu o scară de lemn urcă în pod unde se pătrunde printr-un chepeng, ca să folosim acest termen uzitat în marină. Dincolo de dormitor se află o verandă din care o treime a fost transformată în bucătărie. Altădată bucătăria ocupa locul băii. Casa se află deci situată perpendicular pe stradă. În alt ungher al verandei, Paim își instalase un atelier miniatural cu tot felul de scule, traforaje etc.)

Altă întrebare : la ferestrele camerei ocupate de Nona se vedea lumină ?

Ferestrele Nonei nu pot fi observate din stradă, răspund cei doi martori, dar în momentul cînd Chertes și Dudaș au pătruns în casă, ca urmare a strigătelor lui

Frank, odaia părea cufundată în întuneric ; Nona s-a ivit cîteva clipe mai tîrziu, în pijama, părînd trezită din somn.

Întrebare adresată iar celor doi martori : ce părere aveți, ce rost avea ca Frank Bradea, fiind vinovat, să facă atîta tapaj ?

Dudaș (subtil) : Știa că fusese văzut intrînd. De noi doi. Abia spera să se disculpe...

Iată-mă stabilit, deocamdată, cu cartierul general chiar în camera victimei ; așa e mai bine, e o veche superstiție a mea. Știți povestea : asasinul revine totdeauna la locul crimei. Și uite așa, în zăpușala acelor zile, așteptam să se ivească ucigașul...

Să încerc și o descriere a camerei lui Ștefan Paim. Asta e din cale afară de plictisitor, dar mă tem că trebuie. Nimic mai neplăcut decît să-ți pierzi timpul ocupîndu-te de un interior mai mult sau mai puțin oarecare. Ar fi fost mai bine să-l vedeți dv. în persoană, asta m-ar scuti de explicații atît de prozaice. Pomenisem mai înainte de pata de lumină ce se strecoară pe fereastră, prin frunziș, după amiaza, luînd pe rînd înfățișarea unui revolver, a continentului american, a unei femei zvelte, goale. În afară de această pată de lumină, care e elementul cel mai romantic al ambianței, mai e acolo o pendulă veche, foarte veche, ce numărase ultimele clipe ale fostului contrabandist. Camera aceasta are o suprafață de 26 de metri pătrați, bineînțeles dacă metrul folosit de Prelipceanu și Cristescu se potrivește ca mărime cu Bătrînul Metru Etalon ce zace în păstrare undeva sub Paris. Sper că da...

Două ferestre largi, una spre stradă, cu storurile de obicei coborîte, și alta dînd în curte, iar între cele două ferestre, în colț, o uriașă masă rotundă, neagră, dintr-un lemn greu, sau poate chiar de plumb ,în orice caz mi-a făcut impresia unui animal de plumb, a unui fel de caracatiță nu tocmai binevoitoare, care ar putea să se trezească din somn, dintr-un moment în altul, și atunci va fi vai și amar de cei prezenți.

Împrejurul mesei de plumb, cîteva scăunele tocite, patru la număr, joase ; de altfel și masa e joasă. În acest colț puțin sumbru își efectua Paim preparativele sale vrăjitorești, amestecînd feluritele frunze, rădăcini, ierburi și semințe. O piuă de alamă, reșoul, un ibric pentru cafea, cîteva pungi cu ierburi, mai multe borcane subțiri și înalte, sînt aranjate în ordine, formînd un semicerc, pe margine.

Printre acestea, cîteva jucării grațioase, lucrate cu finețe în lemn chiar de Ștefan Paim : un Hopa-Mițică, un cal zvelt, roșcat, o moară de vînt cu aripile mari, subțiri ca de libelulă, un profil straniu ca de animal preistoric. Confecționarea acestor mărunțișuri era o adevărată pasiune pentru Paim. Și nu-i era ușor s-o facă, doar cu o mînă, cu stînga !

De asemenea, pe aceeași masă, sub moara de vînt, am descoperit un caiet cu numele clienților, maladiile de care suferă, data vizitei și a zilei cînd le-a fost livrat leacul și „formula", întrucîtva codificată, a acelui amestec.

Aminteam de frumosul persian-gri — un gri extrem de viu ! — ce împodobea încăperea. Trec repede peste alte elemente ale încăperii, o canapea, dulapul cu hainele lui Paim (în dormitor existînd alt dulap numai cu lucrurile Nonei), un raft cu cărți, și mă opresc asupra colțului opus celui cu „masa de plumb". Aici fusese ridicat, la indicația lui Ștefan Paim, în urmă cu mai mulți ani, un zid ce astupă colțul, în spatele căruia se află o hrubă triunghiulară, prevăzută pe toate părțile cu rafturi de scîndură albă, geluită dar nevopsită : farmacia sau depozitul de plante medicinale. O ușiță îngustă e practicată în zid, o ușiță destul de cochetă, cu geam și cu perdele la geam. O voi denumi de acum înainte ușa cu perdele. Pe acolo poți pătrunde în hruba-farmacie, nu înainte de a răsuci un comutator exterior ce aprinde lumina în mica încăpere. Ștefan Paim, bărbat ordonat în treburile sale, avusese grijă de toate amănuntele. Această dependință e suficient de încăpătoare pentru ca un om nu tocmai corpolent să se poată răsuci în voie printre cele trei șiruri de rafturi stivuite cu borcane, pungi de plastic, săculețe.

Atenție, atenție! Geamul ușii cu perdele e spart! Citeva cioburi mărunte mai zac jos, în hrubă. Din cameră nu poți lesne observa lipsa geamului, din cauza perdelei.

Și, încă odată, atenție: citeva borcane s-au rostogolit de la locurile lor din rafturi și s-au spart, iar cioburile s-au amestecat cu felurite petale și frunze uscate. Ștefan Paim, un om atît de pedant cu farmacia sa, o fi urlat de ciudă în fața acestui mic dezastru.

Dar cine l-o fi provocat?

În prima zi a acestei afaceri, mai exact spus în prima noapte, fiindcă totul a început noaptea, către orele patru, pe o beznă brăzdată de fulgere albe, o furtună teribilă coborî din munți și se năpusti asupra orașului.

Nimeni n-a închis ochii. Natura se încruntă lung, apoi spre dimineață, se liniști. Îi așteptam pe cei doi martori, Silviu Chertes și Ioachim Dudaș, instalat la masa de plumb de pe care dispăruseră ierburile, borcanele și toate celelalte, cu excepția morii de vînt cu aripi de libelulă, lucrată de Paim.

Chertes, cu figura puțin confuză, poate din cauză că mai avea în minte scena din seara trecută, sau din alte motive, sau poate mă înșelam și era doar puțin plictisit, privi întîi pendula, confruntînd ora ce o arăta cu propriul său ceas. Dar pun pariu că dacă l-aș fi întrebat cît e ceasul, n-ar fi știut să răspundă. Omul părea pur și simplu „plecat"... I-am arătat un scaun și după ce ne-am privit o clipă în tăcere, l-am întrebat dacă-și amintește cele spuse cu cîteva ore înainte. Dădu din cap că da.

— Afirmați că Frank Bradea a intrat pe poartă (poarta casei lui Ștefan Paim) la orele zece și jumătate seara; în acest moment vă aflați peste drum, împreună cu un prieten.

A clătinat din cap :

— Nu !

Ridic ochii și-l examinez cu o falsă încruntătură : e un ins puțin obez, cu brațe puternice, mîini late, aspre. Ochii mici, parcă cenușii, dar mai mult cumva decolorați, răspund privirii mele.

— Atunci ?

Chertes nu se simte totuși în largul său. Și-a pus haine închise, transpiră sub ele, și ar da desigur un rînd de halbe tuturor cunoscuților numai să se vadă scăpat din toată treaba aceasta.

— Am spus — zice — că era unsprezece seara cînd Bradea a ieșit din casa lui Paim. A ieșit, cum știți, strigînd. Am privit ceasul, atît eu cît și Dudaș. Unsprezece și un minut, sau unsprezece și două minute. Dar nu bag mîna în foc pentru ora cînd o fi apărut Bradea ; posibil să fi fost cu jumătate de ceas în urmă, dar exact nu pot zice, și nu-mi place să mi se pună în gură vorbe pe care nu le-am spus.

— Foarte bine !

Mă privește puțin mirat, cu ochii lui mici, înfundați în fața vastă și suficient de plată, adăugînd :

— Cu vorbe aruncate în vînt, poți dărîma o cetate, zicea nu știu cine, într-o zi, demult, pe front, cînd... se întrerupe, tușește, înnoadă cu mare greutate firul, reușind să termine cam anapoda : mie nu-mi place să dărîm cetăți, nici să bag la apă oameni nevinovați.

— Și asta e bine. Bradea, din punctul d-tale de vedere, e nevinovat ?

— Nici așa n-am spus... Aici trebuie să cumpănim bine.

— Amintiți-vă : în timp ce Bradea se apropia, (apăruse, nu-i așa, în capătul străzii, din direcția gării ?) l-ați privit cu mare atenție ?

Sub Chertes scăunelul șubred scîrțîie a protest.

— Deloc. Nu ne păsa de el.

— Totuși, nu vă aduceți aminte, e adevărat că Bradea, tot venind, fluiera ?

— Poftiiim ?

— Mergînd pe stradă, Bradea fluiera ? Ca omul bine dispus ?

— Ba eu nu cred că fluiera ! ripostează Chertes, supărat.

Cristescu se află în acest moment în încăpere, și intervine :

— Totuși, după ce Bradea a intrat, ați început tot felul de comentarii în legătură cu vizita sa la Ștefan Paim ?

— Asta e adevărat, am mai spus-o !

— Reveniți, vă rog, asupra acestor comentarii !

— Mi-a trecut prin cap că Bradea e bolnav, și i-am comunicat asta și lui Dudaș, dar numai în treacăt.

— Prietenul dumitale era de aceeași părere ?

— Habar n-am ! Cine-și poate aminti toate vorbele oamenilor, cine se laudă cu așa memorie ? Întrebați-l vă rog pe Dudaș, el trebuie să știe mai bine ce o fi spus.

— Totuși, ce impresie v-a făcut Bradea ? Părea vesel, trist ? Pornit pe fapte mari ? Se clătina ?

— Cine ? Bradea ? Nuu... La drept vorbind nu prea știu.

— Bine ! Să trecem mai departe. Ce alteeva s-a întîmplat, imediat după alarma dată de Bradea ? Cine a intrat primul în casă ?

— Eu. După mine, Dudaș.

— Și Bradea ?

— Și el, dar ceva mai tîrziu. Pînă să-l văd pe Bradea, a mai intrat cineva... Știu că am rămas în prag : eu împreună cu Dudaș... Se vedea că e mort, vecinul, Ștefan Paim... Stăteam în ușă și nu știam ce e de făcut... și noroc că a venit încă cineva, de alături, un croitor, Bihorean îl cheamă, el a dat fuga și a telefonat. El și cu avocatul Pitiș au telefonat pe strada noastră... Am văzut-o imediat și pe Nona, printre alții, pe Frank Bradea, cu fața albă ca varul...

— Îți amintești cam ce a făcut fiecare din ei ?

— Nu-mi amintesc !

— Bihorean, de pildă...

— Bihorean e croitor, lucrează acasă, avea în mînă nu mai știu ce... o bucată de stofă, parcă.

— Stofă ? Sigur ?

— Cine poate fi sigur ? A zis : ce se întîmplă oameni buni, pe urmă l-a văzut pe mort și a rămas holbat.

— Dar Nona ?

Chertes își mîngîie falca cu degetele-i groase. Se gîndește. În capul său e mult zumzet, o mare dezordine a imaginilor, cu toate că e vorba de o întîmplare petrecută cu numai cîteva ore în urmă. Dar așa se întîmplă mai totdeauna, în momentele de o anumită importanță memoria nu mai înregistrează, sau nu mai reține. Rămîne

zumzetul, o dată cu fragmente, cioburi de imagini, adesea de nereconstituit.

— Aş zice despre Nona că parcă privea din antreu, peste capul lui Bihorean. Ea e înaltă.

— Şi cui i-a venit ideea cu telefonul ?

Chertes îşi agită arătătorul.

— Nonci ! A spus : anunţaţi miliţia, iar Bihoreanu a şi fugit...

— Frank Bradea era tot timpul lîngă voi ?

— Nu... L-am văzut mai tîrziu, dar nu mai ştiu cînd. La început am intrat în casă numai eu şi cu Dudaş, iar Bradea era... nu ştiu unde...

— Iată o indicaţie precisă !

— Cum aţi spus ?

— Nu e nimic... Şi mai tîrziu, cine a mai venit ?

— Mulţi ! Toţi vecinii. Dar Nona, împreună cu încă cineva care s-a proptit în uşă păzea intrarea şi nu permitea nimănui să treacă pragul.

— Vrei să spui că Nona nu s-a repezit la tatăl ei ?

— Nona nici nu s-a apropiat de Paim, răspunde Chertes cu o expresie de silă, pe faţa lată. Aşa... Mai tîrziu am observat că Bradea are urme de sînge pe frunte.

— Dumneata, personal, îţi aminteşti ce ai făcut ?

Chertes şovăie.

— Sînt încă buimăcit... I-am spus lui Bihorean să nu-l slăbească din ochi pe Bradea, pînă nu vin autorităţile. Şi pe urmă am trimis-o pe Nona acasă la mine, în grija neveste-mi.

— Spui că l-ai lăsat pe Bradea în grija croitorului. Să-l păzească. De ce ? Bradea a încercat să plece ?

Bihoreanu, şovăind :

— Nuuuu...

— Atunci erai convins de vinovăţia lui ?

— Mă gîndeam că numai el poate fi... dar acum nu mai sînt sigur... nu mai sînt aşa de sigur...

— Ai trimis-o pe Nona acasă la dumneata. De ce ? Părea distrusă ?

— Ştie Dumnezeu... Ar fi trebuit să fie distrusă. Nu ? Cînd se întîmplă... cînd e vorba de tatăl tău... Dar dacă mă gîndesc bine, Nona era destul de liniştită, am trimis-o în

grija nevestei mele mai mult din principiu. Așa se cuvine în astfel de ocazii...

— L-ai vizitat vreodată pe Ștefan Paim în calitate de pacient ?

— Pentru doctorii, adică ? Nu, n-am fost niciodată bolnav.

— Dar erați prieteni ?

— Nu. Doar vecini. Ne salutam.

— Cînd ai intrat în casă — spui că ai fost primul, după Bradea — ce ai văzut ?

— Mortul, fie-i...

— ...țărîna ușoară. Altceva ?

— Revolverul...

— Dar ușa cu perdele — i-am arătat în direcția depozitului — ușa aceea, era deschisă ? Închisă ?

— Cine mai poate ști ?! Nu-mi amintesc. Nici nu m-am uitat.

Dudaș e uscățiv, are o față zbîrcită de maimuțoi, îi lipsesc niște dinți, în față ; și-a pus palma pe masa de plumb, cu degetele lungi și subțiri întinse. O muscă mărșăluiește pe arătătorul său, pînă la unghia zbîrcită și ea, se oprește acolo și pare atentă la ce vorbim. Martorul răspunde :

— Nu eram prieten cu Ștefan Paim. Nu ne cunoșteam.

— Dar din vedere ?

Ioachim Dudaș acceptă :

— Din vedere, da. Într-un oraș mic toată lumea se cunoaște din vedere și fiecare știe păcatele celuilalt.

Ultimele cuvinte sînt spuse, evident, cu intenție.

— Aveai o părere rea despre el ?

— Despre morți numai bine.

— Să lăsăm formulele !

— Cum doriți. Eu sînt creștin.

— Cu toții sîntem mai mult sau mai puțin creștini.

Aici intervine Cristescu :

— Dumnealui face aluzie la un fapt precis. Explică-te, domnule Dudaș !

Musca trece pe unghia degetului mijlociu. Martorul nu se sinchisește.

— Cum doriți. Ștefan Paim are o fată, Nona. Cred că știți toată povestea, dar o mai spun o dată. Ștefan n-a fost niciodată căsătorit cu mama fiicei sale, o femeie cumsecade, Cornelia Șonfeleanu, nici n-a vrut să recunoască pe atunci copilul, și nu s-a ocupat de el, de fată vreau să zic, de Nona, pînă la moartea Corneliei, acum zece ani, nouă sau zece ani. Atunci a luat-o pe Nona la el.

— Asta a coincis, pe undeva, în timp, cu accidentul suferit de Paim, cînd a rămas fără o mînă ?

Puțin surprins, Dudaș se oprește :

— Nu m-am gîndit, dar așa e. Și adaugă : Dreapta și-a pierdut-o Paim în primăvară, adică într-o primăvară, acum nouă sau zece ani, și despre povestea asta s-a trăncănit foarte mult, se spunea că aici e amestecat unul, nu știu cum îl cheamă, unul care a vrut să i-o coacă lui Ștefan... Pe urmă, spre iarnă, în același an, a murit Cornelia, iar Paim a înfiat-o pe Nona. O fi avut remușcări... Fata era mică.

— Faptul că ești creștin, stimate domnule Dudaș, nu te-a împiedicat să emiți o bănuială cam jignitoare pentru Nona.

Dudaș ia o mutră scîrbită, strîmbîndu-și gura.

— Cum adică ?

— I-ai șoptit la ureche lui Chertes că Frank Bradea îi face o vizită ilicită fiicei lui Paim.

— Da, drept e, am vorbit despre asta, dar de ce ilicită ? Tinerii se întîlnesc cînd vor.

— Nona are un logodnic, și ăsta nu e Frank Bradea, pe cîte știu. Logodnicul Nonei e...

— Tarsiciu Balea, mă completează Cristescu.

— Îl cunosc pe Tarsiciu, zice Dudaș. Dar ce e aia logodnic ? În vremurile noastre încurcate, tinerii se căsătoresc direct. Pe cîte știu nici Nona, nici Tarsiciu nu poartă verighete, și nici...

Îl întrerup :

— Apropiindu-se de poarta lui Paim, Bradea era vesel ?

— Sălta în mers, grăbindu-se. Dar nu știu dacă de veselie.

— Și ce spuneai că ținea în mînă ?

— N-am spus nimic, dar într-adevăr ducea în mînă ceva. Îmi amintesc bine. Nu mă întrebați ce, m-am uitat la el mai puțin de o secundă, oameni ca Frank Bradea nu mă interesează, trec pe lîngă ei și aproape nu-i văd, și dacă-i văd totuși, de vină sînt ochii care așa-s făcuți, să vadă, chiar atunci cînd omul, stăpînul lor, nu vrea să vadă.

— Ești foarte sever, asta e bine, asta e și rău uneori... Dumneata, la vîrsta lui Bradea...

— Eram însurat, cu meseria în mînă. Așa să știți !

— Înclini că crezi în vinovăția lui Frank ?

— Nu, domnule. Faceți-vă meseria, eu nu mă înclin nici într-o parte nici în alta. Pă mine nu mă bate vîntul !

Se face din ce în ce mai cald. Sînt anunțat că o persoană dorește să-mi vorbească, absolut confidențial. Pe cartea de vizită îngălbenită scrie : „*Profesor Marius Lupu*." Un bărbat scund, foarte slab, bătrîn ca Nilul, poate mai bătrîn, străvezîu, aproape inexistent. Componentele sale cele mai importante par să fie ochelarii, prea mari pe un cap cît pumnul, și pantofii galbeni, cu talpă groasă. Fără ochelari și fără pantofi profesorul Lupu ar fi lipsit de greutate și de masă, o spun cu mîna pe inimă. Apropiindu-se încet, se recomandă, cu un fonfănit de proteze. Privindu-l, aș fi putut să jur că fusese pensionat cu mult înainte de campania lui Napoleon în Rusia. De sus pînă jos, haine negre, papillon gri, și în general părea stafia cuiva, stafia unui om pe care l-am cunoscut, să zicem, într-o viață anterioară. Începeam să mă simt obosit și ivirea acestui ins mi-a alungat pentru o clipă gîndurile. Își reazimă coatele de masa de plumb și mă privește lung, cu ochii săi încețoșați, ascunși în dosul lentilelor.

— Aș zice că nu semeni a detectiv, domnule Adrian Mocanu, face semi-invizibilul personaj. Dumneata n-ai zice că nu prea semeni a detectiv ?

L-am întrebat dacă fumează. Ce era să-i răspund altceva ?

— Pipă, explică, întinzînd un braț aproape mumifiat.

Și surîde triumfător, ca și cum m-ar fi păcălit. La git papillonul își schimbase poziția, papillonul său gri, acum dădea pe diagonală și mi-am zis că dacă s-ar transforma în elice, o să-l vedem pe bătrînel luîndu-și zborul pe fereastră. Fără altă introducere, îl văd că se ridică :

— Prin urmare, mergem ?

— Unde doriți ! Pipă, ca și Maigret ?

— Ca și Sherlock Holmes. Eu îl prefer pe Sherlock Holmes. Sînteți pregătit să mă urmați ? Am să vă arăt locuri interesante... am să vă relatez istorii sîngeroase !

— Fie, dacă e ora poveștilor ! Și m-am ridicat mormăind versul cu Cliff Klinkenhagen.

Am ieșit împreună în stradă. Lăsam în spate, pentru o clipă, cu un veritabil suspin de plăcere, enigma morții lui Ștefan Paim, a versurilor sale stranii, a micului revolver „Hagg" căzut pe covor, a ușii cu perdele, cu geamul spart în după-amiaza sau în seara crimei... Lăsam în spate, e un fel de a spune, fiindcă în timp ce făceam primii pași, simțind cu mare plăcere cum mi se dezmorțesc încheieturile, cum un fior de căldură alunecă de-a lungul mușchilor, m-am pomenit întrebîndu-mă iar : cum se face că nimeni, absolut nimeni, nici Nona, nici vecinii, nu auziseră cele trei împușcături ?

În acest moment urechile îmi fură asurzite de țiuitul strident, foarte ascuțit, al micului tren forestier ce tocmai pornise din gară și pufăia prin spatele caselor, paralel cu strada Marco. M-am oprit o secundă, atent, micul profesor se întepeni și el, ridicîndu-și lentilele spre mine.

— S-a întîmplat ceva ?

— Mi-am ciulit niței urechile, doar atît, domnule Marius Lupu.

— E plăcut să ți se spună domnule, observă bătrînul. Îți redă un sentiment de demnitate.

— Și care e ținta noastră ?

Am simțit în spate ochii cuiva și rezistînd ispitei de a mă întoarce fulgerător, am înaintat cîțiva pași, privind

apoi leneș în urmă. L-am văzut pe croitor, în poarta casei sale. În plină căldură a zilei, părea lovit de dambla. Un cățel alb, cred că era cățelul din „noaptea crimei", traversă în goană strada și dispăru sub un gard. Apoi în fața casei cu numărul 19 se ivi Nona și începu să mă-ture trotuarul, cu demnitate, mișcîndu-și ușor brațele-i mlădioase.

— Ținta noastră e teoretică ! mă avertiză cam amenințător profesorul, și prinzîndu-mă ușor de braț — o atingere care mi-a displăcut — mă dirijă spre stînga, pe o stradă ce pornea chiar din fața gării mici ; am văzut că se numește strada Berzei.

— V-ați gîndit vreodată prin ce trăiește un oraș ?

Am simțit că bătrînul aruncase întrebarea, așteptînd un anumit răspuns. Mă supunea unui fel de examen : așa sînt uneori oamenii în vîrstă, ce se cred foarte experimentați, trecuți prin toate filtrele : întîi te încearcă...

— Orașele sînt ca și oamenii...

— Mai clar ? cotcodăci el.

— Trăiesc prin amintiri.

Nimerisem, fiindcă Marius Lupu plescăi, satisfăcut. Își continuă micul său interogatoriu.

— Și ce credeți că e mai interesant la un om, și la un oraș ?

Priveam în lungul străzii. Am răspuns cu indiferență :

— Desigur, ceea ce nu se vede.

— S-ar zice că totuși ești un pic detectiv, domnule Adrian Mocanu. Dumneata n-ai zice că ești un pic detectiv ?

Ne-am continuat drumul pînă ce strada Berzei s-a încrucișat cu o altă ulicioară strîmtă, cu multe căsuțe joase, cam prăpădite. În dreapta descopereai un maidan posomorît prin mijlocul căruia cîteva capre plictisite de viață meditau asupra destinului lor vitreg.

Profesorul Lupu făcu un gest cu bărbia sa scofîlcită :

— Acolo l-au ucis pe Hîncu, în treizeci și doi. Știi cine a fost Hîncu ? N-ai de unde !... L-au găsit cu pîntecul spintecat de sub buric pînă la stern, o lovitură de maestru, un fel de harakiri vertical, de o ferocitate orientală... Poliția și-a sfărîmat capul ei nerod multe luni pînă să ajungă la concluzia hilară că asasinul a fost însuși Gérard,

marele Gérard, căiul Parisului de prin anii aceia, care — auzi! — s-a deplasat în persoană pînă în prăpădîtul nostru de tîrgușor ca să-i vie de hac lui Hîncu. Și știi de ce? Hîncu era omul său de legătură cu toți contrabandiștii din Balcani, și Hîncu îl trădase, își organizase propria sa echipă, niște adevărați diavoli, și lucra împotriva patronului său. Eu însă nu m-am mulțumit cu acest rezultat. Eu judec, eu observ. Eu observ! Am aflat prin calcule că Gérard n-a călcat în viața lui teritoriul nostru, nici nu i-a trecut prin cap, și că teribilul asasin al lui Hîncu n-a fost decît un om în aparență inofensiv, un farmacist de prin partea locului, un bărbat grăsun, cam miop, puțin șchiop, pe nume Miron Dican, care și-a continuat apoi viața liniștit, și a murit de moarte bună, dacă admitem că există moarte bună și moarte rea...

— Ați activat vreodată în slujba poliției? Sau ca detectiv particular?

— Niciodată, stimate domnule Adrian Mocanu! Toată viața, pînă m-am pensionat, am fost doar un umil profesoraș de chimie, și încă nu dintre cei mai străluciți... Zeci de ani am tot pisat generații de elevi cu diferite cunoștințe nefolositoare, cum ar fi proprietățile aluminului, sau modificările substanțelor în diferite condiții... Nefolositoare, fiindcă pe cîte știu, nici unul, dar absolut nici unul dintre elevii mei n-a ajuns chimist de seamă, și nici măcar chimist de duzină...

— Bine, și în acest caz la ce v-au servit cercetările asupra morții lui Hîncu?

— Nu te repezi! Vezi clădirea aceea cu două etaje? (Între timp ajunsesem împreună cu ciudatul meu ghid la încrucișarea dintre strada Berzei și strada Vechiul Drum.) În anul treizeci și șapte, prin luna februarie, într-un apartament foarte șic ocupat de medicul Lonel Pictus, un dandy de talie județeană, om interesant de altfel și care duelase de nenumărate ori la Heidelberg, cel puțin așa se spunea, sau mai bine zis așa își justifica el cele trei cicatrici care nu-i urîțeau deloc fața, una în mijlocul frunții, alta pe bărbie și a treia pe obraz, sub urechea stîngă, în apartamentul acestuia, cum spuneam, au fost găsite patru cadavre împrejurul unei mese pe care zăceau cărți de joc și teancuri de bancnote, iar printre

bancnote patru revolvere ; așa jucau poker bărbații, cu armele pe masă, mai în glumă, mai în serios. Jucătorii întepeniseră cam de vreo săptămînă, cînd a dat buzna poliția : doctorul Pictus, procurorul Soroceanu, un individ pe nume Tiberiu Marcu, tip deocheat ce tot apărea și dispărea prin oraș și un comerciant, Weiss, un evreu destul de blînd, aceștia erau morții. Nici dracul, și nici comisarii Tarchilian și Măruntu, faimoși, care au venit din București, n-au reușit să explice mecanismul după care s-au ucis cei patru între ei, fiindcă din revolverele de pe masă lipseau între-adevăr gloanțe, și aceste gloanțe au fost extrase apoi din scăfîrliile și inimile celor patru. Concluzia, în cele din urmă, a fost : pokeriștii, amețiți de alcool s-au luat la harță și cu multă rîvnă și talent s-au lichidat între ei. Eu însă observ. Eu judec. Adevărul eu l-am aflat. Cine crezi că era asasinul ?

N-am stat pe gînduri decît o clipă, exact cît să aibă impresia că reflectez cu seriozitate.

— După profunzimea crimei, aici trebuie să fi intervenit o mînă de femeie...

Surprins, omulețul se opri, ațintindu-și spre mine ciocpîrliile-i groase cît un blindaj de tanc.

— Cum de știi ?

— Nu știu, dar ar fi fost frumos să fie așa.

— Și așa a și fost, mîrîi Marius Lupu, puțin contrariat, fiindcă ar fi preferat să lămurească el bomba. Asasina nu era alta decît amanta lui Tiberiu Marcu, Elvira Petrișor, soția unui coleg al meu, Sergiu Petrișor, profesor de istorie.

— Și ați dat în vileag adevărul ?

— Ce rost avea ? În primul rînd am admirat, și voi admira pînă la moarte arta desăvîrșită a quadruplei criminale, țîșnită într-un moment de inspirație, de geniu ; doar eu am fost în stare să reconstitui mecanismul. Dar privind din alt unghi, fiecare din cei patru ticăloși, doctorul Pictus, procurorul Soroceanu, aventurierul Tiberiu Marcu și blîndul Weiss, își merita cu prisosință glonțele. Elvira a murit acum vreo doi ani, a fost o femeie neasemuit de interesantă, chiar și ea, printre atîția alții, mă îndrăgostisem cîndva de ea și am iubit-o de-a binelea după ce am aflat cum le-a venit de hac celor patru canalii.

— Și în acest caz, permiteți-mi să vă întreb, la ce v-a servit acest adevăr ?

— Domnule Adrian Mocanu, oamenii sînt niște ființe atît de ciudate... nu trebuie să aflați asta de la mine : în calitate de criminalist ați avut ocazia să pătrundeți în aceste labirinturi întunecate care sînt sufletele noastre. De cele mai multe ori oamenii nu-și descoperă adevărata vocație, admițînd că o au, și vocație pentru ceva au numai ființele inteligențe, înzestrate, mediocrii n-au vocații, acesta e adevărul crud, dar cei care au într-adevăr chemare pentru ceva își descoperă chemarea prea tîrziu, admițînd că o descoperă. Eu am ajuns profesor de chimie numai din pricină că și tatăl meu a predat întreaga viață această ingrată materie, la un liceu pîrlit de provincie.

— Vreți să spuneți că ați descoperit cu întîrziere vocația dv. adevărată, cea de polițist ?

— Nici prin gînd nu-mi trece să afirm una ca asta, nu m-ar fi interesat să ajung detectiv, vocația mea de bază este ceea ce aș numi *curiozitatea pentru enigmă*. Mă interesează, m-a interesat întreaga viață, tot ce este sub semnul întrebării, tot ce este nedezlegat.

— Exceptînd curiozitatea pentru științe, în speță pentru chimie, am observat, cuprins de o vagă mîhnire.

— Foarte adevărat ! Mă pasionau mai ales enigmele legate direct de om, de sufletul omenesc. Ele au fost bucuria vieții mele, o bucurie păstrată în taină fiindcă nu m-am confesat aproape nimănui. Și nu m-am zgîrcit nici un moment cînd a fost vorba să-mi hrănesc curiozitatea. Și aici vreau să exprim o idee de care cred că ar trebui să ții seama în cercetările dumitale : simt că eu, ca și omul de a cărui moarte te ocupi, Ștefan Paim, avem un numitor comun : curiozitatea.

Am tresărit. Acuitatea observației m-a șocat. Omul de lîngă mine, pe care-l taxasem la început drept un fel de caraghios bătrîn, (și continua pe undeva să rămînă caraghios !) devenea, din altă direcție, tot mai interesant.

— Ce se întîmplă ? La ce te gîndești ?

— Cred că aveți dreptate, am răspuns. Cred că Ștefan Paim era într-adevăr un ins curios, poate prea curios... Dar, ca să revenim la ceea ce spuneați în legă-

tură cu plăcerea dv. pentru enigmă, am impresia că vă referiți la o pasiune gratuită, care în orice caz nu v-a adus nici un fel de folos.

— Pasiunile sînt gratuite, domnul meu! Un adevăr care începe să fie uitat, și nu spre cinstea noastră. Acum oamenii care iubesc muzica, nu se mai mărginesc să iubească muzica, ci devin critici muzicali. Cei ce iubesc cerul albastru se simt pe dată obligați să facă pictură sau critică de artă iar cei ce se văd frumoși în oglindă, cu ochi mari, adînci și frunte înaltă, se apucă de poezie. Spun toate acestea cuprins de un anumit sentiment de vinovăție fiindcă la un moment dat m-am folosit și eu de darurile mele: am scris romane polițiste! Dar pentru ca pasiunea aceasta să rămînă gratuită, cum spui, într-adevăr gratuită, nu le voi publica, nu voi încerca să le public, ele vor rămîne postume.

Ultimele cuvinte ale profesorului Marius Lupu m-au cam descumpănit. Și m-au dezumflat. Începea să devină iarăși foarte caraghios.

— Ar fi de presupus, dragă domnule Lupu, că și episoadele cu moartea contrabandistului Hincu, a doctorului Pictus și a celorlalți, fac parte din vreo carte de groază ce vă poartă iscălitura?

— Lucrurile stau exact invers: într-adevăr, sfîrșitul lui Hincu l-am descris într-un roman ce se intitulează „Crima de pe relief", iar misterul morții celor patru pokeriști le dezvălui în romanul „Pe aur murise asasina", dar înainte de toate, înainte de a deveni subiecte de roman, acestea au fost întîmplări reale, pe cît de reale au fost și strădaniile mele pentru descoperirea purului adevăr. Cunosc atîtea fapte dintre cele mai ciudate, petrecute aici, în acest orășel de frontieră, și mai am încă alte vreo cîteva cărți scrise, și acesta este, totuși, așa-zisul „folos" ce l-am tras de pe urma pasiunii mele.

— Tot ce mi-ați spus este din cale afară de instructiv, și regret sincer că nu pot citi acum, tipărite, cărțile de care ați amintit, „Crima de pe relief", „Pe aur murise asasina", și celelalte. Care este însă scopul real al plimbării noastre?

Între timp, tot mergînd agale, în pasul măsurat al lui Marius Lupu, am trecut de centrul orașului, abătîndu-ne pe o alee răcoroasă umbrită de castani, care ne duse în cele din urmă într-un fel de piațetă, la marginea riului, unde se afla instalat un fel de bîlci. Spre mirarea mea profesorul Lupu mă conduse la o tarabă unde se făcea tir, luă o pușcă și mi-o dădu.

— Puteți nimeri cei doi gemeni ?

Într-adevăr, printre alte ținte, în fața noastră, în fundul tarabei, între o broască țestoasă ale cărei labe se puneau în mișcare dacă o nimereai exact în capul mic și cam hidos, între un leopard ce-și învîrtea coada și căsca, dacă-l pocneai cu micul glonte de plumb exact în ureche, se aflau două siluete identice, doi gemeni, vînători, cu arma la spinare ; dacă-i atingeai în vîrful penei de la pălărie, gemenii intonau un fel de cîntec, mai mult un scîrțîit, iar tu căpătai premiul cel mare : dreptul de a mai trage o dată.

Am tras în leopard, dar nu l-am nimerit. Am ocolit broasca țestoasă, dar glonțele de plumb a izbit alături. Același eșec cu rața sălbatică ce ar fi bătut din aripi, în caz de reușită. Exasperat de insucces, i-am întins profesorului carabina, observînd în treacăt că probabil țeava e strîmbă, sau vizorul dereglat, întrebîndu-mă în același timp dacă bunul autor de romane polițiste va avea suficientă putere să țină în brațe arma grea. Se dovedi că avea forța necesară. Expedie la repezeală două gloanțe, nimerind cu precizie gemenii care intonară marșul lor de vînătoare, iar Marius Lupu mai căpătă un plumb, cu care făcu să zbîrnîie și aripile ruginite ale raței sălbatice.

După această izbîndă se întoarse spre mine, mă luă iar de braț, și în vreme ce ne strecuram prin mulțimea de oameni, zise :

— Să facem o digresiune... Te-ai gîndit, dragă domnule Adrian Mocanu, că singurul om din acest ținut în stare să comită o crimă perfectă, sau aproape perfectă, aș fi eu ?

— În orice caz, o astfel de izbucnire de sinceritate e de natură să inducă în eroare orice fel de anchetator !

— Ai zice că n-aș fi avut nici un motiv să-l trimit pe Ștefan Paim în lumea celor drepți. Aparență !... De ce să cauți un motiv foarte concret, temeinic ? Motivul ce m-ar determina pe mine să ucid un om, ar fi unul de ordin sufletesc.

Am rînjit :

— Dacă vreți să faceți o depoziție completă asupra modului în care i-ați venit de hac lui Paim, n-avem decît să grăbim puțin pasul, să găsim un loc mai potrivit. Pînă seara totul ar fi terminat iar eu aș putea să beau în liniște o halbă-două...

— Știi, dragul meu detectiv, că deși mă ironizezi, l-am descoperit pe asasin ? Prin calcul.

— Dar cel puțin îl cunoșteați pe Ștefan Paim ?

— Prea bine ! Eram abonatul său, de mulți ani. Îmi prepara excelente ceaiuri contra insomniilor, numele meu de altfel figurează în caietul unde-și nota cu pedanterie fiecare client, caiet ce se află desigur în buzunarul dumitale. L-ai înhățat imediat ce l-ai văzut, cu speranța că vei descoperi acolo lucruri din cale afară de importante. Desigur ! Într-un asemenea registru în care sînt trecuți mai toți vizitatorii lui Paim, am zis vizitatorii fiindcă pe cîte știu omul acesta nu prea avea prieteni, trebuie să se afle după toate probabilitățile și numele celui care... Eroare ! Numele asasinului nu e trecut acolo.

Am gîndit cu voce tare că certitudinea sa e dezarmantă. Profesorul execută la repezeală, cu pipa, un desen abstract, în văzdulul din fața sa.

Între timp ne îndepărtasem binișor de bilci, și ne apropiam iar, încet, de strada Marco. După ce vorbise mult, printr-o schimbare subită, Marius Lupu deveni rezervat. Am încercat să închei această discuție :

— Spuneați că, făcînd calcule...

Își îndreptă repede papillonul, cu un gest de demnitate nobiliară.

— Da, prin calcul... Știu cine e asasinul. Un individ decăzut, un om de nimic, Frank Bradea. Și zicînd asta îmi aruncă o privire neașteptat de tăioasă. Mărturisesc că nu mi-am ascuns dezamăgirea. Nu că aș fi sperat să aflu cine știe ce din partea autorului „Crimei de pe relief",

dar în absența unei sugestii veridice, mă așteptam la o idee măcar abracadabrantă. Și nu m-am sfiit să i-o spun, fiind, printre altele, și cam indispus pentru timpul pierdut :

— Domnule Marius Lupu, iată că am făcut turul orașului și mi-ați împrospătat sufletul cu tot felul de istorii dintre cele mai reconfortante... Cît privește, strict, cazul Faim, mă așteptam... oho, într-adevăr, la cu totul altceva ; pentru un autor de cărți detective nu sînteți de loc original. Oare n-ați aflat că toată lumea, pînă și bucătăresele din acest oraș, îl suspectează pe Frank Bradea ?

Păru teribil de contrariat. Fața lui mică se smochini și mai mult, și din cauza mișcărilor precipitate ale mărului lui Adam, superbul papillon gri se prefăcu iar în elice.

Mă privi de data aceasta cu un fel de umilință :

— Într-adevăr, nu sînt decît un dobitoc. Dacă așa stau lucrurile, Frank Bradea e în afară de cauză. Frank Bradea ?... Acest Frank Bradea e deci victima hipnozei generale ? M-am lăsat și eu hipnotizat în rînd cu toți profanii ?... Penibil ! Mi-e jenă... La o anumită vîrstă oamenii ar trebui să se retragă în bîrloguri întunecate, pregătite anume, unde să se obișnuiască pe îndelete cu ideea morții.

Mi s-ar fi făcut milă de el, dacă n-aș fi surprins din- — celo de cuvinte o nuanță de ipocrizie.

— Acum ce voi face ? Și în dosul lentilelor ochii săi parcă lăcrimară. Mă voi retrage. Voi încerca un nou calcul. Dar nu promit nimic. Spatele său îngust, negru, se îndepărtă încet. Aș fi fost ispitit să scriu pe el cu cretă : 1+1=3.

— Doar un moment, dragă domnule Marius Lupu, am strigat, imitîndu-l fără să vreau. Mi-ați împuiat capul cu așa-zisele calcule... Aș vrea să știu totuși cum ați ajuns să-l suspectați pe Frank. În ce ecuație, *x-ul* a fost înlocuit cu Bradea ?

— Totul vine de acolo că eu mă plimb mult noaptea, dorm din ce în ce mai puțin, cred că e vorba de înțeleptul echilibru al naturii : cu cît se apropie omul mai

mult de Marele Somn Etern, cu atît doarme mai puțin în existența sa pămînteană trecătoare, dar filozofia asta nu te privește atît de direct... încă. Eu observ. Ți-am spus că observ totul. Frank Bradea se întîlnea cu Nona, fiica lui Paim.

M-am oprit, privind în jos. Informația, dacă se dovedea reală, încurca și mai rău lucrurile.

— Sînteți sigur? Sau și asta e o deducție rezultată din... calcule?

Bătrînul profesor își scormoni cu arătătorul adîncitura galbenă a tîmplei.

— De fapt, fiindcă îmi ceri precizie, și fiindcă eu știu că precizia e într-adevăr necesară, fără ea încurcăturile și confuziile s-ar ține lanț, vreau să-ți spun că i-am văzut doar o singură dată, în urmă cu patru... nu, cu cinci zile. Cînd mă apucă hoinăreala nocturnă, caut locuri singuratice, umbrite; adeseori merg în neștire pe terasamentul căii ferate. Pe aici, prin spatele caselor, trece o linie ferată îngustă, paralelă cu strada. Tocmai pe linie i-am văzut pe cei doi.

— Frank și cu Nona?

— Da, Nona și cu Frank.

— Tîrziu de tot?

— După miezul nopții, ora stafiilor, a îndrăgostiților, a bătrînilor ca mine, cu multe amintiri, ocoliți de somn.

— Voi pune o întrebare ce o să vi se pară prosteașcă: ce făceau?

— Da, o întrebare inutilă... Ce pot să facă doi tineri? Le-am spus, deși intervenția mea era la fel de ridicolă ca și întrebarea dumitale, le-am spus: fiilor, nu vă preumblați pe linie, cu capul în nori, că nu se poate ști cînd apare ghiozășul...

Acum bătrînelul nu mai părea ipocrit, ci povestea cu suflet. Obrazul său uscat era de o extraordinară mobilitate.

— Au răspuns ceva?

Marius Lupu făcu un gest cu mîna, și cu această ocazie elicea de la gît i se răsuci, mai mai să-l tîrască înainte; tot timpul mă temeam să nu decoleze.

— Parcă cineva mai răspunde unui sfat amical? Nu m-au luat în seamă. S-au dus mai departe, pe linie, tăcuți, amintindu-mi de un caz foarte ciudat petrecut în anul treizeci și unu. Atunci, în zori, cantonierul a descoperit doi tineri ca și ei, sfîrtecați de tren peste noapte. Întîi s-a spus că a fost un accident, apoi s-a trecut la ipoteza sinuciderii, și afacerea a fost înmormîntată, și numai Marius Lupu a dezgropat în cele din urmă adevărul, și anume că îndrăgostiții din primăvara aceea îndepărtată, înainte de a fi tăiați de tren, au fost victima uneia dintre cele mai extraordinare confuzii, fiind luați drept trimișii unui șef al spărgătorilor din tot Ardealul, din Banat și Crișana...

— Bine, bine, bine, dar Nona și cu Frank?...

— Scuză-mă! Nona și cu Frank n-au pățit nimic, după cum bine știm. Au dispărut într-o direcție, iar eu am plecat în direcția opusă, deși dacă ei doi ar fi știut cît de mult vreau să schimb o vorbă sau două cu vreo ființă omenească în noaptea aceea, ar fi rămas cu mine măcar două minute, și mi-ar fi adresat un *a*, sau un *e*, sau măcar un *î*...

— Se țineau de mînă?

— Nu... Între ei era chiar o anumită distanță, o distanță mică, totuși sesizabilă, amănunt care mi-a dat de gîndit.

— Și nici nu i-ați surprins într-o poziție tandră, sărutîndu-se de pildă?

— Nu s-au sărutat, cel puțin de față cu mine, că desigur aș fi observat.

— Știu. Dumneavoastră observați totul. Ați vrea să-mi spuneți acum care e calculul?

— Mult prea simplu din păcate, de o simplitate grosolană, demn de cerebelul oricărui plutonier: Ștefan Paim n-ar fi acceptat niciodată un ginere ca Bradea, (ca și cum un vagabond ca Frank Bradea ar avea într-adevăr intenția să se căsătorească). Deci o judecată rudimentară ar conchide că bătrînul trebuia înlăturat. Acum însă mi-am schimbat părerea: Bradea nu are nici în clin nici în mînecă cu moartea lui Paim. Despre legătura dintre Frank și Nona nu știu ce să zic, dar mă voi gîndi. Se plimbau pe linia ferată la o anumită distanță unul de celălalt, ceea ce pentru un derbedeu cum e Frank mi se

pare curios... Te-am amețit cu poveștile mele, domnule Adrian Mocanu, dar cel puțin ți-am arătat că știu să trag la țintă. Îți amintești cum i-am nimerit pe cei doi gemeni ? Mă voi duce acasă unde nu mă așteaptă cine știe ce bucurii, nu mă așteaptă nimeni, în afară de motanul meu Papyrus — curios nume pentru un motan, nu ? — și mă mai așteaptă samovarul, niște ceaiuri fierbinți, niște cărți vechi pe care le recitesc, niște gînduri...

Un ochi ușor atins de albeață, celălalt ochi mic, neprietenos, aproape ascuns sub o pleoapă roșie, nasul mare, dar fără personalitate, atîrnînd ca un castravete galben, prea copt, deasupra maxilarelor albăstrii, nebărbierite, în sfîrșit, dar de ce în sfîrșit, cînd s-ar mai putea vorbi și despre cămașa „anti-jeg", de o culoare nedefinită, a insului din fața mea, la fel ca și despre tatuajul ce-l avea pe brațul stîng — o cobră parcă-mi-se — dar mă voi mulțumi să amintesc doar de insigna pe care Dumnezeu știe de ce și-o prinsese pe cămașă, cam deasupra inimii. În orice caz nu părea să fie insigna Ligii anti-alcoolice, și nici insignă de șerif : o bucățică rotundă de metal pe care mai rămăseseră niște urme de vopsea albastră.

Un ins mototolit din multe puncte de vedere, pe chipul căruia de-abia mai poți bănui urmele plăcerii de a viețui pe această nobilă planetă, acesta e croitorul Bihorean Andrei, vecinul lui Ștefan Paim, al cincilea om care l-a văzut pe acesta prăbușit pe covor, mort, dacă numărăm așa (pînă la o probă contrarie) : primul, asasinul, al doilea, Frank Bradea (în caz că asasinul nu se confundă chiar cu Frank Bradea), al treilea și al patrulea, Chertes și Dudaș, iar al cincilea, croitorul. Acest om, în mod normal, nu poate avea nici un amestec în moartea lui Paim. Dar ce mai e normal, pe lumea asta ?

— Sînteți cavaler al foarfecii și acului de cusut ?

— Po-oo-ftim ?

— Nu știați că prințul Sigismund a instituit pe la mijlocul secolului al optsprezecelea un ordin al cavalerilor

foarfecii și acului de cusut, prin care erau răsplătiți cei mai de frunte croitori ai regatului ?

— Nu, n-am nici un fel de decorație, dacă asta vreți să întrebați, răspunse posac și cu totul anapoda Bihorean.

— Nu te pasionează istoria breslei din care faci parte ?

— Credeam că pentru altceva m-ați chemat aici.

— Te-am invitat ! Ei bine, ai dreptate... Ce modificări se întrevăd în linia modei masculine ?

Bihorean își plesni ușurel genunchiul cu palma, și răspunse fără să clipească :

— Se mai lungesc sacourile... și se strîng pe talie. Și revine manșeta la pantalon.

— Iată o informație care schimbă într-adevăr situația, și trebuie să ne încline către un optimism rezervat..., am zis, privind peretele din stînga, pe care încă nu apăruse pata de lumină. Nu te supăra, domnule Bihorean, dacă discut despre toate, numai despre „chestiunea noastră" nu... Cred că nici dumneata nu ai chef chiar totdeauna să coși.

— Eu n-am chef de cusut niciodată.

— Atunci de ce n-ai ales odihnitoarea meserie de toreador ? Sau agreabila ocupație de șerif, pe lîngă frontierele mexicane, că un fel de insignă ai, și precum se știe, insigna contează...

— Lucruri importante despre Ștefan Paim, sau despre moartea lui, nu am să vă spun...

— Tot e bine cînd te aduce cineva la ordine ! Lucruri importante nici nu mă așteptam să aud, azi... Poate mîine, poimîine... E luna august, zodia Fecioarei mi se pare, la început, o perioadă nu prea fructuoasă pentru afaceri ci mai curînd vreme de inspirație pentru artiști, pentru îndrăgostiți. Te-ai ocupat vreodată de horoscop ? Lasă... glumesc, nu-mi răspunde. Se zice că venind aici, la strigătele lui Bradea, țineai ceva în mînă ?

Croitorul se uită la mine cu o privire inexpresivă, de crap.

— Dacă se zice, așa o fi.

— Să nu-mi pretinzi că din distracție ai tirit mașina de cusut după dumneata !

— Nu... cred că nu era mașina de cusut. Aș fi băgat de seamă.

— Atunci poate un ac ?

— Dacă era ac, m-aș fi înțepat sigur în el, văzînd mortul... Și apoi acul nu l-ar fi observat ceilalți...

— Bine gîndit. Logica dumitale funcționează ca unsă, atît doar că ești un om cumsecade și nu pretinzi ca profesorul Marius Lupu că poți dezlega prin logică, sau prin calcul, orice enigmă. Prin urmare ținei în mînă o bucată de stofă ?

— Se poate, dar nu mai știu.

— Continui să lucrezi și la unsprezece noaptea ?

— Mi se întîmplă destul de des... Dorm după-amiază, cînd e cald, și mă apuc de treabă pe la șase-șapte. Ce importanță are bucata de stofă, dacă mi-e permis să întreb ?

Am scos o batistă de mătase neagră și am fluturat-o larg, cu un gest răcoros, ca pe un stindard pirateresc :

— Într-o bucată de stofă se poate ascunde o armă... Un stilet maltez, un pumnal corsican, un cuțit cu lamă dublă, indian, sau un mic revolver.

— N-ar fi mai simplu din buzunar ?

— Atîrnă... Un ochi versat ar observa. Pe cînd un croitor cu o fîșie de stofă în mînă, ce poate fi mai normal, mai armonios ?

— Ochi versați nu prea se găseau pe aici. Și pe urmă revolverul cu care l-au ucis pe Paim a fost găsit lîngă mort.

— Desigur... Dar stofa putea servi pentru a-l ascunde *la aducere*, nu la plecare. Un asasin ce lasă arma la locul crimei, cînd tot așa de bine ar putea-o duce cu el, are probabil în cap un plan inteligent, am zis, privind fața lui Bihorean care numai inteligență nu radia.

— Desigur... În legătură cu bucata de stofă... glumiți...

— Da, azi glumesc tot timpul, deși nu-i de glumă. Cred că e influența lui Marius Lupu, și a istoriilor sale... (Lipsit de greutate cum e, m-am întrebat în clipa aceea dacă autorul „Crimei de pe relief" n-o fi dispărut în

slăvi, cu elicea învîrtindu-i-se la gît.) Vezi ușa aceea cu perdele ? Știi ce e acolo ?

— Tot orașul știe. Depozitul lui Paim, cu toate florile și ierburile pămîntului.

— Ei bine, la venirea dumitale ușa depozitului era deschisă sau închisă ?

— Vă spun imediat. Își lăsă pe spate povara ce-i ținea loc de cap și respiră iute. Închisă.

— La sigur ?

— Da, e întotdeauna închisă. Aș fi observat dacă ar fi fost altfel, m-am uitat cu grijă prin cameră.

— De ce ?

— Mă gîndeam că ucigașul ar fi încă acolo.

— Alții zic că aș fi rămas doar... „holbat". Și că pe toți v-a trezit din amorțeală Nona, spunînd că trebuie anunțată miliția.

— Da, m-am pomenit cu Nona în spatele meu, n-am auzit-o venind. Cînd a pomenit de miliție, m-am dus îndată și am telefonat.

— Dumneata te vizitai des cu Paim ?

— Nu ne vizitam. Se întîmpla să-i repar hainele, o dată, de două ori pe an.

— Nu se stabilise o prietenie între dumneata și el ?

— Departe de așa ceva.

— Ciudat, toată lumea se ferește de cuvîntul „prietenie" cînd e vorba de Ștefan Paim. Oare de ce, dumneata ce spui ?

— Vecinul meu nu mă interesa nici cît negru sub unghie. Dar nici el nu se interesa de mine, și poate că nu se interesa de nimeni. Despre oameni ca Paim se zice că trăiesc „retrași".

— Poate datorită infirmității ?

— Poate, dar nu mă privește... Am mult de lucru, dacă vreți să mă mai întrebați ceva...

— Poți emite vreo bănuială ? am zis cu multă precauțiune leneșă.

— Toată lumea zice că în afară de Bradea, n-are cine să-l fi ucis pe Ștefan Paim. Știți mai bine decît mine...

— Dumneata aflaseşi că Ştefan Paim era poet ?

— Poet ?

— Drace ! Toată lumea se cutremură, ca de Antihrist. În alte oraşe poeţii umblă în şiruri, ce vă miraţi că aţi avut şi voi unul ? Unul aţi avut, şi pe acela l-aţi lichidat... Dumneata te-ai apropiat de mort ?

— Nici gînd. Nu mă ispitea. Şi pe urmă se înfipsese în uşă cineva care bara intrarea.

— Cine ?

— Nu mai ştiu, pe cinstea mea.

— Chertes ? Nona ?

— Da, Nona. Nona şi încă cineva...

— Nona şi cu Dudaş ?

— Nu.

— Nona şi cu Frank Bradea ?

— Nu, pe Frank l-am văzut ceva mai tîrziu... Să mă tai, dar nu ştiu cine era omul acela. Dar îl văd : îşi întinsese braţele dintr-o parte în alta a uşii.

— Faţa nu i-o vezi ?

— Nu, eram în spatele său.

— Un necunoscut ?

— Nu putea să fie un necunoscut, cred că dimpotrivă, un om pe care îl vedeam destul de des, pe care îl ştie tot oraşul, dacă ar fi fost un străin sărea în ochi...

— Dar dacă intrarea în cameră n-ar fi fost barată, te-ai fi apropiat de mort ?

— Doamne fereşte !

— De ce doamne fereşte ?

— Era... urît.

— Găseşti ? După părerea mea era un mort destul de prezentabil. Dar alţii, Dudaş, Chertes, omul din uşă sau Nona, intraseră în cameră înaintea dumitale ?

— De unde vreţi să ştiu ? Pe dînşii i-aţi întrebat ?

— Dar ţi-a sărit în ochi o bucată de hîrtie ce stătea întinsă pe covor lîngă cadavru ?

— Nu... ce-fel de hîrtie ?

— Ştiu eu ? Testamentul lui Paim, poate...

Bihorean îmi aruncă o privire aiurită, ridicîndu-se. Cînd să ajungă la uşă, l-am oprit :

— Chiar nu-ți amintești cine era omul care-și desfăcuse brațele și bara intrarea ?

Bihorean clătină încă odată din cap și ieși.

În momentul cînd intră Nona am observat că o vagă lumină începe să tremure pe mijlocul peretelui din stînga, ușor ca o vrajă. Îmi amintesc că m-am ridicat de pe scaun, puțin obosit, lăsîndu-l pe ajutorul meu să-i pună întrebări fetei. Prelipceanu, sau Cristescu, sau pistruiatul cu ochelari, nu mai știu exact cine se nimerise, se interesă cu prudență dacă Nona are suficientă tărie, sau mai știu eu ce cuvînt o fi folosit, pentru a răspunde, sau dacă preferă să amîne pentru altă dată.

Se pare că Nona a răspuns scurt că nu-i place să amîne niciodată nimic.

Mă oprisem de cîteva minute la fereastră, parcă izolat de toate cîte se întîmplau în spatele meu, zicîndu-mi iarăși că ancheta își urmează cursul dar că de fapt pînă acum ne-am tot învîrtit în cerc, s-a vorbit „despre altceva". O rază de soare cădea oblic, strălucind intens pe acoperișul casei de peste drum (acolo locuiește Chertes) frîngîndu-se, pornind în mai multe direcții. Lumina — îmi ziceam cu gîndurile aiurea, — trei sute de mii de kilometri pe secundă, viteză la care materia devine universală : abstractă imagine ! Ciudat ! Oamenii treceau pe stradă, cîte unul, rari, dar fiecare arunca priviri spre casa în care se comisese omorul. Probabil fiecare cu puțină teamă, o teamă nelămurită, amestecată și cu o bucurie ascunsă, că nu sînt în cauză, direct sau indirect, teamă amestecată poate cu speranța că ucigașul va fi prins, izolat... O crimă produce totdeauna o psihoză complexă, undeva omul devine puțin laș, dar și foarte curios, dacă prinde ocazia se fălește că se afla „prin apropiere", sau că „a știut el"...

Mult mai departe, în perspectivă, deasupra zigzagului frămîntat al acoperișurilor, unduirea mai lenește a dealurilor împădurite — de un verde albăstriu, puțin dureros — lumină pete tot (trei sute de mii de kilometri pe secundă !), și oameni a căror meserie e alta... alta decît cea de a-i prinde pe asasini. Limbajul compozitorilor e cel

mai liber, cel mai bogat, mi-am zis. Poeții, totuși, sînt limitați la cuvinte, nimic nu se poate spune dincolo de cuvinte, în afara lor, chiar cînd e vorba de duble sau triple înțelesuri.

Aș ! Cine mai poate comunica
Printre atîtea garduri de cuvinte
Garduri fără porți, sau cu poarta
Mereu în altă parte...
Am să plec undeva
Purtînd pe cămașă trei semne ale morții
Moartea ca o floare de „Nu-mă-uita".

Ar fi o cruntă naivitate să cred că Ștefan Paim prevăzuse cu atîția ani în urmă că va muri cu „trei semne ale morții" pe piept, și totuși, ce ins ingenios și delicat, asasinul !

Aceste versuri păreau să pledeze cauza vagabondului Bradea, care *în mod normal* n-ar fi avut de unde să cunoască „trecutul poetic" al lui Ștefan Paim, deși n-ar fi fost exclus ca poezia să se fi aflat chiar asupra acestuia în momentul morții. Dar eu nu cred în coincidențe !

Aceste versuri frumoase mă încurcă teribil ! Subtil om, asasinul. Mă uit la Nona. Are zvelțețea și unduirile unei Kim Novak. Răspunde puțin absentă, îngîndurată, întrebărilor ce i se pun. Mă uit la ea numai o clipă, suficient pentru a-mi da seama că nu e din cale afară de îndurerată. Se vorbește despre chestiuni delicate : copilăria Nonei, moartea mamei ei, Cornelia Șonfeleanu, adoptarea de către Ștefan Paim. Opinia fetei e netă : Paim i-a făcut o mare nedreptate Corneliei... O mai privesc odată : frumusețea ei se potrivește prea bine cu farmecul indiscutabil al vagabondului Frank. Cum îl cheamă pe așa-zisul logodnic al Nonei ? Tarsiciu Balea... Ce idee, să botezi un copil cu numele de Tarsiciu ! Atîția oameni vor trebui să răspundă unei lungi serii de întrebări. Perspectiva nu e roză. O groază de interogați, și, pesemne, un singur asasin.

Șederea mea la fereastră se prelungește nu fără un motiv întemeiat. În sfîrșit ! În sfîrșit i-am prins privirea ! Nu a Nonei, ci a bărbatului care se plimbă de un bun sfert

de oră în stradă, prin fața casei „în care s-a comis crima". E un ins scund, puțin bondoc, cu fața arsă de soare, rotundă, perfect sănătoasă ; poți să-i dai șaizeci de ani, dar la fel de bine și patruzeci și cinci. Cum stăteam aplecat pe fereastră, m-a examinat în mai multe rînduri, cu o privire ce nu părea tocmai timidă.

M-am retras în interiorul camerei.

Pata de lumină de pe perete luase înfățișarea unei garoafe de aur.

Am luat de jos ibricul în care se răcise cafeaua și am tras cîteva înghițituri, auzind glasul limpede al Nonei :

— Dacă e nevoie, repet : tata s-a întors din oraș pe la două, la amiază... Da, cu gătesc pentru amîndoi... Da, am mîncat împreună pe verandă ; nu, n-am vorbit mai nimic, nu-mi amintesc să-mi fi spus ceva deosebit... Apoi m-am apucat să spăl vasele...

Arunc o privire asupra orarului trecerii trenurilor pe linia ferată îngustă paralelă cu strada Marco. (Cum am spus, gara se găsește la vreo două sute de metri de casa lui Ștefan Paim, puțin mai încolo de bodega din care ieșiseră Chertes și Dudaș în seara de 8 august, „seara crimei"). Nu știu dacă această hîrtie îmi va servi în vreo privință. Iată ce trenuri zburdă pe aici :

1. La 3,45 dimineața coboară forestierul din munți, dinspre locul denumit Poiana Tătarului.

2. O cursă locală pleacă la 7 dimineața la Băile sărate de la Ocna-Săcel.

3. Un tren forestier pornește spre platourile împădurite de la Poiana Tătarului la 11,45.

4. Altul sosește la 13.

5. În sfîrșit, încă o cursă locală către Ocna-Săcel, seara la 20,40.

Mă plimb prin cameră, trec prin dreptul ferestrei : omul meu a dispărut, în schimb aud scîrțîitul porții. Se deschide ușa și mi se comunică o noutate : lîngă linia ferată, chiar în spatele casei lui Paim, au fost găsite, întipărite în argilă, urmele distincte a două călciie, ca și cum cineva ar fi sărit din tren, în mers.

Fleac, sau descoperire capitală ? Vom vedea !

Prelipceanu iese să exploreze iarăși împrejurimile casei.

Cristescu (sau pistruiatul) continuă să-i întindă întrebări subtile și întrebări-cursă Nonei. Se reconstituie filmul ultimei zile a lui Ștefan Paim. Eu mă plictisesc. Până cînd mi se comunică pe un ton misterios că un anume cetățean Cristian Argint ține cu tot dinadinsul să mă vadă. Mă înviorez. Desigur trebuie să fie omul meu, cel din stradă. Poate asasinul ?

—

Numai ochii albaștri personalizează o față ovală, bronzată, mai mult neutră, indiferentă. Părul roșcovan, lung, bine lins. Costumul din stofă ușoară, deschisă, e călcat cu îngrijire, iar gulerul răsfrînt al cămășii albe îi dă un aer tinerese. Nu a încărunțit nici măcar la tîmple.

— Aveți 61 de ani ?

Îmi zîmbește cu timiditate ; în stradă părea mai bătos.

— I-am împlinit în februarie. Numele meu e Cristian Argint, sîntem o familie pomenită și în cronica schimnicului Inochentie Evlaviosul, de la Cuhea, alături de numele de Balica. Știți, Balica a fost unul din locotenenții lui Pintea...

— Iată o informație care mă predispune la visare...

Cristian Argint pare nițel șocat.

— Mie însă, zice, nu-mi vine să visez. Pe fratele meu îl cheamă Henry.

— Mă bucur sincer pentru el... Henry e un nume bine cunoscut ! L-au purtat multe capete încoronate...

Cristian Argint rămîne cu gura căscată. Am impresia că nu prea pricepe ce vreau să zic. Dintr-o dată își revine :

— Îmi place că sînteți pus pe glumă. În meseria dv. oamenii sînt mai curînd încruntați ...totuși eu acum.... mă aflu într-o situație... Henry este fratele meu geamăn și pentru el am venit.

— A, aveați impresia că-l găsiți aici ?

— Tovarășe Mecanu, stau și mă minunez ! De cînd vorbim, nu mai știu dacă discutați serios sau nu...

— Asta e șarmul meu, l-am întrerupt.

— Dar situația e foarte serioasă !

Intervine Cristescu (sau pistruiatul) :

— Nimeni nu-i poate deosebi pe frații Argint. Atîta doar — i se adresează lui Cristian — atît doar că în ultimul timp fratele dumneavoastră umbla cu dreapta în gips.

— Da, și-a rupt mîna în urmă cu vreo trei luni, în primăvară, în mai. Acum cîtva timp i-au dat jos gipsul dar continuă să umble cu mîna în eșarfă...

— Să sperăm că-și va reveni complet, am zis, spre bucuria tuturor, spre slava vechii dumneavoastră familii!

— Domnule... Tovarășe Mocanu! *Fratele meu a dispărut!*

— Ce vorbești, domnule? Un bărbat atît de matur? Fiind gemeni, erați de o vîrstă, nu? Să sperăm că n-a fost răpit.

— Dar nu e vorba să avem umor la ora aceasta, domnule Mocanu. În orașul nostru se petrec niște lucruri... Iată, a fost ucis Ștefan Paim...

— Da, a fost ucis. Dar fratele dumitale cînd s-a... volatilizat?

Din nou Cristian Argint mă privește cu reproș, dar nu pot, ce să fac, nu pot să-i împărtășesc seriozitatea, poate din cauză că în acest moment pata de soare de pe perete înfățișează un superb nud!

Iau de pe un mic raft, prins în perete, o figurină subțire, galbenă, cu ochi mari, migdalați. O balerină, cu încheieturi elastice. Dacă apeși la baza suportului, trupul i se arcuiește, iar brațele se ridică. Una din jucăriile făcute de Paim. Cristian Argint mă urmărește cu o privire rea.

— Fratele meu s-a vo... pardon! vreau să zic că a dispărut alaltăieri, în ziua de șapte, seara... Mi-a aruncat în treacăt că are ceva de aranjat în oraș.

— Unde ați spus că se ducea?

Cristian Argint își pipăi fruntea. Fără să vreau îl adusesem la exasperare.

— Dar nu știu unde se ducea, v-aș fi spus din primul moment. A ieșit în mare grabă, ca omul ce nu vrea să piardă trenul, sau mai știu eu, o întîlnire...

— Înțeleg, înțeleg. Avea deseori obiceiul s-o întindă așa, fără să dea explicații?

— Niciodată! Sîntem foarte apropiați, ca frații, ca frații gemeni, și tocmai plecarea sa precipitată m-a cam mirat, totuși n-am dat importanță, n-am spus nimic,

bănuiam că Henry, întorcîndu-se, îmi va explica despre ce este vorba.

— Dacă înțeleg bine, plecarea lui nu vi s-a părut suspectă chiar din primul moment ?

— Așa e, cam asta vreau să și spun. Termenul de „suspect" nu e folosit chiar așa de des în viața de fiecare zi... Abia către miezul nopții, tot așteptîndu-l pe Henry, m-a cuprins un început de îngrijorare. Am făcut un rond prin oraș, am trecut pe la cîțiva cunoscuți unde Henry ar fi putut să fi fost reținut, nu l-am găsit, dar speram că întorcîndu-mă acasă voi da de el.

— Ceea ce nu s-a întîmplat ? !

— Nu. Am încercat să dorm, dar vă închipuiți că n-am petrecut o noapte liniștită. A venit dimineața și fratele meu nicăieri. Am dat imediat o fugă la grădină...

— E vorba de dimineața zilei de 8 august, aceeași zi cînd a fost ucis Paim ?

— Aceeași zi ! Cum spuneam, am fugit la grădină, avem noi o bucățică de pămînt la cîțiva kilometri de oraș — pomi și stupi — dar Henry nu se arătase nici pe acolo.

— Cine a spus asta ?

— Omul nostru, un bătrîn care locuiește acolo de mulți ani, de pe vremea cînd mai trăiau părinții, pe nume Macarie.

— Vărul lui Inochentie Evlaviosul ?

— Glumiți ca să-mi dați curaj ?

— De ce ? Păreți un om destul de robust și de altfel nici nu glumesc. Nu mai glumesc. Ce vîrstă are acest Macarie ?

— Peste șaptezeci de ani. Cred că nici el n-ar ști să spună exact.

— În rezumat, de două zile fratele dumitale n-a mai dat pe acasă ?

— În rezumat așa ar fi.

— Să sperăm că de data aceasta nu e vorba de ceva grav. Există vreun precedent ?

— Nu înțeleg !

— A mai lipsit în felul acesta ?

— Niciodată, fără să mă prevină.

— Prin urmare, lipsea totuși ?

— Nu-mi amintesc ca în ultimii ani să fi stat vreodată despărțiți mai mult de cîteva ore.

— Trebuie să-mi spuneți dacă aveți vreun motiv special de neliniște sau vreo bănuială.

— Ce fel de bănuială aș putea să am, tovarășe Mocanu ? Neliniștea mea e cauzată de absența aceasta inexplicabilă a lui Henry. Sîntem oameni extrem de pașnici, amîndoi. Avem numai prieteni, dar ce mă îngrijorează... puțin... ba chiar destul de mult, vreau să zic elementul care mă tulbură teribil, e că tot acum a fost omorît și Ștefan Paim.

— Dar poate fi vreo legătură între aceste două cazuri ?

— Eu n-am stabilit nici o legătură, în mod normal n-ar trebui, și nici n-aș vrea să fie vreo legătură între moartea lui Paim și absența lui Henry. Totuși gîndurile nu mă lasă...

— Vă cunoașteți cu Ștefan Paim ?

— Eu abia îl salutam, Henry în schimb îl vizita cîte o dată pentru diferite ceaiuri.

— Aha, fratele dumitale e bolnăvicios ?

— Aș ! E zdravăn ca o morsă matură și nu-i lipsește un dinte, totuși îi place să-și facă tratamente cu ceaiuri diuretice, sedative, sau mai știu eu...

— Și dumneata ?

— Eu nu folosesc asemenea spanac. Ba chiar îl ironizez pe Henry pentru crizele sale de ipohondrie.

Sosi momentul, în sfîrșit, să-l văd pe Frank Bradea. Intră, arătîndu-mi o față proaspăt bărbierită, salutîndu-mă ca pe o veche cunoștință.

— Hello, șerife !

Le-am făcut semn celor doi bărbați ce-l însoțiseră să ne lase singuri.

— Hello, Frank ! Îți merge bine ?

— Îmi plac oamenii ca dumneavoastră. Altul m-ar fi pocnit pentru „hello". Ar fi crezut că-l înjur.

— Am de gînd să te las în pace, Frank. Să-ți dau drumul.

— Nu trebuie să vă grăbiți : în oraș pot număra cel puțin zece găligani care se pregătesc să mă caftească. Mă simt în siguranță la dumneavoastră.

— Te temi ?

— Nu vreau să mă mai bat.

— Și vinătăile ?

— Am fost tot timpul provocat, mă credeți sau nu mă credeți. Știu că sînteți dispus mai mult să nu credeți, dar așa vă este meseria... Acum, cînd le-am spus tuturor că nu mai vreau bătaie cu nimeni, s-au trezit toți, de la mic la mare, să-mi plătească polițe vechi... treburi uitate, înmormîntate de mult...

— Știi, prietene Frank, eu cînd aud de bețivani înscriindu-se dintr-o dată, într-o ligă antialcoolică sau de afemeiați propovăduind ascetismul și monogamia, de spărgători de meserie ce s-au apucat peste noapte să cultive zambile, sau de bătăuși ce se transformă în mielușei, fără să vreau cad în păcatul de a-i bănui de ipocrizie. Prin urmare vrei să te faci om serios ?

— Nici eu n-am încredere în oamenii prea serioși. Dar vreau pace.

— Și zgîrîeturile astea de pe față ? Provin de la spinii pocăinței ?

— Accident de motocicletă, șerife.

— Cînd ? Unde ?

— Ieri, după amiază. Se poate controla și vă rog neapărat să controlați. Am făcut un drum pînă la Borca, un sat la vreo șase mile. Am acolo un prieten, Frișan. Domițian Frișan, dascăl, predă aritmetica, cetirea, și bunele purtări.

— Ce voiai de la el ?

— Cinci sute de lei împrumut.

— Văd că răspunzi la obiect.

— Nu-mi plac ocolișurile, șerife.

— Ți i-a dat ?

— Cinci hîrtii, mari, albastre, noi nouțe și fine ca mătasea, pe loc. Are la ciorap, vrea să-și cumpere helicopter.

— Pentru ce, banii ăștia ?

— De cheltuială, șerife. Dar n-am apucat să-i fac praf, am toți fofolocii în buzunar... Să vi-i arăt ?

— Nu. Vorbește-mi despre accident.

— A fost simplu ca o felie de pîine cu urdă. Un motociclist a frînat cînd i-am făcut semn, la înapoiere, cumsecade băiat, mai bine nu mă observa. Avea semnul mirării pe trotinetă, dar ăla se vede numai din spate. Am derapat într-un loc unde șoseaua e udă din cauza vacilor care ies din apă și curge noroiul de pe ele, și ne-am rostogolit dracului amîndoi. Am crezut că m-am rupt în vreo zece cinșpe fragmente, dintre care cîteva s-au prefăcut în sateliți artificiali, dar pînă la urmă n-a fost nimic.

— Celălalt a pățit ceva ?

— Fleacuri. N-a pățit nimeni nimic, nici măcar semnul mirării n-a sărit de la locul lui.

— Numele băiatului și numărul motocicletei.

— Nu am idee și chiar de aș ști, mi-aș ține gura. Asta, oricum ai lua-o, se numește accident, trebuie declarat; vrăjmașii de la circulație se leagă de sufletul omului cînd trebuie și cînd nu trebuie, iar eu nu-i port pică agoamiului. În plus eu am circulat și fără cască.

— Stai cam slab cu alibiurile.

— Nu mă deranjează, fiindcă dumneavoastră știți că nu am nici o legătură cu moartea bătrînului. În secunda cînd mi-ai întins paharul cu apă, șerife, am știut că pot să mă pun liniștit pe-o parte și nici nu m-am obosit să-i bag în seamă pe ceilalți care mă și vedeau în cătușe.

— Ascultă Bradea ! Cînd ai intrat pe poarta lui Ștefan Paim...

— Da, șerife, cînd am intrat pe poarta lui Ștefan Paim... ?

— Ce țineai în mînă ?

— Ce viraj, mamă ! Da, aveam în mînă un ziar. „Sportul".

— Ce s-a întîmplat cu ziarul ?

— Cine mai știe ?

— Ce scria în ziar ?

— Abia-l cumpărasem...

— Am să aflu ce aveai în mînă, Frank. În orice caz nu e vorba de un ziar. Altceva : ce căutai la Paim ?

Bradea mă privi sfidător :

— Eram prieteni, șerife.

— M-aș fi așteptat la ceva mai inteligent din partea ta, Frank. Ștefan Paim nu avea prieteni, și în orice caz nu te-ar fi ales pe tine drept prieten.

Bradea privi undeva drept în față, încăpățînat, cu buzele strînse.

— Spui că atunci cînd ai intrat la el, era deja mort, nu ?

Tînărul își întoarse încet privirea spre mine. Am avut impresia că-și caută cuvintele.

— Ciudat, șerife, zise, dar cînd am deschis ușa și l-am văzut lat, mi s-a părut că e un fel de deghizare, că joacă teatru, și am fost mirat, și m-am pomenit întrebîndu-mă de dragul cui și-a pătat cămașa cu tuș roșu. Aceasta e adevărul, șerife, am crezut că face pe mortul și am rămas stană de piatră în ușă, așteptîndu-l să se ridice.

— Și ai tot așteptat o jumătate de ceas ?

— Numai două secunde... Pe urmă mi-am dat seama că nu-i a glumă.

— Și ai leșinat ?

— Să leșin, eu ?

— Atunci ai îngenuncheat lîngă cadavru și ai spus toate rugăciunile pe care ți le-ai amintit, și plugușorul pe deasupra ?

— Toate rugăciunile pe care le știu eu n-ar umple nici măcar un minut, șerife.

— Te-ai apropiat de cadavru ?

— N-am trecut pragul ușii nici cu un pas.

— Justifică-mi jumătatea de ceas scursă !

— Nu știu dacă a fost chiar o jumătate de ceas. Dar n-am intrat imediat în casă.

— Iată ceva nou ! Te pomenești că întîi ai măturat curtea și ai stropit florile ?

— Nu ! Mătura nu se potrivește prea bine în mîinile mele. M-am așezat pe banca din fața casei, m-am uitat la stele și... m-am gîndit.

— Pot să știu și cu la ce ?

— Mă gîndeam că sînt un murifor.

— Locul nu era rău ales. În vecinătatea unui cadavru !

— Nu știam că Ștefan Paim... plecase dintre noi.

— Și după ce ai privit stelele și ai meditat, și ai intrat în casă, și ai constatat că Ștefan Paim nu joacă

teatru ci e într-adevăr „plecat dintre noi", așa cum ai zis, ai dat alarma și ai dispărut. Unde ?

— Cine zice că am dispărut ?

— Eu !

— Asta e altceva. Pe dumneavoastră vă respect, șerife. Sînteți un om. Într-adevăr am lipsit, dar numai un foarte scurt interval.

— Eu aș folosi cuvîntul dispărut, și nu lipsit. La strigătele tale au venit și au intrat în casă Chertes, Dudaș, care se aflau în poartă peste drum, de asemenea a avut timp să se ridice din fața mașinii de cusut Bihorean, și să se deplaseze și el la locul crimei, apoi s-a trezit și Nona și abia după aceea ai apărut iarăși tu. Ba se zice că ai fost văzut alergînd în josul străzii... Încotro ?

— Minciună, minciună sfruntată ! Am alergat, dar nu în josul străzii, ci dincolo de linia ferată, dar nu m-a văzut nimeni fugind, e presupunerea dumneavoastră.

— De ce ai șters-o ?

— Am priceput că fusesem un prost, că mă vor bănui, pe cine altcineva să bănuiască ? Am vrut să dispar. Pe urmă m-am gîndit că în felul acesta treaba se încurcă teribil, și m-am întors.

— Ai revenit îndată după Nona ?

— Da, Nona se afla acolo.

— O iubești ?

— Alt viraj ! Straşnică idee ! Am să mă gîndesc la asta de-acum înainte. În orice caz abia ne cunoaștem.

— Nu vrei să fi sincer cu mine ?

— Mai sincer nu pot fi, șerife.

— Sau nu ți se dă voie ?

— Ei, asta-i acum !

Cînd să iasă, îl văd pe Frank Bradea că se oprește.

— Aș mai avea ceva de spus. Poate n-are importanță, dar tot spun. Cînd am vrut să trec dincolo de linia ferată, am văzut un om fugind.

— Cum arăta ?

— Era la vreo sută de metri... În întuneric. Abia l-am observat și s-a și topit. De fapt, văzîndu-l cum gonește, m-am gîndit să mă întorc, și m-am întors.

— Fugarul ăsta al tău, e o invenție ?

— La ce mi-ar folosi ? Doar ştiţi, şerife, oricum ştiţi că sînt nevinovat.

— Bradea ! Îţi aminteşti cum arăta Ştefan Paim, întins aici pe covor ?

— Parcă l-aş vedea şi acum : ca morţii din filme, aranjaţi frumos, cu pistolul în mînă şi scrisoarea de adio pe pîntec.

— Ce poveste mai e şi asta ? Revolverul nu se afla în mîna lui Paim !

— Ba da, şerife ! Revolverul ăla mic stătea lipit de palma bătrînului.

— Ascultă Bradea, dacă mă minţi...

Tînărul mă întrerupse, surescitat :

— Vă spun că revolverul era în mîna lui nea Ştefan ! Altfel, de ce mi s-ar fi părut că e ca-n filme ?

— Dar mai tîrziu, adică după ce ai încercat să dispari şi te-ai întors, cînd venise deja lumea, revolverul se afla tot în mîna mortului ?

— Păi nu ? Revolverul în mînă, şi scrisoarea de adio pe burtă, sub petele de sînge de pe cămaşă.

— Ai început să le încurci, şi mi-e teamă că o să ţi se înfunde din cauza propriilor tale minciuni. Despre ce fel de scrisoare vorbeşti ?

— Scrisoare, sau răvaş, sau misivă, sau epistolă, cum doriţi, o bucată de hîrtie în orice caz, aşezată frumos pe burta bătrînului.

— Cînd ai revenit, lumea se adunase ?

— Da, venise o grămadă.

— Cine ? Vreau să aud cîteva nume !

Bradea tăcu şi mă privi plesnit de uimire.

— Nu ştiu, să mă omoriţi dar nu-mi amintesc de nimeni, în afară de Nona. Cu toate că era destul.

— Te speriaseşi rău ?

— Eram la pămînt, şerife. Ştiam ce o să urmeze.

— Te chinuia gîndul că vei fi bănuit ?

— Precum zici, şerife, uitasem să şi vorbesc, dacă m-ar fi întrebat ceva, aş fi măcăit şi nu mai vedeam decît negru împrejur.

— E interesant că vedeai negru împrejur. Dar la mort te-ai mai uitat ?

— Cred că da...

— Și l-ai și văzut ?

— Nu mai sînt sigur de nimic din cîte le-am văzut, după ce m-am întors, șerife. E ceva în neregulă ?

— Susții cu toată seriozitatea că la prima intrare în camera lui Paim, revolverul se afla în mîna acestuia, iar hîrtia, sau scrisoarea de adio cum îi zici, pe piept ?

— Nu chiar pe piept, ci mai jos. Chiar asta am și observat, că un pic mai sus să fi pus hîrtia, s-ar fi pătat de sînge. Oare cînd m-am întors revolverul și scrisoarea nu mai erau în același loc ?

— Lasă-mă să-mi pun eu întrebarea asta. Dar de omul care barase ușa, desfăcîndu-și mîinile, îți amintești ?

— Ce știu sigur, șerife, e că Nona se afla și ea în ușă, și că ceilalți și începuseră să șoptească pe seama mea. Nici nu mai era nevoie să șoptească, fiindcă Bihorean mi s-a înfipt ca un cui în coaste și a stat lipit de mine pînă ce s-au înființat băieții de la Interpol...

— Păi nu Bihorean s-a dus să telefoneze ?

— Poate ! Dar n-a lipsit decît atît cît să respir și eu de două-trei ori.

— Fii calm, Bradea. Cînd ai intrat prima dată, singur, și l-ai văzut pe Ștefan Paim dichisit *ca pentru teatru*, ai observat ușa aceea, ușa depozitului ? Era închisă ?

— Era întredeschisă, șerife.

— Și era întuneric în depozit ?

— Da. Crăpătura ușii se vedea ca o dungă neagră.

— Nu ți s-a părut că cineva te urmărește de acolo ?

— Nu vorbiți așa, șerife, că mă apucă tremuriciul...

— Dar de fapt știi ce e cu hîrtia pe care o denumești „scrisoarea de adio" ?

— Nu am idee.

— De unde presupunerea că ar fi o scrisoare de adio ?

— Așa se întîmplă în filme.

— Te ocupi cu poezia, Frank ? Citești versuri, sau poate scrii ?

— Ce păcăleală mai e și asta ?

— Spune : îți plac poeziile ?

— Numai cînd mi le șoptește la ureche o fată frumoasă, șerife... Numai atunci.

— O fată ca Nona ?

— Ca Nona, sau ca oricare alta...

Își pusese un costum în carouri, bine păstrat, deși dată pesemne dinainte de război. Pantofii îi avea lustruiți cu migală (și nu m-am putut împiedica să-mi închipui că pentru a obține acest efect se folosește de motanul Papyrus, a cărui blăniță moale e parcă predestinată unei astfel de întrebuințări). Obrazul scofîlcit, proaspăt ras și pudrat discret, era ca o ecală de pergament mototolită, pe care se află eternizată, într-o scriere foarte secretă, odiseea seismelor lumii interlope din preajma localității M., oraș de frontieră, vechi sediu de contrabandiști... Ochelarii erau aceiași, în schimb își legase la gît altă elice, albastru închis, și, ca o schimbare radicală, venise fără pălărie, semnificația acestui eveniment scăpîndu-mi deocamdată. Văzîndu-l era cît p-aci să exclam, ca și Frank Bradea: „Hello, profesore!", continuîndu-mi apoi salutul cu o formulă de politețe chinezească: „Stați bine astăzi cu digestia?"

— Am făcut un tur prin oraș, „à l'américaine", îmi explicăi profesorul Marius Lupu.

— O! Și orașul mai există?

— Circulă mulți oameni, grosolan de concreți, și idei din cale afară de abstracte.

— Ce vorbiți! Și nu e pericol să se ciocnească?

— Orașul e plin, printre altele, de fete frumoase... au înflorit în căldura acestei veri, rînji autorul romanului „Pe aur murise asasina" de la distanța vîrstei sale de vreo trei sute și ceva de ani.

— Familia dumneavoastră e veche, domnule profesor?

— M-da... Foarte veche...

— Dar nu e pomenită în cronica de la Cuhea, alături de locotenentul Balica, nu-i așa?

— Aș zice că nu...

— Vezi ! Cristian Argint se laudă în gura mare că Inochentie Evlaviosul îi este rudă, iar Balica, locotenentul lui Pintea...

Omuleţul mă întrerupse, uşor emoţionat :

— Cu ce ocazie l-ai cunoscut pe Cristian Argint ?

— Din întîmplare ! Se plîngea că fratele său Henry nu mai dă pe acasă de cîteva zile.

— Henry e un aventurier, spre deosebire de Cristian. Henry a făcut de toate la viaţa lui, printre altele, a scris versuri şi s-a dat în vînt după femei... Dar dă-i dracului pe fraţii Argint ! Să revenim la oile noastre. Nu ştiu dacă ai să mă crezi, dar l-am descoperit !

— Pe asasinul lui Ştefan Paim ?

Cîteva rotaţii de elice la gît şi bătrînul se înşurubă în scaunul scund de cealaltă parte a mesei de plumb.

— De data aceasta, cu adevărat !

— Prin calcul ?

— Prin calcul şi prin observaţie. Eu observ. Principala mea calitate e că nu-mi scapă nimic, iar de la observaţie la deducţia logică nu e decît un pas, pe care l-am şi făcut.

— Sper că fără o prea mare osteneală !

— Pînă şi viaţa e o uriaşă osteneală, dragă domnule Adrian Mocanu, iar efortul de a nu te obosi este cel mai mare dintre toate, de aceea e inutil să-l depui.

— Logic.

— Ce-ai spus ?

— Că ultima afirmaţie e plină de bun simţ... Acum, poate vreţi să-mi spuneţi şi mie cine e asasinul lui Ştefan Paim... sînt curios de atîta timp să aflu ! Sau, ca de obicei pînă acum, aţi făcut calculele numai pentru dumneavoastră şi veţi păstra secretul ?

— N-am intenţia să ţin secretul pentru mine, de data aceasta e un asasinat fără circumstanţe nete pentru ucigaş, fiindcă unele circumstanţe există totuşi. În orice caz, aparenţele produc multe încurcături...

— Pot să trimit după o cafea ?

— Aceasta e un îndemn la luciditate ? Ar trebui să pun punctul pe *i* ? Poate în ochii dumitale, dragă domnule Adrian Mocanu, nu sînt decît un bătrîn caraghios, un încurcă-lume... Ei bine, accept cafeaua ce mi-o oferiţi... Să

vină cafeaua ! Voi face apoi o depoziție oficială în legătură cu cazul Paim.

Aruncînd aceste ultime cuvinte, bătrînelul luă iar un aer țanțoș.

Sosiră cafelele ; autorul „Crimei de pe relief" își dichisi cu migală pipa, ca și cum s-ar fi pregătit să povestească editorului său un subiect...

În acest timp sînt anunțat că se verificase unul din alibiurile lui Frank Bradea : acesta îl vizitase într-adevăr, într-o comună învecinată, pe învățătorul Domițian Frișan, de la care luase cu împrumut o sumă de bani, iar la plecare fusese luat de un motocicelist. Doi ciobani observaseră chiar și accidentul, de la mare distanță, de pe o coastă de deal, unde își păzeau turmele.

M-am înapoiat la profesorul Marius Lupu.

— Acum vă ascult în liniște. În liniște, și cu maximum de interes.

Autorul de romane polițiste mă privi cu o privire ciudată.

— Nu am nici un fel de pretenții. Înțelegeți ? Să considerăm că întreg meritul descoperirii vinovatului vă aparține.

Generozitatea bătrînului mă făcu să sughit, Elicea de la gîtul său subțire ca un vrej schiță cîteva învîrtituri, insuficient totuși pentru ca profesorul să decoleze. Mi-am permis să-i amintesc cu maximum de politețe că, deocamdată, asasinul nu se află în ghearele noastre.

— Trebuie să vă relatez povestea familiei Claici, se dezlănțui cu superioritate Marius Lupu, foarte bine dispus. Acum trei ani Boris Claici, de meserie pantofar (dar în ultimul timp ajunsese șeful atelierului de reparat încălțăminte din piața Carolina), a murit în condiții misterioase. Asta nu vă spune nimic ?

— Sincer vorbind, nu, în afară de regretul că pantofarii lumii au pierdut un camarad inimos... Nu mă îndoiesc totuși că de vreme ce dv. vă aflați prin apropiere, enigma morții lui Boris Claici n-a rămas nedezlegată mai mult de un ceas-două...

— Foarte bine spus. Eu am cunoscut adevărul, de la început.

— Și l-ați păstrat pentru sine ?

— Nu era cazul să-l fac public. Nici chiar răposatul n-ar fi dorit-o, fiindcă a murit din propria sa voință. O să vedeți imediat! Boris Claici fusese ani și ani clientul lui Ștefan Paim, care-i pregătea diferite medicamente. Pantofarul fusese binecuvîntat cu toate bolile pămîntului. Prostată, rinichi, suprarenale, ficat, pancreas și altele, funcționau anapoda, în contratimp, ba cu prea mare intensitate, ba de loc, e și greu de înțeles cum poate avea cineva un organism atît de nenorocit, cu toate funcțiile deroglate, numai că, și părerea mea e strict științifică, totul i se trăgea de la scoarță, Boris Claici avea deja psihologia unui bolnav nenorocit și incurabil, și în această situație remediile sînt aproape imposibile... Claici avea obiceiul să spună, chiar și eu l-am auzit, că numai sucurile preparate de Paim îl mai țin pe picioare. Arăta rău, din cale afară de obez, buhăit, cărnurile, grăsimile atîrnau pe el parcă în falduri, prăbușite, trăgîndu-l în jos. Cînd a luat-o din loc, spre ceruri, s-a spus pînă la urmă că a fost o intoxicație cu ciuperci, înfulecase singur o cratiță întreagă, fiindcă uneori cînd o anumită glandă se pornea să funcționeze prea intens, îl bintuia un apetit monstruos, pantagruelic. Dar acesta să fi fost adevărul? La anchetă s-a stabilit că într-adevăr a mîncat ciuperci, și la autopsie au găsit urme ale unui anumit venin în stomacul său, dar... Cu această ocazie a cam fost pomenit numele lui Ștefan Paim. Cică în loc de ceai binefăcător, i-ar fi dat otravă, din greșeală, firește, numai din greșeală... Încîlcită poveste, din care Ștefan Paim a scăpat cu fața curată. Probe împotriva lui nu s-au găsit, se părea că într-adevăr pantofarul murise din cauza ciupercilor, totuși vorbele au continuat să circule. Și nu fără temei! Întregul adevăr însă îl cunosc numai eu. Ca să mă apropii de el a fost suficient să fac numai cîteva sondaje. Și iată la ce am ajuns. Ștefan Paim e amestecat în afacerea morții lui Claici. Dar cum? El, la solicitarea pantofarului, preparase din mătrăgunele sale otrava, cu diabolică dibăcie, ca să poată fi oricînd confundată cu veninul ciupercilor otrăvitoare, iar bătrînul Claici, plictisit de o existență ce nu-i mai făcea nici o plăcere, își pusese capăt zilelor, înghițind în același timp și o porție de ciuperci, numai pentru a-l scoate din cauză pe Paim, care, din punctul său de vedere, îi făcuse un serviciu,

preparînd acea otravă. Așa stînd lucrurile, era vinovat Paim, sau nu? Din punct de vedere al legilor, da, dar dintr-un punct de vedere mai flexibil, nu sînt atît de sigur... El preparase sucul ce te expediază în iad la cererea lui Claici, știind, firește, ce întrebuințare îi va da acesta. Din partea unui om ca Paim, un liber cugetător în felul său, nu mă mir că a comis o asemenea faptă, condamnabilă în genere. În fond, cînd avem un ciine bătrîn și prăpădit, pentru care fiecare clipă e un chin, îl ducem în fundul grădinii și-i tragem un glonț în ceafă, sau îi oferim o otravă...

— Bine, am zis. Pricep. Dar legătura dintre moartea lui Claici și cea a lui Ștefan Paim...

— O face tînărul Dumitru B. Claici! Așta e! Dumitru B. Claici, student la Arhitectură, în prezent în vacanță... E în anul III, mi se pare... În seara crimei l-am întîlnit. Unde crezi că se ducea?

— De vreme ce el este asasinul — după părerea dv.! — venea încoace.

— Să luăm faptele. În meseria noastră, la început, faptele contează, observarea lor, asamblarea, eliminarea celor inutile, tragerea concluziilor... (Mi-a plăcut modul în care bătrînul a subliniat cuvîntul „noastră".) L-am întîlnit pe tînărul Claici pe Berzei, care dă direct în gara mică. Ultima ramificație pe dreapta, e strada Marco. Observîndu-l pe Dumitru B. Claici, m-am oprit, fiindcă-i cunosc pe toți indivizii în orașul acesta, m-am interesat cum merge cu școala, asta e întrebarea ce i-o pui unui student, nu? Mi-a răspuns că a avut un an dificil, dar e bucuros că a scăpat de el, și acum școala nu-l interesează, fiind în vacanță. În ciuda acestor explicații, tonul său era cam neprietenos, omul părea enervat, impresia generală a fost neplăcută. Răspunzînd unei alte întrebări, a pretins că se duce la gară să afle mersul exact al trenurilor, fiindcă vrea să organizeze o excursie, dar tonul suna cam fals, și nu l-am crezut, cu toate că nu aveam pe atunci nici un motiv să-l suspectez: crima nu avusese încă loc. Eu nu cred, eu observ. Și am procedat bine că nu l-am crezut, ci l-am urmărit cu privirea, altfel cine v-ar fi spus acum că Dumitru B. Claici nu s-a dus la gară, așa cum a afir-

mat, ci a cotit-o la dreapta, pe strada Marco. Persoana lui nu mă interesa totuşi în acel moment, dar subconştientul, acest zeu nevăzut, a lucrat chiar şi fără voia mea. Domnilor, vă întreb, ce avea de făcut tînărul Claici pe strada Marco, şi de ce, de ce a ţinut să mă induc în eroare afirmînd că se duce la gară pentru o excursie închipuită? Mi-am scormonit fără voie memoria, subconştientul, am făcut-o punînd pe tapet faptele petrecute în urmă cu trei ani, zvonurile ce au circulat în legătură cu moartea bătrînului Claici, şi am ajuns la concluzia că studentul nu are unde să se ducă în alt loc pe strada Marco, decît la Ştefan Paim.

— Aţi presupus şi scopul vizitei?

— Nu! În sfîrşit, vreau să spun că nu sînt atît de clarvăzător şi nu mi-am închipuit nici un moment că Dumitru Claici va comite o crimă. Am rămas cu ideea că merge la Ştefan Paim doar pentru unele clarificări.

Bătrînul luă o ţigaretă din pachetul meu. I-am aprins-o.

— Mai exact: ce fel de clarificări?

— Acest băiat, Dumitru B. Claici, nu s-a sfiit să spună cu voce tare la timpul său că Ştefan Paim l-a otrăvit pe pantofar din greşeală, cu ceaiurile sale... Nu ştiu exact ce s-a petrecut în seara de 8 august între Paim şi Dumitru B. Claici, nu ştiu încă, fiindcă m-am grăbit să-ţi comunic ipoteza mea, dar Paim, un om violent, trebuie să fi ripostat cu energie, poate cu brutalitate, la acuzaţiile tînărului, şi în situaţia aceasta, Dumitru B. Claici, poate şi dintr-o pornire de a-şi răzbuna tatăl, fiindcă el nu cunoaşte adevărul, nu ştie că bătrînul Boris Claici a acceptat moartea de bună voie, poate chiar ameninţat de Paim, sau chiar lovit, a apăsat pe trăgaci...

— Bravo! Dar de unde naiba să-şi fi procurat băiatul ăsta un revolver „Hagg" de fabricaţie atît de veche?

— Asta nu e o problemă!

— Dar e alta, şi mai şi: poezia... (Şi destule altele, de care bătrînul profesor nu avea ştiinţă, iar eu nu m-am grăbit să i le comunic, de pildă, dacă ar fi să luăm în serios spusele lui Bradea, dar nu văd de ce ar fi mintit, inexplicabila schimbare a locului revolverului, din mîna

lui Paim, pe covor, și a hîrtiei cu poezia, de pe pîntecul mortului, în stînga sa, tot pe covor, în intervalul foarte scurt dintre venirea lui Bradea și sosirea primilor martori.)

— Calculele mele sînt, totuși, infailibile, zise profesorul Marius Lupu.

— Da! Pentru un roman polițist. Numai că în realitate lucrurile pot fi mult mai simple... sau infinit mai complicate.

Vag lezat de observația mea din urmă, bătrînul se ridică. În timp ce se apropia de ușă, l-am oprit :

— Domnule Lupu! Ați omis să-mi spuneți ceva : ora la care l-ați întîlnit pe strada Berzei pe tînărul Claici.

— Într-adevăr? N-am spus? Era fix nouă.

— N-am încredere în orele rotunde.

— Nici eu, dar ce să fac? Ce să fac dacă era chiar nouă?

— V-ați consultat ceasul?

— Da! făcu bătrînul, înțepat, scoțînd din buzunarul pantalonului un vechi „Omega" cu capac.

— O! Un adevărat cronometru. Acum nu mai am dubii... asupra orei. Vreau să vă pun, poate în glumă, o mică întrebare.

— Te ascult, dragă domnule Adrian Mocanu.

— Nu aveți impresia că tot căutînd asasini pentru cazul Paim, ați putea deveni într-adevăr suspect în ochii mei?

— Asta abia ar adăuga un anumit farmec afacerii, și m-ar scoate și pe mine nițel din blestemata monotonie a vieții, făcu profesorul Marius Lupu, rînjind din maxilarul său descărnat.

Palid, cu pielea întinsă pe o față osoasă și parcă asimetrică, îmbrăcat cu îngrijire, dar purtîndu-și hainele fără eleganță, fără grație ; are o ținută stîngace... probabil unul din acei tipi care dărîmă pe unde trec cuierele și scaunele, un om bolnăvicios, dificil.

Îl rog să se instaleze de partea cealaltă a mesei de plumb.

— Sînteți Marcel Țibea, de profesie electrician...

O încruntare protestatară a frunții posomorîte.

— Inginer electronist !

— În carnețelul lui Ștefan Paim sînteți trecut electrician. A făcut o mărunță confuzie, sau a fost o confuzie intenționată (Paim era deseori răutăcios !). În vîrstă de 42 de ani, cu domiciliul... suferind de...

— Discuția noastră e consemnată ?

— Se înțelege !

— În acest caz cred că nu e nevoie să amintim boala de care sufăr, nu are nici o legătură...

— Sînteți primul pe lista clienților lui Paim, pe data de 8 august, ziua în care el a fost asasinat. Mărturia dumneavoastră poate aduce o sumă de clarificări.

— Nu văd cum, dar am să vă fac pe plac.

— Nu vă reține mult, nici nu voi formula întrebări inutile. Puteți să vă aprindeți o țigară.

— Nu fumez niciodată.

— Așa ? Mie mi se întîmplă...

— În orice caz, dacă mă suspectați de...

— E vorba numai de niște amănunte. Întîi de toate, ora vizitei. Aveți ceas ?

— Da, am ceas. Să vă spun și marca ? Era ora 14,40 cînd am ajuns aici.

— Mă derutați cu atîta exactitate. Un martor ce-și aminteşte totul exagerat de precis poate deveni suspect. Din fericire nu e cazul dv. !

Omul se uită la mine ca la un şarpe cu clopoței.

— Am plecat de la serviciu la două şi jumătate, pînă aici e un drum de circa zece minute ; asta e tot.

— Ați venit să solicitați un medicament, sau să ridicați medicamentul ?

— Am venit să-l iau. Îl vizitasem pe domnul Paim cu cîteva zile înainte.

— Foarte adevărat. Numele dumneavoastră e consemnat în carnet şi pe data de 4 august. Iată cele două întrebări importante ce vi le pun. Prima : uşa cu perdele — aceea — era, la sosirea dumneavoastră, închisă, deschisă, sau întredeschisă ?

— Uşa despre care vorbiți am văzut-o întotdeauna închisă. Aşa se prezenta şi cu ocazia ultimei mele vizite.

— O declarație fermă ! Dar cioburi de sticlă spartă, ați observat, lîngă uşă, sau pe undeva prin cameră ?

— N-am văzut nici o urmă de ciob.

— Vedeți că acum geamul uşii e spart, deşi asta se observă cu oarecare dificultate din cauza perdelei. Fiica lui Paim afirmă că dimineața, cînd a dereticat prin cameră, sticla era intactă. Ori seara, cînd a fost descoperit cadavrul, geamul fusese făcut țăndări, şi noi am dori să stabilim momentul cînd s-a produs acest accident.

— Dacă geamul ar fi fost spart, aş fi observat probabil cu mare greutate, şi numai dacă Paim ar fi intrat în mica sa magazie şi ar fi aprins lumina. În orice caz cioburi n-am observat, dar specific că n-am privit cu atenție prin cameră.

— Vă mulțumim ! Următoarea întrebare, şi cred că ultima : în ce stare se afla Ştefan Paim ?

— Mai explicit vă rog ! Ați vrea să ştiți dacă era calm, agitat, neliniştit ?

— Da !

— N-am pretenții de psiholog, totuşi starea lui mi s-a părut normală.

— Adică era bine dispus ?

— Nu cred să-l fi văzut vreodată bine dispus, sau exuberant. Părea liniştit, asta e tot ce pot să vă spun.

— Ați discutat mult ?

— Mai nimic. Am luat medicamentul... A, o observație a sa care mi s-a părut deplasată, sau inutilă, fiindcă detest din toată inima încurajările de rigoare, încurajările formale. M-a sfătuit să am încredere în natură, care e atotputernică, în sensul că vindecă aproape de la sine maladiile.

— Dacă avea atita încredere în natură...

— Înțeleg întrebarea : de ce în acest caz se mai ocupa cu preparatul medicamentelor ? Trebuie să spun că totdeauna cînd vorbea despre această activitate, Paim se manifesta cu modestie, cu maximă modestie, afirmînd că el încearcă să stimuleze, să redeștepte energiile latente, naturale.

— În orice caz, cu toate că dumneavoastră v-a displăcut, presupun că încurajarea sa putea fi dictată doar de o anumită bunăvoință ?

— Posibil, tovarășe. A fost amabil, binevoitor, în limitele obișnuințelor sale de om rezervat, retras, destul de rece. De altfel eu înțeleg și respect pe oamenii de acest gen.

— Se mai aflau și alte persoane în casă, sau prin curte ?

— Curtea și casa păreau să fie pustii, totuși cînd am venit, mi s-a părut că aud un glas de femeie, cîntînd în surdină, undeva în spate și am presupus că e fiica lui Paim. Vreți să mă întrebați dacă o cunosc ? Răspund că o cunosc, că nu sînt îndrăgostit de ea și nu mi-a trecut prin cap să-i fac curte... Cînd am ieșit pe poartă m-am ciocnit de un om care tocmai intra.

— Și l-ați recunoscut ?

— E un oarecare Hreniuc, însoțitor de tren, sau cam așa ceva. Dacă aveți noroc, îl găsiți la doi pași, aici la gară, el poate confirma că m-a văzut plecînd aproximativ la trei fără zece, sau la ora 14,50, dacă vă place mai mult așa, și poate confirma de asemenea că la ora aceasta Ștefan Paim se mai găsea în viață.

— Acest om a fost surprins, văzîndu-vă ?

— Nu mi-a făcut impresia.

— Ce ați observat la el ? Avea ceva în mînă ?

— Purta cu el lădița neagră de ceferist, părea tocmai sosit de la drum.

Am cerut să fie căutat Hreniuc — sperăm să dau de el imediat — pînă atunci iată ce aflu cu privire la Cristian și Henry Argint : cei doi frați gemeni, cu semnalmente, firești, identice, avînd înălțimea cutare, ochii de culoarea cutare etc., sînt originari din această localitate, M., în care se născuseră — tot firește — la aceeași dată. Se dau amănunte despre părinți, despre studiile urmate — se specializaseră într-o ramură a chimiei — în ultimii vreo treizeci de ani fuseseră stabiliți în Capitală unde lucraseră mai ales în domeniul cosmeticii, apoi de puțin timp, pensionîndu-se amîndoi, reveniseră în urbea natală unde posedau o casă și o mică grădină, pe dealuri, în preajma orașului. În luna mai unul din frați, Henry, își rupsese mîna dreaptă — asta știam ! Oameni cuminți, nu se căsătoriseră niciodată, legături cu femei nu se cunosc, procese, neînțelegeri cu vecinii sau cu altcineva, nu, nimic, o plictiseală întreagă !

Cînd aruncam la o parte, scîrbit și hîrtia aceasta, iată că vine Paul Cristescu. Tocmai-s-a aflat că în seara de 7 august, seara dispariției sale (cu aproximativ două zeci și patru de ore înainte de moartea lui Paim), Henry Argint, cu brațul drept în eșarfă, fusese văzut urcîndu-se în cursa locală, trei vagoane și o locomotivă-jucărie, care merge la Ocna-Săcel, avînd ora de plecare la orele 20,40. Inutil să mai precizez că linia ferată trece paralel cu strada Marco, prin spatele casei lui Paim.

— Mergeți pe urmele lui Henry, i-am spus lui Cristescu. Vedeți unde a coborît, cu cine a stat de vorbă, și ce naiba o mai fi făcut după aceea.

— Vă gîndiți la cele două urme de călcîie ?

— Puțin probabil ca un bătrîn, cu mîna recent frac-

turată, să sară din tren, chiar cînd trenul merge încet. În orice caz trebuie să aflăm.

— Precis îl găsesc cu o femeie, la Ocna-Săcel, zice Cristescu. Acolo e staţiune, sînt camere de închiriat cîte pofteşti.

— Are peste şaizeci de ani... Ei, şi de ce nu! Ar fi bine să dai de el, mai ales pentru liniştirea fratelui său. Şi apoi, avem şi-aşa pînă acum prea mulţi suspecţi! Şi încă n-au apărut toţi...

Ceferistul Hreniuc vine cîteva minute mai tîrziu, aflîndu-se la gară, aşa cum a şi presupus Marcel Ţibea. Iată-l! Dacă pe omul acesta l-aş crede capabil de crimă, la fel de bine l-aş putea bănui pe oricare altul. Grăsunul din faţa mea se bucură de nişte vagi trăsături orientale. Vreun călător asiatic, vreun drumeţ venit din îndepărtatul orient, o fi păcătuit cu vreo fermecătoare localnică. Şi iată, peste veacuri... rezultatul! Sînt obosit ca un sclav de pe galere. Fac cîţiva paşi, îl las pe Hreniuc, cu sîngele său asiatic, să aştepte, ies afară: soare de august, vreme bună pentru plajă... În curte, o surpriză: Frank Bradea.

— Ce-i, frăţioare?

— Hello, şerife, cum merg treburile?

— Ascultă, Frank, eşti liber, pînă la noi ordine. De ce n-o întinzi?

— M-am gîndit, şerife, că nu se merită să-l fac să năduşească pe omul care e pus pe urmele mele.

— Nu-ţi face griji, şterge-o pînă nu-mi revizuiesc părerile. Dacă am nevoie de tine, te scot din fundul pămîntului, fii pe pace!

Îl împing pe poartă afară, iar acolo altă distracţie: Cristian Argint.

Bradea se îndepărtează în silă cu mîinile în buzunare, se uită înapoi şi se miră că n-are nici o umbră în spate.

— Ce faceţi aici?

— Sînt foarte neliniştit, domnule Adrian Mocanu.

Cristian Argint e într-o cămaşă albastră în carouri, cu mînecile suflecate. I se văd braţele puternice, sănătoase, ca şi cum nu şi-ar fi petrecut viaţa prin laboratoare. Pan-

talonii săi largi reprezintă, ca să zic așa, moda anului cincizeci.

— Neliniștea aceasta e măgulitoare pentru fratele dumitale. Țin să te anunț că Henry a urcat în cursa de Ocna-Săcel, în seara de 7 august, la orele opt și patruzeci seara. Presupun că s-a încurcat acolo în chefuri, și încă nu singur, în vreme ce dumneata îți mănînci sufletul aici.

— Cum de ați aflat ?

— Mi-a ciripit o păsărică la ureche...

— Iarăși glumiți !

— Dacă n-aș glumi, aș începe să urlu. Duceți-vă și beți o halbă cu bere proaspătă, și mai beți una și pentru mine. Îl vom găsi pe Henry, la revedere !

Tocmai intenționam să mă ocup de Hreniuc, cînd apare ca un nor cumulo-nimbus Bihorean, croitorul ; are în mîna dreaptă o foarfecă uriașă, neagră, în stînga un ghemotoc cenușiu de vatelină iar în gulerul cămășii antijeg sînt înfipte o duzină cu ace de gămălie. Ar fi putut ține piept, cu acest arsenal, unui regiment de carabinieri. Nu-mi place înfățișarea sa, dar numai din punct de vedere estetic, nu din cel al cazului Paim.

— Ați venit să-mi faceți ultima probă ? Umblați totdeauna cu foarfeca aia mare în mînă ?

Se mulțumi să-mi arunce o privire de broscoi.

— Sînteți chemat la telefon !

— La telefon ? De ce nu la Tegucigalpa ?

— Am telefon la mine în casă.

— Știu ! E unul din cele două telefoane ale străzii.

Trec repede în curtea vecină și pătrund într-o încăpere unde... dar pe cine interesează interiorul unui croitor ? Mă mulțumesc să observ că deasupra măsuței cu telefonul se află înfiptă în perete o bufniță împăiată, și abia acum mi-am dat seama că Bihorean are mutră de bufniță : pesemne locuiseră prea mult timp împreună, numai că *nu* bufnița semăna cu el, ci *numai* el cu ea.

Am dus la ureche receptorul.

— Vă ascult !

O voce de femeie :

— Domnul Adrian Mocanu ?

— În orice caz o bună parte din el !

— Nu ghiciți cine e ?

— O necunoscută misterioasă care vrea să-mi propună o partidă de ping-pong.

Croitorul întoarse către mine o față lată, strîmbată de uimire, apoi mă lăsă singur, conform celor mai alese precepte ale manierelor bune.

Dincolo, la celălalt capăt al firului, o scurtă ezitare.

— Putem juca și ping-pong, cînd doriți, dar în orice caz mă mir că pînă acum nu v-ați ocupat de mine. La telefon e Alexandrina Boroș !

— Mă gîndeam că și mîine e zi, i-am răspuns încercînd să nu casc.

— Pentru o femeie e jignitor să fie lăsată pe planul al doilea, în orice situație, chiar cînd e vorba să fie bănuită de o crimă. Deci știți cine sînt ?

— Bineînțeles.

— Nu cred ! Cine ?

— Prietena celui asasinat, dacă nu vă deranjează cuvîntul „prietenă".

— Vi s-a vorbit de mine ?

— Dar cum vă închipuiți ? N-ați fost lăsată pe planul al doilea, nu aveți teamă. Numele dumneavoastră a fost pomenit în mai multe rînduri, și îndeosebi în momentele cheie ale anchetei. Sper că sînteți satisfăcută ?

— Da ! Altfel vanitatea mea ar fi avut de suferit. Dar cum se face că ați înlăturat cu atîta nechibzuință vechiul principiu polițist „Cherchez la femme" ? Eu de ce nu sînt bănuită ?

— Sînteți imbatabilă în materie de criminalistică, văd ! Mai cunoașteți și alte principii ? Credeți că dacă vă las la urmă, v-am și scos din cauză ?

— Să știți în orice caz că fratele meu e nevinovat.

— Asta vom mai vedea. Pe fratele dumneavoastră îl cheamă Timotei Boroș ?

— Da, dar n-are nici un amestec. Îl știu eu pe asasin.

— În America există femei-detectiv ; ați fi făcut carieră acolo.

— Nu sînteți curios să aflați tot ce știu ?

— Vă aştept aici.
— Cînd să vin ?
— Vă aştept oricînd.
— Azi ? Mîine ?
— Nu e nici o grabă, veniţi cînd prindeţi un vînt favorabil, şi am pus receptorul. Bihorean îşi făcea de lucru prin curte, auzise o parte din discuţie şi şi-ar fi sacrificat bacşişurile pe un trimestru să ştie exact conţinutul convorbirii telefonice.

Cîteva case mai încolo Cristian Argint stătea nemişcat, aruncînd o privire indiferentă în lungul străzii. Am tresărit. Aşa... Privirea lui păstrase aceeaşi expresie şi în clipa cînd mă anunţase că e foarte neliniştit cu privire la soarta fratelui său Henry. Cu acest gînd am intrat în casa lui Ştefan Paim, unde mă aştepta un vraf de hîrtii, majoritatea inutile, mă aştepta simplul bărbat Hreniuc, care în răstimpul lipsei mele nu scosese o vorbă, şi nici nu-şi schimbase poziţia.

Întrebările premergătoare i le-a adresat ajutorul meu, pistruiatul. Apoi l-am întrebat eu dacă-şi aminteşte de vizita ce i-o făcuse lui Paim pe data de 8 august. Răspunse afirmativ.

— Ştefan Paim vă era prieten ?
— Ne cunoşteam de pe vremea cînd lucra şi el la *chefereu*. I-am adus un săculeţ cu flori galbene, de „Lămîia Ursului" culese anume sus în Poiana Tătarului.
— Vă rugase el ? Cînd ?
— Ne-am întîlnit în oraş, joia trecută.
— S-a întîmplat şi altă dată să-i faci astfel de servicii ?
— Nu prea des. Ştefan prefera să-şi aleagă singur ierburile, totuşi s-a mai întîmplat de cîteva ori.
— Dumneata erai cointeresat... vreau să spun, te plătea ?
— Nici vorbă, o făceam din prietenie. N-aş fi primit bani numai pentru atîta lucru.

Am mormăit, jucîndu-mă cu morişca de pe masă :
— În sfîrşit, iată un om care afirmă că fusese prieten cu răposatul !
— Ştefan era un om sucit, greu să-i intri în voie, totuşi noi ne-am înţeles totdeauna.

— Ai venit la el după amiază la trei fără zece ?

— Poate să fi fost trei fără zece... prin prejur de trei, în orice caz. Tocmai ieşea pe poartă unul deşirat, slab, mi se pare că-l cheamă Ţibea. Am văzut-o şi pe domnişoara Nona : se aşeza să facă plajă. Am întrebat-o dacă bătrînul e acasă, şi am intrat.

— Cum te-a primit ?

— Cum să mă primească ? Bine. Era vesel, ca omul fără gînduri. I-am dat săculeţul, el m-a cinstit cu un rachiu şi am plecat acasă să mă culc.

— A băut şi Paim ?

— Nu, el nu foloseşte băutura decît la zile mari.

Apoi l-am întrebat pe acest om ce picotea şi acum de oboseală dacă observase poziţia uşii cu perdele, dacă văzuse cioburi de sticlă spartă, dar în această privinţă Hreniuc nu mi-a putut fi de folos.

— Ai remarcat expresia, i-am spus pistruiatului, după ce ceferistul a ieşit, „era vesel ca omul fără gînduri". Ştefan Paim părea bine dispus. Nu avea vreo preocupare, vreo grijă. Ştim că la începutul după-amiezii, mortul, bietul mort, se afla într-o dispoziţie senină. Să considerăm că acesta e un punct cîştigat, tot trebuie să ne lăudăm cu ceva...

Am fost trezit înainte de ceasurile patru ale dimineţii. Peste cîteva minute mă aflam în jeep, împreună cu ajutoarele mele. Se lipise de noi şi un medic. Unul din cei doi care jucaseră şah alături de cadavrul lui Ştefan Paim, un ins destul de apatic care dormită tot drumul. Se primise un telefon alarmant de la cabana „Creasta Maierului". Cabanierul fusese rănit. Maşina urcă în munţi pe un drum aproape inexistent, răsări soarele, coloră superb culmile, puse în mişcare cîteva caiere rotunde de ceaţă ce înnoptaseră lipite de scobiturile întunecoase ale munţilor, şi soarele ne mai înviora, alungă răcoarea ce ni se cuibărise în suflete, şoferul opri la o fîntînă să adauge apă în radiator...

Nevasta cabanierului ne aştepta în drum, înspăimîntată încă, şi-şi făcu trei cruci mari cînd ne văzu sosind.

În cabană se mai aflau : un bucureștean în vîrstă, O. D., unul din acei nebuni singuratici pe care-i poți întîlni rătăcind prin munți, alipindu-se cîteodată de grupuri tinere și întreținînd buna dispoziție prin cîteva vorbe de duh bine plasate și apoi pornind aiurea, iarăși singur, spre cine știe ce văgăună obscură — cunoșteam bine genul acesta de oameni — și o pereche de clujeni, el și ea, ambii abia trecuți de douăzeci de ani, studenți la medicină. Ei doi îi acordaseră cabanierului primul ajutor. Acesta zăcea în camera sa. Medicul adus de noi îl consultă cu gravitate, lăudă eforturile colegilor mai tineri, apreciind că pansamentul fusese aplicat fără greș, apoi extrase cu ușurință glontele ce atinsese o regiune a pieptului și ricoșind într-un os rămăsese cuminte la suprafață, refăcu pansamentul, declară că rana nu e chiar mortală, și-l îndemnă pe cabanier să-și vadă de ale sale. Repausul la pat nu părea să fie obligatoriu.

Adunați în jurul unei mese rotunde ne-am întremat cu toții cu cîte un coniac. La mijloc, într-o farfurioară cu chenar din smalț auriu se afla și proiectilul extras, precum și alte două gloanțe, turtite, ce se izbiseră de perete, intrînd nu prea adînc, și pe care le recuperaserăm.

Aici e surpriza. Trei gloanțe mici trase tot dintr-un revolver marca „Hagg", întru totul identic cu cel găsit lîngă cadavrul lui Ștefan Paim. Mii de broaște țestoase și frați gemeni, încă un motiv de meditație !

Două arme de același tip, acționate de doi oameni diferiți ?

Sau de același om ?

La ora trei dimineața, cabanierul Ilie Buciuta fusese smuls din somn de țipătul îngrozitor al neveste-si, care, trezită ca de o presimțire, văzuse o siluetă neagră în dreptul ferestrei deschise. Imediat Buciuta sărise din pat și atunci necunoscutul apăsă pe trăgaci. Cabanierul căzu, cu un urlet, convins că e pe cale de a-și da sufletul, femeia a mai avut timp să-l observe pe agresor gonind prin bezna de dinaintea zorilor de zi spre liziera pădurii și pierzîndu-se între copaci.

Imediat sosiră bucureșteanul vîrstnic și cei doi tineri clujeni.

Undeva, datorită identității armelor, această tentativă părea că se apropie, sau chiar se atinge de cazul Paim, iată impresia tuturor, dar în ce punct anume, sau în ce consta înrudirea dintre cele două întîmplări, nimeni n-ar fi putut să explice.

După ce Ilie Buciuta fu convins că rana nu prezintă gravitate și că nu va muri imediat, și a fost ușor să i se insufle temeinic această idee simplă fiindcă omul, pentru prima dată în viața sa țintă a unei arme de foc, trăia încă sub impresia momentului nedefinit cînd simțise că se prăbușește, cînd simțise, cum zicea chiar el, buzele reci ale morții lipindu-i-se de frunte, deci, cînd cabanierul se mai întremă trupește, și mai ales sufletește, i-am adresat o serie de întrebări generale apropiindu-mă încetișor de ceea ce mă interesa de fapt.

Și mă interesa să văd în ce loc pot stabili contactul între cele două cazuri.

— Îl cunoșteai pe Ștefan Paim ?

— Odihnească în pace..., și zicînd așa, pălește, gîndindu-se, nu fără să aibă dreptate, că aceste cuvinte i s-ar fi putut potrivi și lui, dacă... dacă... Imaginația ne joacă tot felul de feste !

Îl las o clipă și reiau :

— Prin urmare îl cunoșteai ?

— Bătea întinderile, primăvara, toamna mai ales, dar și vara, era un drumeț harnic, numai ce-ți ieșea din ușă, și-l și vedeai la capătul văii. Căuta ierburi, rădăcini, se abătea și pe la noi.

— Vorbăreț, pus pe băut ? Rămînea multă vreme ?

— Nici nu vorbea, nici nu bea. Nu-mi amintesc să fi rămas peste noapte. Lua cîte ceva de mîncare, țigări...

— Cînd a trecut ultima dată pe aici ?

— Imposibil să-mi amintesc. În orice caz, în primăvară, demult.

— În aprilie ? În mai ?

— Cine mai ține minte ?

— Nu e trecut la catastif ?

— Nu, fiindcă nu înnopta, nu rămînea nici un sfert de oră... și dacă vă interesează ce discutam, nu-mi amintesc, dar oricum, nimic special, nu era el omul cu care să te întinzi la vorbă.

Femeia cabanierului tot umbla prin sala de mese, fără să piardă nici un cuvînt. Aici găseşte ea de cuviinţă să intervină :

— În luna mai a trecut ultima dată pe la noi domnul Paim. În luna mai, fix pe data de 11. Parcă-l văd şi acum oprindu-se în uşă, înalt, cu fruntea arsă de vînt şi uitîndu-se la noi ca de pe altă lume...

— Cum de vă amintiţi atît de bine ?

Încîntată să ocupe un prim plan în discuţie, femeia, încă tînără, cu nişte picioare puternice, cu trupul împlinit bine strîns într-o rochie subţire, fără mîneci, dă amănunte :

— Astă primăvară, pe data de 11, a trecut pe aici fratele meu cel mic, Gavrilă, tocmai era ziua lui, împlinea douăzeci şi cinci de ani, exact douăzeci şi cinci şi a făcut mare chef la care l-a poftit şi pe domnul Paim ce tocmai intrase, dar el a răspuns că se grăbeşte, că în general nu consumă alcool şi nu e omul potrivit pentru petreceri, nu prea s-a purtat amabil domnul Paim cu noi atunci, şi chiar fratele meu a bombănit : „Al dracului ciung, parcă-i din serial !“ şi ne-am bucurat toţi că nu prea s-o auzit.

Cabanierul se gîndeşte şi apoi aprobă :

— Mi se pare că aşa a fost. Femeile nu uită nimic, aşa-i orînduită mintea lor. La 11 mai, da... atunci a trecut pe aici Ştefan Paim ultima dată.

Întorcîndu-ne, am găsit în oraş zăpuşeală, iar berea se terminase peste tot. Nona făcea plajă în curte, ascunsă printre tufe, costumul ei de baie foarte modern acoperea doar o mică parte a corpului, ceea ce nu e rău cînd e vorba de un corp frumos şi tînăr, iertată să-mi fie această cugetare eretică, iar în antreu mă aştepta martorul Martin Cnavu, mă aştepta de mult timp, precum şi o femeie elegantă, deosebit de atrăgătoare, care nu putea să fie decît Alexandrina Boroş.

Încălcînd toate regulile de curtoazie, dar poate şi dintr-un anumit calcul asupra căruia nu vreau să insist, am dispus să fie poftit întîi martorul. E un bărbat solid, negricios, cu ochi întunecaţi. Poartă cămaşă cu mîneci

scurte. Un inel masiv de aur, cu piatră verzuie, ar fi atras atenția „clienților" de odinioară ai profesorului Marius Lupu.

— Martin Cnavu, vîrsta 38, meteorolog etc., etc., ați fost văzut intrînd în această casă în după-amiaza zilei de 8 august, cînd...

— Știu, tovarășe ! Cînd „acest" Ștefan Paim a fost asasinat în condiții misterioase, cum ar zice un autor al cărui nume îmi scapă.

— Cred că mulți autori s-au exprimat în felul acesta.

— Așa o fi. Și apoi nici nu știu dacă am fost văzut de prea multă lume, dar în orice caz numele meu e trecut într-un caiet pe care desigur l-ați răsfoit.

— Am unele motive să presupun că nu circulația păturilor dense și a curenților de aer polar au format obiectul convorbirii dumneavoastră.

— Motivele pe care vă bizuiți sînt bune, făcu meteorologul, calm. Pe Ștefan Paim îl lăsau indiferent subtilitățile și erorile meteorologiei, deși un drumeț ca el ar fi trebuit totuși să se preocupe de previziunea timpului.

— Și în acest caz, scopul vizitei ?

— Cred că scrie și în carnet : reumatismul. Mi s-a vorbit despre Ștefan Paim ca de un om priceput și doream să mă conving.

— Ora aproximativă a acestei vizite ?

Martin Cnavu mă privi parcă ușor amuzat.

— Ceasul se făcuse patru și un sfert cînd am venit... Își permise o pauză, ca pentru a-și aminti. A fost în orice caz o vizită ciudată ! Poate vă interesează și amănuntul — dar pe dv. mai ales amănuntele cred că vă interesează — că nu-l cunoșteam pe vraciul Paim, dacă nu vă deranjează cuvîntul vraci, veneam pentru întîia oară la el, pătruns de o anumită neîncredere, e vorba de neîncrederea ce o nutresc față de toți cei ce se ocupă cu vindecarea bolilor. Ce să zic, purtarea lui m-a făcut praf !

Mi-am permis să observ :

— Între timp v-ați reintegrat, totuși...

— Mda... Sînt destul de rezistent, cu tot reumatismul meu. Să vă spun eu mai departe ? Sau să mă las tras de limbă ? Nu, într-adevăr e curios, deși presupun că n-are legătură cu crima... sau poate are ? Cum vă ex-

pliçaţi o asemenea schimbare de atitudine : la început mă primeşte relativ binevoitor, păstrînd o politeţe firească, pentru ca dintr-o dată, fără nici un motiv, dar pe cuvîntul meu fără nici un motiv, să se înfurie şi să mă trimită la dracu !...

— Poate vom înţelege mai bine, e în interesul tuturor, chiar şi al dumneavoastră, dacă am începe cu „a"...

— Sînt de acord ! Cînd am intrat, Ştefan Paim m-a invitat să iau loc întocmai cum aţi făcut-o şi dumneavoastră, şi chiar pe acelaşi scaun, a ascultat cu răbdare jelania mea cu privire la ceea ce sufăr, mi-a notat numele şi alte cîteva date, apoi, brusc, faţa i s-a schimbat. Au început să-i tremure mîinile...

— Avea o singură mînă !

— Am spus aşa, fiindcă veni vorba, dar într-adevăr a început să-i tremure stînga, în care ţinea creionul chimic. Eram descumpănit, normal, nu ştiam ce se întîmplă, dar am fost de-a dreptul scandalizat cînd a început să strige la mine. Zicea,-dacă îmi amintesc bine, că nu se mai ocupă cu asemenea fleacuri, toate aceste suferinţe şi boli închipuite, ale unor oameni de nimic — auziţi, m-a făcut chiar şi om de nimic deşi abia mă cunoscuse — şi că n-are chef să-mi prepare vreun leac nici acum şi nici în vecii vecilor... amin. Foarte bine, i-am spus, mirat la culme, ba chiar indignat, în acest caz trebuia să mă preveniţi de la bun început, că nu mai practicaţi, chiar aşa i-am spus, „practicaţi" ca şi cum aş fi avut în faţa mea un medic, şi apoi de ce m-aţi mai lăsat să-mi răcesc gura de pomană, ba chiar mi-aţi trecut şi numele în carnet, şi încă cu creion chimic ? În paranteză vă spun, nu pot suferi creioanele chimice, iar cei ce le folosesc îmi devin automat antipatici ; cred că e o dovadă de mîrlănie să scrii cu creion chimic dar astea sînt micile mele ciudăţenii pentru care vă cer iertare, adică pentru tot ocolul ăsta. Revenind la subiect, adaug că după ce mi-am exprimat protestul, Paim păru să se potolească, îngăimă nişte cuvinte, un fel de scuză, şi mă conduse. Am ieşit perplex, fără să înţeleg nimic, dar foarte decis să nu mai am de-a face cu nebunul ăsta.

— Vă sînt îndatorat pentru relatarea atît de interesantă ! Nu vă explicaţi în nici un fel schimbarea de dis-

poziție a lui Ștefan Paim ? V-ați gîndit și mai tîrziu, ați meditat asupra scenei ? Sau poate ați pronunțat vreun cuvînt, v-ați permis vreo aluzie care putea să-l scoată din pepeni ?

— Ar însemna să mint dacă aș spune că am meditat asupra ciocnirii mele cu „acest" Paim, deși după ce am aflat că fusese ucis, sau că s-a sinucis, mi-am pus unele întrebări, și totul s-a transformat într-un fel de fragment de amintire neagră. Pot să afirm cu mîna pe inimă că nici un cuvînt al meu, și nici un gest nu ar fi trebuit să-l supere. Eu m-am mărginit să-i descriu în vorbe puține suferința mea care e în ultimă instanță un reumatism oarecare.

— Cînd ați intrat, ați bătut la ușă ?

Cnavu mă privi cu ochii mijiți, surprins.

— Așa procedez întotdeauna, de cînd mă știu. Așa am făcut și atunci.

— Cum de ați știut care e ușa unde-l puteți găsi ?

— Am dat în curte de o fată, și acum e acolo, face plajă, — frumoasă fată ! — pe ea am întrebat-o.

— Bun ! Ați trecut prin curte, ați intrat în antreu, ați bătut la ușă, ce a urmat ?

— Ceva cu totul banal : mi s-a răspuns „intră", sfat pe care l-am și urmat.

— Apreciez exactitatea relatării. Și mai departe ? Ce făcea în acel moment Ștefan Paim ?

— Se îndrepta către masa aceasta la care stăm acum. Din mers a întors privirea spre mine, mi-a răspuns la salut eu o înclinare a capului, fără să se oprească, și s-a așezat în locul pe care-l ocupați dumneavoastră.

— Din ce direcție venea ?

— Din direcția aceea !

Și martorul indică micul depozit.

— Ați observat dacă ușa era deschisă, sau închisă ?

— Am observat. Ușa de care vorbiți era întredeschisă cam de un lat de palmă.

Am rămas o clipă pe gînduri.

— Cum se face că sînteți atît de sigur ?

— Fiindcă am privit de mai multe ori în direcția ușii, răspunse Marin Cnavu fără să ezite.

— Pot să aflu din ce cauză ?

— N-am nici un motiv să păstrez secretul pentru mine, n-am ce face cu el. Dar nici n-aș îndrăzni să fac declarația ce urmează sub prestație de jurămînt, fiind mai mult o simplă impresie. Mi s-a părut, înainte de a intra, mai exact înainte de a bate la ușă, că aud voci în cameră. Parcă se vorbea. După ce am bătut, și mi s-a răspuns și am intrat, am constatat că Paim e singur, dar fără să vreau undeva în mintea mea se cuibărise întrebarea: unde o fi dispărut „celălalt"? Mă uitam la ușița cu perdele, fiind singurul loc unde ar fi putut un om să se ascundă, și aveam impresia că dintr-un moment într-altul cineva trebuie să iasă de acolo. Nu știu dacă mă veți înțelege, și dacă ăsta e cuvîntul potrivit, dar mă teroriza într-un fel gîndul că cineva trebuie să apară în spatele meu.

— Așa ceva însă nu s-a întîmplat?

— Nu. Dar și din alt motiv îmi întorceam mereu privirea într-acolo. Prin sugestie. Fiindcă și Paim își ațintea într-una ochii spre ușa depozitului său.

— Și asta e o impresie?

— E o certitudine. În timp ce vorbeam, în timp ce se înfuria din ce în ce, Ștefan Paim ținea ușa sub supraveghere.

— Amănuntul nu v-a deranjat?

— Ei, da, mă zgîndărea gîndul că ar mai putea fi cineva invizibil în cameră, totuși nu eram chiar teribil de tulburat, nefiind sigur, și nici acum nu sînt sigur; privirile lui Ștefan Paim spre ușă le-am pus pe seama crizei sale nervoase, pe seama unei dereglări... sau mai știu eu cum să-i zic.

— Dar în legătură cu geamul acelei uși, ați avea ceva de adăugat? Era cumva spart?

— Nu-l vedeam din cauza perdelelor... O!

— Ce e?

— Bine că m-ați întrebat de geam. În momentul cînd am intrat Ștefan Paim avea în mînă un ciob de sticlă și chiar m-am mirat ce are de gînd să facă cu el.

— Chiar! Și ce s-a întîmplat cu ciobul?

— Nimic special. L-a așezat pe masă, pe masa aceasta, înainte de a se apuca să-mi scrie numele în carnetul său.

— Dacă înțeleg bine, vreți să spuneți că Ștefan Paim privea deseori în direcția ușii cu perdele și că schimbarea atitudinii sale s-ar fi datorat eventual unui semn ce i-ar fi făcut cineva ascuns dincolo de ușă, în depozit ?

— Nu m-am gîndit la una ca asta, la semnul de care vorbiți, dar e foarte posibil... Foarte posibil...

— Nona, aș vrea să-ți spun ceva...

— Știu ce ! izbucni fata. M-au lămurit și alții... că nu fac figură onorabilă stînd ca o nesimțită la soare, înîntr-o împrejurare cînd... cînd toată lumea trebuie să fie serioasă și să se gîndească la un singur lucru : cine l-a omorît pe tata.

Am privit-o ca picat din lună.

— Să știi că aspectul moral al chestiunii îmi scapă, poți să faci tot ce dorești, în afară de puținele minute cînd aș avea într-adevăr nevoie de tine. Dar, cu adevărat, nu dorești să-l descoperim pe asasin ?

Mă privi bosumflată, parcă de la mare distanță. Observînd-o mai bine, mi-am zis că Nona e mai curînd o ființă tristă, bănuitoare. Copilăria ei nu fusese dintre cele mai fericite, iar viața de la o vîrstă fragedă alături de un tată ca Paim trebuie să fi fost complicată din multe puncte de vedere.

— Nu cred, zise Nona, nu cred că-l veți găsi pe ucigaș.

— Bravo ! Deci, să lăsăm totul baltă ! ?

— Nimeni nu cunoaște gîndurile adevărate ale tatii. El trăia în altă lume.

— Asasinul în schimb e o persoană reală, din lumea noastră.

— Da... Numai că trebuie să fie tare bine ascuns.

— Să vorbim acum despre după-amiaza aceea. Să vedem dacă nu ți-o fi scăpat vreun fleac, față de cele declarate pînă acum. Bine ? Din afirmațiile tale, se reține amănuntul că i-ai văzut, sau i-ai auzit intrînd, pe rînd, pe inginerul Marcel Țibea, la două și patruzeci, pe ceferistul Hreniuc, în jur de trei, iar la patru și ceva l-ai văzut, — te instalaseși la soare între timp — pe Martin Cnavu...

— Nu-l cunoșteam după nume decît pe Hreniuc și pe Țibea.

— Dar semnalmentele lui Cnavu corespund.

— Mai tîrziu a venit și Alexandrina...

— Pe ea o lăsăm, deocamdată. Aș vrea să știu, și să-mi dai pe cît se poate un răspuns complet, dacă din locul unde te aflai ai fi putut să-i observi absolut pe toți cei ce intrau în casă. Dar mai întîi, în ce moment te-ai așezat să faci plajă ?

— Cînd a venit Hreniuc, tocmai întindeam pătura.

— Prin urmare pe la trei fără ceva. Și acum răspunde-mi la prima întrebare.

— După cum știți, poarta noastră are un scîrțiit caracteristic.

— Caracteristic pentru o poartă, da, am observat. O cumpănă de fîntînă cîntă altfel, iar o roată strîmbă și neunsă de căruță scîrțiie și ea în felul ei.

— Cum auzeam poarta, ridicam privirea, automat, chiar fără să vreau.

— Dar dacă cineva ar fi venit prin spatele casei, din direcția liniei ferate, prin grădină ?

— Pentru a intra în casă trebuie să urce patru trepte... Mi-ar fi sărit în ochi, mai ales că soarele bate în așa fel după masă că mă întind perpendicular, cu fața spre intrare...

— Făcînd plajă, nu citeai ?

— Ba da.

— Ce carte ?

— „Spadasinul"... de Michel Zevaco.

— Un roman palpitant : Lucreția Borgia, cavalerul Ragastens...

— Da, și papa Alexandru, și toți ceilalți. Totuși aș fi simțit apariția oricui, nu putea să treacă prin fața mea fără să știu.

— Dar ușa din spatele casei, cea din verandă ? Pe acolo se pătrunde în camera ta, apoi în antreu, apoi în odaia lui...

— Am mai spus : ușa aceea o încui totdeauna pe dinăuntru din cauza țiganilor.

— A fost încuiată și în ziua aceea ? Și fereastra la fel ?

— Absolut sigur ! Nu înțeleg de ce insistați, mai ales că omorul a fost comis tîrziu, seara, nu ?

— Se pare, dragă Nona, că așa ar fi fost, dar uite că între vizita ceferistului Hreniuc — aproximativ ora trei — și cea a lui Martin Cnavu — ora patru și un sfert — s-a întîmplat ceva ce l-a scos din fire pe tatăl tău, ceva ce i-a schimbat complet purtarea... În acest interval a fost spart și geamul !

— E prea complicat pentru mine, zise fata privindu-mă drept în ochi cu sinceritate. E adevărat că puțin timp după plecarea lui Hreniuc am auzit zgomot în cameră, dar n-am dat importanță, mi-am zis că tata o fi răsturnat ceva.

— Voci n-ai auzit ?

— De unde voci, dacă tata era singur ? ! Și apoi vocile oricum n-ar fi ajuns pînă la mine, fiindcă fereastra era închisă, cu storurile pe jumătate trase, din cauza căldurii. Dar vă spun, tata era singur.

— Așa ! ? Ce e între tine și Frank Bradea ?

— E o întrebare fără sens, repet pentru a nu știu cîta oară : nimic. Despre asta nu mai discut. Subiectul mă deranjează.

— Dar îl bănuiești cumva ?

— Nu știu ca să vă răspund... Părerea mea e că omul care l-a ucis pe tata e foarte bine ascuns.

— În seara asasinatului aveai în cameră un buchet de flori. Ți le adusese Tarsiciu Balea, logodnicul dumitale ?

— Să zicem că da !

— Cum te împaci cu Alexandrina Boroș ? Știai că intenționează să se căsătorească cu tatăl tău ?

— Eu n-am auzit vorbindu-se de căsătorie... Nu, nici vorbă de așa ceva ! În orice caz îmi era indiferent, dar Alexandrina îmi place... în particular.

Ciinele-lup luase urma necunoscutului ce-l rănise pe cabanierul Ilie Buciuta și mersese pe pistă cam doi kilometri, pînă la un neînsemnat curs de apă, aproape invizibil, pierdut într-o văgăună umbroasă, unde o pierdu.

Nici nu mă aşteptam la un rezultat mai fericit, cu toată dragostea ce o am pentru ciini. Am pus hîrtia la o parte, alături de altele, şi am invitat-o pe Alexandrina Boroş. Iată, mi-am zis, o femeie absolut fermecătoare. Ochi verzi, de o nuanţă deosebită, foarte limpezi, faţă alungită, obraz pur, păr întunecat, unduios. Douăzeci şi opt de ani ? Am aflat că în realitate are treizeci şi unu. Se stabilise în urmă cu puţini ani în M. (unde fratele ei locuia de mult timp), şi continua să colaboreze cu editurile şi unele instituţii ştiinţifice, fiind traducătoare pentru limbile engleză şi germană.

Toate acestea le ştiam dinainte.

— Fratele dv., Timotei Boroş...

— Da, e pilot la Aviasan... Îmi zîmbi, adăugînd : — Purtarea sa a fost cu totul prostească. Tim e „ceva" mai în vîrstă decît mine, sîntem de fapt fraţi vitregi, a făcut războiul, nu e atît un om dur, cît cam nestăpînit, cu nervii mult încercaţi, cred şi eu, fost comandor în aviaţia de vînătoare, cu două prăbuşiri la activ. În fond un om cam dezarmat... şi care ţine foarte mult la mine, aşa se explică şi purtarea sa... Dar aştept să-mi puneţi întrebări.

I-am reamintit, prevenitor, fiindcă îmi plăcea mult că ea venise la mine.

— E adevărat, recunoscu, din cauza lui Tim. Mi-e teamă de situaţiile neclare, mi-e teamă să nu cadă bănuiala asupra cuiva care...

Braţele ei frumoase, bronzate, tresăriră pe genunchi. Continuă :

— Desigur, aţi aflat că în după-amiaza zilei în care a murit l-am văzut pe Ştefan. Îmi pare atît de rău că ultima noastră întrevedere a fost într-adevăr îngrozitoare, din nişte motive pe care nici nu le pot bănui.

— Aţi ajuns aici pe la orele cinci ?

— Pe o căldură sufocantă... iar aici la el e totdeauna un parfum de plante de cîmp, parcă e mai răcoare.

— Perfect, povestiţi totul.

— Îmi plăcea să vin la el pe neaşteptate, în orele cînd asfaltul fierbe... să nu vă închipuiţi cine ştie ce, că aş fi apărut neanunţată fiindcă... Ştefan era şi el un om cu nervii ca nişte corzi, dar cu mine se purta întotdeauna

extrem de frumos, cu o singură excepție, în ziua morții sale. L-am găsit într-o stare de spirit neagră de tot...

— Era ora cinci ?

— Da, aproximativ cinci.

— Furia nu-i trecuse...

— Ați spus ceva ?

— Vă rog să continuați !

— Am făcut un efort să-l liniștesc, un mare efort, dar, inexplicabil pentru mine, rezultatul a fost invers. Se înfuria din ce în ce... Am plecat, și ajungînd acasă nu m-am putut stăpîni și am plîns. În principiu detest femeile care varsă lacrimi cu ușurință, pentru orice fleac. Tim a observat...

— Ce se întîmplase ? Ștefan Paim v-a lovit ?

Alexandrina Boroș îmi adresă un reproș mut cu ochii ei de un albastru extraordinar.

— Nu tocmai... Mai exact ar fi să zicem că m-a îmbrîncit... m-a scos afară din cameră, zicînd că nu am ce căuta acolo, la ora aceea... el care se bucura totdeauna văzîndu-mă. Purtarea lui era a unui om aproape dement, încît m-am întrebat dacă-și dă seama cine sînt, dacă mă mai recunoaște. Nu-l mai văzusem în hălul acesta... Am plîns nu numai din cauza jignirii ce mi-o adusese, dar și fiindcă nu înțelegeam ce se petrece, și-mi era milă de el...

— Iar fratele dumneavoastră, aflînd ce se întîmplase, a hotărît să treacă la represalii, și încă fără întîrziere... Parcă așa s-a întîmplat ?

— Represalii e poate chiar cuvîntul potrivit, dar de aici pînă la a-l bănui pe Tim de asasinat !... Și încă folosind un revolver... Din timpul războiului Tim are oroare de arme de foc, de orice fel de arme.

— Nu am încă motive să-l bănuiesc pe Timotei Boroș în mod „strict". Știu doar că puțin după ora cinci fratele dv. a apărut aici furios ca un *toro*, că între cei doi bărbați a avut loc un schimb violent de cuvinte, și chiar mai mult. Trei persoane, printre care și Nona, pot depune mărturie.

— Dar mărturia mea e cea mai completă, fiindcă nimeni n-a fost de față la cearta celor doi bărbați, pe cîtă vreme mie Tim mi-a povestit totul. Adevărul e că el l-a

lovit pe Ştefan, faptă pe care o deplînge. În acelaşi timp şi moralul fratelui meu e zdruncinat, nu fiindcă ar putea să cadă bănuiala asupra sa...

— Dar ?

— Fiindcă a ridicat braţul asupra unui om ce urma să moară puţine ceasuri mai tîrziu. Înţelegeţi ?

— Mi-aţi spus la telefon că sînteţi singura care ştiţi ceva despre asasin.

— Într-un fel, m-am cam grăbit, sau în orice caz am exagerat. Poate încercam să-l scot de sub bănuială pe Tim, sau încercam să par interesantă... cochetam, o femeie rămîne cochetă chiar şi cînd îşi comandă costum de doliu, aşa ne-a creat natura, care e suficient de înţeleaptă ca să ştie ce face...

— Sună a citat din Ştefan Paim.

— Da, el m-a influenţat mult... Să revin la ce spuneam. La telefon m-am cam lăudat. Totuşi cred că pot să vă furnizez un amănunt pe care-l veţi judeca aşa cum veţi crede de cuviinţă. M-am chinuit mult în după-amiaza aceea... „după-amiaza nemulţumirii noastre". Nu-mi explicam purtarea lui Ştefan, şi-n acelaşi timp mă durea intervenţia fratelui meu... Să loveşti un infirm ! Au trecut orele şi pe la nouă seara m-am hotărît. Trebuia să merg la Ştefan, să încerc să înţeleg ce se întîmplă cu el, să şterg cumva purtarea lui Tim. Am ajuns la această decizie nu fără ezitări chinuitoare, fiindcă în primul moment, imediat după ce fusesem... umilită, da, acesta e cuvîntul, mi s-a părut că mai bine voi muri decît să mai trec pragul casei lui Ştefan. Ajungînd la capătul străzii Marco am văzut mai mulţi trecători, iar în unele porţi stăteau oameni, şi mi s-a făcut ruşine după scandalul din după-amiaza aceea, dintre Ştefan şi Tim, mi se părea că toată lumea comentează cele întîmplate... N-aş fi vrut să fiu văzută şi m-am decis să fac un ocol, pe la gară, apoi mergînd de-a lungul terasamentului să intru în grădina lui Ştefan, iar de acolo în casă. În felul acesta şi vanitatea mea era salvată...

— Dar trebuia să săriţi gardul...

— Gardul acela e ca şi inexistent, prăbuşit pe alocuri. Nu ştiaţi ? Am făcut aşa cum am plănuit, dar în timp ce

înaintam pe cărarea din dreapta liniei ferate, am văzut — în prima clipă am tresărit, ba chiar m-am speriat — un om ieşind din grădina lui Ştefan. Şi el m-a observat şi a luat-o la fugă. Distanţa dintre noi era destul de mare, iar pe acolo e întuneric, şi dacă nu ar fi fugit nu l-aş fi recunoscut... dar aici i-a fost ghinionul, deşi nu ştiu dacă e într-adevăr amestecat, sper că nu, şi nu ştiu dacă informaţia mea are să vă fie utilă la cercetări... L-am recunoscut cu uşurinţă din cauza fugii, îl mai văzusem alergînd o dată cînd se grăbea, are nişte picioare lungi, prea lungi, disproporţionate, pe care şi le zvîrle în lături destul de dizgraţios, din cauza asta mi-a sărit în ochi, fiindcă, o să spuneţi că sînt cam exaltată, sau mai ştiu eu cum, cînd l-am văzut prima dată alergînd mi-am spus că nu mi-ar place în ruptul capului un bărbat cu asemenea mişcări necoordonate.

— Ce aţi făcut mai departe ?

— Curios, dar această întîlnire m-a făcut să renunţ la vizita ce o plănuisem. Mi s-a părut nedemn să intru pe scara de serviciu cum s-ar zice, în taină, aşa cum o făcuse şi insul cu alergare dizgraţioasă, în casa omului care mă bruscase. M-am hotărît pentru a doua oară, dar de data aceasta definitiv, să nu-l mai văd, considerînd că ciocnirea dintre Ştefan şi fratele meu e o răfuială între bărbaţi, o răfuială oarecare totuşi, căreia îi acordasem importanţă exagerată.

Mă privi, aşteptînd să vadă cum reacţionez.

— Nu mă întrebaţi cine era omul pe care l-am văzut ieşind din grădina lui Ştefan ?

— Cît era ceasul ?

— Am plecat de acasă pe la nouă... deci se făcuse aproape nouă şi jumătate. Sper că procedez corect punîndu-vă la îndemînă aceste amănunte, sper, de asemenea, că veţi şti să vă folosiţi cum trebuie de ele, şi că bănuiala n-o să apese pe umerii unui inocent. Vreau să contribui cu ceva... trebuie să mă înţelegeţi că moartea lui Ştefan m-a îndurerat sincer. Bărbatul care a luat-o la goană la apariţia mea e logodnicul Nonei, Tarsiciu Balea.

— Spuneaţi că l-aţi recunoscut după felul cum fuge. Cînd aţi avut ocazia să-l vedeţi în postură de alergător ?

— Nu cu mult timp în urmă. Mă găseam la Ştefan, de faţă cu Nona şi cu acest logodnic, Tarsiciu Balea... ca în familie. Nona îl expediase după bere, strigînd la el: „Încă nu te-ai întors?“, iar Tarsiciu a şters-o ca un şoarece. Scena mi-a rămas întipărită în memorie din două motive: nu mi-a plăcut aerul supus cu care a şi zbughit-o, fără să crîcnească, la porunca ei, ca un fel de sclav, şi, cum am mai spus, nu mi-a plăcut felul cum îşi zvîrlea picioarele în lături. Probabil nişte picioare albe, cam descărnate. M-am uitat la Nona şi m-am întrebat cum de-l tolerează pe insul acesta neinteresant.

Plimbîndu-mă prin cameră şi învîrtind în mîini una din jucăriile lui Paim, un fel de avion ciudat, cu aripile ridicate în diagonală, am întrebat-o pe Alexandrina Boroş dacă-şi aminteşte ceva despre cioburile de sticlă. A observat un ciob pe masă?

— Am şi întrebat ce caută acolo, răspunse femeia, dar el a început să ţipe că nu mă priveşte.

— Dar uşa aceea... care dă în micul său depozit de plante medicinale era închisă?

— Era întredeschisă... Vreţi să spuneţi că se afla acolo o persoană care a asistat la întreaga noastră discuţie?

— Ştefan Paim privea din cînd în cînd într-acolo?

— Acum, cînd formulaţi întrebarea, îmi amintesc că da... Înţeleg, îl teroriza prezenţa unui... Groaznic! groaznic!

— Altă întrebare, de ordin sufletesc. Nu e neapărată nevoie să răspundeţi, putem sări peste ea. Cum se explică prietenia dintre o femeie ca dumneavoastră şi un bărbat...

— În pragul bătrîneţii, ursuz, infirm, aşa ar suna întrebarea?

— Pe cîte-mi dau seama, Ştefan Paim era un bărbat chipeş, totuşi... Ştiaţi că a scris şi versuri cîndva?

— Am aflat cu totul întîmplător, într-o seară cînd am fost acostată pur şi simplu de un ins caraghios, dar în acelaşi timp interesant, profesorul Marius Lupu.

— Şi ce voia acest unic şi ilustru personaj ?

— Bietul de el e foarte singur şi dorea pur şi simplu să schimbe o vorbă cu cineva. Mi-a povestit că are acasă un motan, Papyrus, apoi cum i-a fost tăiată beregata, într-un pod, unui director de bancă, înainte de război, cu un cuvînt nu m-am plictisit. Acest om ştia chiar şi unele lucruri din trecutul lui Ştefan, dar cînd, mai tîrziu, i-am amintit despre versurile din tinereţe, s-a întunecat la faţă şi a propus să nu mai vorbim despre asta niciodată.

— Nu aţi fost căsătorită ?

— Povestea mea e destul de neverosimilă, şi nici nu e măcar o poveste tristă. Dar ţineţi într-adevăr să vă vorbesc despre asta ?

— Numai dacă nu vă deranjează.

— Nu mă deranjează deloc. Dar nici n-am s-o lungesc. Multe femei, majoritatea cred, aleargă o viaţă în căutarea unui bărbat pe care să-l iubească, şi nu-l întîlnesc în cele mai multe cazuri, nu întîlnesc adevărata iubire. Pe cînd eu am avut două iubiri mari. Trebuia să aleg, iar eu îi iubeam pe amîndoi, nu voiam să renunţ la nici unul din ei, şi iată, am renunţat la amîndoi, fiindcă nu vreau, şi nu-mi place să mint. Vi se pare curios ?

— Ştefan Paim era un om deosebit ?

— Cu mine s-a purtat ca un om bun, în orice caz. Şi apoi n-am fost îndrăgostită de el, dar cum mi-am petrecut viaţa într-un oraş mare, înăbuşitor, desele saleplecări prin coclauri, în care-l însoţeam, erau pentru mine un prilej de... să nu folosesc un cuvînt mare, de revelaţii.

— Îl însoţeaţi totdeauna ?

— În ultimii doi ani, da. Vara umblam după plantele lui, eu cu dînsul, iarna schiam amîndoi, el schia admirabil, chiar fără o mînă...

— Cum se face, în acest caz că în ziua de 11 mai, în primăvara aceasta, la cabana „Creasta Maierului" Ştefan Paim a fost văzut singur ?

Alexandrina Boroş rîse.

— Îmi amintesc ! Eram şi eu acolo, dar n-am intrat în cabană fiindcă nu-mi era foame, am rămas la un pîrîu în pădure. Ştefan s-a dus, a mîncat şi mi-a adus şi mie cîte ceva.

Casa fraţilor Argint, pe strada Vechiul Drum, la vreo zece minute de locuinţa lui Ştefan Paim. Multe flori. Ogradă de gospodari. Porumbei. Sonerie la poartă. Cristian, cu ochii încercănaţi, palid, nu mai are înfăţişarea aceea sănătoasă, de invidiat.

— Ce e cu dumneata, domnule Argint ? Eşti în continuare foarte neliniştit ?

— Dacă aţi venit numai pentru a face schimb de glume cu mine, să renunţăm. Au trecut trei zile de cînd fratele meu a dispărut.

Mergeam alături, pe poteca pietruită cu prundiş galben. Mireasma reginei-nopţii îmi umplea sufletul de mîngîiere. Sub streaşina casei, în nişte colivii mari, curate, soseau porumbeii unul cîte unul.

— Trei zile constituie un interval respectabil. S-ar zice că Henry trage un chef prelungit.

Se opri, abia stăpînindu-şi enervarea.

— Vă rog să nu vorbiţi în felul acesta !

— De ce, inimosule domn ? Cadavrul său n-a fost găsit, n-a fost nicăieri semnalat nici un cadavru neidentificat, deci soarta lui Henry nu trebuie să ne îngrijoreze.

— Domnule Mocanu ! Nu mai vorbiţi în felul acesta despre cadavre ! Poate că dumneavoastră sînteţi obişnuit, meseria vă obligă să veniţi în contact cu tot felul de... porcării, pe cînd eu... Nu uitaţi că e vorba de fratele meu !

Indignarea lui Cristian Argint nu mă înduioşă nici de trei parale.

— Uite ce e, nemîngîiatule domn, cuviosul Henry a fost văzut la Ocna-Săcel, şi încă nu singur, ci în tovărăşia unei femei. Presupun că această mică informaţie vă va reda buna dispoziţie şi întregul apetit.

— Imposibil ! Henry, cu o femeie ? !

— Da, micul călugăr capucin a sărit peste zidul mînăstirii şi a luat viaţa pe cont propriu. Ce vi se pare extraordinar ?

— Nu mi se pare extraordinár... dar ar fi trebuit să ştiu şi eu ! Noi nu prea avem secrete. Henry nu mai e un băieţandru, i s-ar putea întîmpla cine ştie ce.

— Desigur, îl pîndesc nenumărate pericole. De pildă fata aceea s-ar putea să-l corupă...

— O fată ?

— Da, cocoşelul de Henry s-a combinat cu o tinerică. Te înţeleg, domnule Cristian ! În fond, urît din partea lui că se distrează singur !

— Dar o aventură... atît de prelungită... la vîrsta lui ?

— Cred că se ţine la fel de bine ca şi dumneata.

— O ! Noi ne ţinem bine amîndoi, totuşi, totuşi... există limite, ale bunului simţ, ale... În sfîrşit, cînd a fost văzut cu această... persoană ?

— Cum ţi-am mai spus, Henry a luat trenul de 8,40, în seara de 7 august, a coborît la Ocna-Săcel două ceasuri mai tîrziu, iar în jur de unsprezece a intrat cu domnişoara sa la restaurantul staţiunii. Au rămas cam un ceas, pînă la miezul nopţii, iar după asta, cu tot regretul, urma i se pierde. Se pare că avea întîlnire, o întîlnire dinainte aranjată, despre care nu ţi-a ciripit nimic. În privinţa femeilor e discret ca un mormînt de faraon. În altă ordine de idei, care dintre voi doi scrie versuri ?

— O, pe legea mea, Henry scrie versuri, ţine jurnal, prostii !

— Ei, vezi, un poet are nevoie de aventuri. Inspiraţia trebuie stimulată, altfel seacă.

— Poezie, sărăcie, domnule. Eu cred doar în ocupaţiile serioase, temeinice. Dar de unde ştiţi ?

— Că unul din voi scrie versuri ? Mai mult din ghicite. Am aflat că înainte de război apărea aici o revistă, a supravieţuit de fapt doar cîteva luni : „Lunatecul". Frumos titlu, nu ? O scoteau cîţiva optimişti romantici... mult prea optimişti, mult prea romantici. A şi dat faliment foarte curînd. În „Lunatecul" a publicat de vreo cîteva ori chiar şi Ştefan Paim.

— Ce tot vorbiţi ?

— Da. Cine s-ar fi așteptat ? Paim a semnat două poezii, „Moartea, ca o floare de „Nu-mă-uita", și alta, „Romanță tandră". În aceeași revistă apăreau stihurile unui autor ce iscălea „Gynt-Ar". Dacă inversăm silabele, iese Ar-Gynt. Argint. Cum, nu știi nimic de colaborarea lui Henry la „Lunatecul" ?

— Pe atunci ne aflam la București, dar fratele meu își trimitea uneori producțiile pe aiurea. Preocuparea lui pentru poezie mi se părea hilară ; l-am sfătuit adeseori să renunțe la glume poetice.

— Și nu aveți în casă nici un exemplar din „Lunatecul" ? Autorii, de obicei, au vanitatea de a păstra publicațiile în care se răsfață producția lor.

— Nu știu să avem prin casă vreo revistă cu acest nume, dar dacă vreți să căutăm printre lucrurile lui Henry...

— Nici vorbă de așa ceva ! Amănuntul e minor.

— Nu știu dacă trebuie să vă spun... un alt amănunt, poate și el minor. De trei zile tot stau și mă frămînt, nu pot înțelege figura ce mi-o face Henry. Stau noaptea întreagă cu ochii deschiși, mă ridic, aprind lumina... Așa se face că m-am atins de jurnalul lui, v-am spus că ține un jurnal, și m-am apucat să-l răsfoiesc. Sincer să fiu cred că e o mare neghiobie, și uneori o imprudență, să te încredințezi unei pagini de caiet. Pînă acum nu mi-a trecut prin minte să răsfoiesc jurnalul, nu dintr-o discreție deosebită, noi ne spunem tot, ci din principiu.

Vorbind așa, Cristian Argint scoase la iveală din sertarul unei uriașe comode negre un caiet gros, cu scoarțe maron. L-am urmărit, curios. Se mișca ușor, cu agilitate tinerească prin încăperea spațioasă, cu mobile vechi și covoare țărănești prinse pe pereți. Un animal ciudat, un fel de balaur-leopard mă privea din țesătura bogată, hipnotizîndu-mă. Sub acest covor, întins în diagonală pe perete, avînd în dreapta fotografia unuia dintre frați, iar în stînga a celuilalt, singura deosebire dintre ei fiind unele amănunte vestimentare, Cristian Argint răsfoia preocupat jurnalul lui Henry.

— Vă rog să ascultați ce spune aici !

— Sînt pregătit să aud orice !

— O, nu e cine știe ce grozăvie... Totuși mie îmi dă de gîndit. Henry scrie : „26 aprilie. Ieri am fost la Ferezeu, — la Ferezeu e grădina noastră, explică Cristian —, azi sînt puțin indispus..."

Din nou Cristian ridică ochii din caiet, pufnind :

— „Indispus"... ! Mofturi de domnișor, dar așa e Henry. Mai departe : *„L-am vizitat pe bătrînul contrabandist..."* Tot pe data de 26. Știți, domnule Mocanu despre cine e vorba ?

— Nu am idee.

— Ghiciți !

Am ridicat din umăr.

— „Bătrînul contrabandist" e Ștefan Paim, explică iar Cristian. Contrabandist la propriu, nu e o figură de stil. Înainte de război și chiar în timpul războiului, Paim, pe atunci la căile ferate, avea tot felul de aranjamente dubioase... Pe aici se lucra în stil mare, nici nu ați crede că în M. se încrucișau drumurile contrabandiștilor din cîteva țări. Erau organizați temeinic, ca niște armate. Aici e un lucru pe care nu pot să-l înțeleg. Henry pomenește și-n alte ocazii, în jurnal, de Ștefan Paim, dar abia în ultimul timp, abia în ultimele luni îl trece sub porecla de „bătrîn contrabandist". Altădată se mulțumea să-l noteze cu inițialele numelui : Șt. P. Dar să răsfoim mai departe jurnalul.

— De acord. Ascult.

— Priviți ! La 29 aprilie, iarăși : „M-a călcat bătrînul contrabandist". La numai trei zile după vizita ce i-o făcuse Henry ! Și în continuare, sub data de 3 mai : „Azi a fost la mine bătrînul contrabandist. Am depănat amintiri... Sîntem bătrîni amîndoi !"

M-am așezat înapoi în fotoliu, instalîndu-mă comod.

— S-au văzut destul de des în acea perioadă, prin aprilie, mai...

— Asta mi-a sărit și mie în ochi ! ripostă Cristian Argint. De unde, deodată, așa prietenie strînsă, cînd pînă atunci Henry îl vizita pe Paim numai de vreo două ori pe an, pentru ceaiurile acelea inutile ?

— Dar dumneata n-ai fost acasă, nu erai de față cu prilejul acestor întîlniri ?

— S-a întîmplat să lipsesc de fiecare dată ! Eram ba la grădină, ba în oraș. Cînd mă întorceam, Henry se mulțumea să mă informeze că a stat de vorbă cu Paim. Oricum ar fi fost, atunci — și vedeți că au trecut cam trei luni de la aceste întîlniri dese dintre Henry și Paim — n-am considerat faptul demn de atenție, și abia acum, cînd Paim a fost ucis, iar fratele meu... a dispărut, totul mi se pare de neînțeles... văd totul în negru.

— Dar ți-am spus, omule, că Henry e sănătos ! Petrece !

— Ziceți că a fost văzut cu o fată... Dar și asta e o poveste cam cu cîntec. Aș crede Henry s-o facă lată... o zi... Dar trei !

— Care e cu adevărat gîndul dumitale, domnule Argint ?

— Dumneavoastră sînteți detectivul. Ar trebui să știți.

— Stabilești o legătură între moartea lui Paim și plecarea inopinată a lui Henry ? Ar însemna să-ți învinuiești indirect fratele !

— Ferească Dumnezeu ! Cum să-l învinuiesc eu pe Henry ? El n-ar fi putut să facă rău nimănui, dar mi-e teamă de o încurcătură mai mare și mai veche... Henry și cu Paim nu erau prieteni, prea mare era deosebirea dintre ei, și apoi Paim nu putea fi prieten cu nimeni, totuși acum trei luni s-au întîlnit de cîteva ori consecutiv. Ce aveau să-și spună ?

— Henry își rupsese deja mîna ?

— Da, în douăzeci aprilie.

— Poate că discuțiile erau de natură medicală.

— Imposibil. Nu cred. O fractură nu se tratează cu ceaiuri preparate din plante medicinale. Trebuie să vă mai fac încă o mărturisire... N-am de ales, trebuie, ori vă spun tot, ori... În treizeci și nouă, toamna, Henry a plecat din București și a lipsit vreo două luni.

— Deci era în obiceiul său să dispară !

— Numai că atunci m-a prevenit că pleacă.

— Și a spus unde ?

— Nu prea... Mi-a dat numai a înțelege că a cunoscut o femeie interesantă...

— Vezi ? Vezi ?

— Dar cîți ani avea el atunci ? Nu șaizeci ! Și apoi povestea cu femeia a căzut, fiindcă fratele meu s-a întors cu o groază de bani. M-a prevenit să nu-l pisez cu întrebări, el îmi spune doar atît că a participat la o afacere de contrabandă împreună cu un tip formidabil de la căile ferate. *De la căile ferate*, faceți legătura ?

— Acum o fac și eu, dar mă și mir. Henry trebuie să-l fi cunoscut pe Paim încă dinainte, de pe vremea cînd apărea „Lunatecul", și colaborau amîndoi la această revistă...

— Poate că într-adevăr de pe atunci s-au și cunoscut ! Ambii, poeți. Poeți-contrabandiști ! Mă tem, domnule Mocanu ! Dv. aveți informații că Henry s-ar fi întîlnit cu o femeie la Ocna-Săcel. Dar cine e această femeie ? *Trimisa* cui ? Mă tem că aici e o poveste veche, mă tem că „tipul formidabil" de la căile ferate a fost într-adevăr Ștefan Paim, și că acum cineva vrea să șteargă niște urme, de aceea l-a lichidat pe „bătrînul contrabandist", și l-a momit — și ce bună momeală e o femeie pentru un bătrîn aiurit ca Henry ! — pe fratele meu... Cine știe ce i-a făcut femeia, sau cel ce a trimis-o... În capul meu e învălmășeală mare, nu sînt obișnuit cu singurătatea, nu mai am somn, ba tremur chiar și pentru mine...

Am luat din mîinile lui Cristian jurnalul fratelui său.

— Văd aici două caligrafii diferite, am zis.

— După ce și-a rupt mîna, Henry a continuat să scrie cu stînga...

— Așa e...

— La început i-a fost tare greu, pe urmă s-a mai obișnuit... Cred că ar fi putut să mîzgălească și cu dreapta, dar i s-a spus că e mai bine s-o țină perfect nemișcată pînă ce se prinde osul cumsecade...

Și ajungînd aici cu discuția, m-am uitat la ceas, l-am îmbărbătat cum am putut mai bine pe bietul om înspăimîntat, și m-am întors la masa de plumb a lui Ștefan Paim, luînd cu mine și jurnalul aventurierului

Henry, cu permisiunea fratelui său, pentru a-l cerceta mai bine într-un moment de răgaz.

— Bine, am zis, privind pe fereastră, afară. Venise noaptea. Să poftească acum Dumitru Claici !

— L-ai vizitat în seara de 8 august pe Ştefan Paim ?

Tînărul mă priveşte cu mult interes, cu o expresie aproape sfidătoare. Are o faţă matură, cu trăsături reci, îngheţate.

— Da !

Mărturisesc că nu mă aşteptam la un răspuns atît de net, şi încă afirmativ. Credeam că din partea acestui băiat cu trăsături încăpăţînate mă aşteaptă nenumărate plictiseli. Sorb un pic din cafeaua ce mi se aduce. Ne privim.

— În seara aceea Ştefan Paim a fost asasinat. Sper că îţi dai seama de gravitatea situaţiei. Discuţia noastră nu e un joc de societate.

— Am aerul că-mi plac jocurile de societate ? Îmi dau seama perfect de tot ce spun !

— Asta e bine. Cît era ceasul ?

— Nouă şi şapte minute, fix.

— La venire sau la plecare ?

— Şi la venire, şi la plecare. N-am rămas decît o clipă.

— Pe unde ai intrat şi pe unde ai ieşit ?

— Pe unde intră şi ies toţi oamenii care nu se ascund. Pe poartă, respectiv pe uşă.

— Şi totuşi nu te-a observat nimeni.

— Atunci cum aţi aflat că am fost pe aici ? Aha, înţeleg... Întîlnirea neaşteptată cu Marius Lupu... El observă. De la el ştiţi ?

— Ce ai avut timp să discuţi cu Ştefan Paim într-o clipă ?

— N-am schimbat nici măcar o vorbă.

— Într-adevăr ? De ce ?

— Nu ghiciţi ? Ştefan Paim era deja mort.

— Bravo ! De ce ai plecat fără să anunţi pe nimeni ?

— Cum să vă explic ? Din... curiozitate.

— Iată într-adevăr un motiv întemeiat !

— Eram curios să știu dacă se va afla că am fost aici, și dacă voi fi suspectat.

— Îți plac experiențele... Vei fi arhitect ?

— Da, dacă nu cumva mă veți băga la zdup sub învinuirea de a-l fi asasinat pe Ștefan Paim.

— Povestește ! Ai intrat în cameră ?

— Hm... nu prea. Am deschis doar ușa, încet, după ce am bătut de două ori și nu mi s-a răspuns. Mi-am dat seama care e situația și am plecat, rezistînd din răsputeri ispitei de a lua cu mine și revolverul. Presupun că asta v-ar fi derutat teribil.

— Ai fi avut nevoie de revolver ?

— Nu în mod special... Dar era o jucărie foarte frumoasă !

— Așa e ! Și unde se găsea revolverul ?

— Pe masa aceasta dintre noi. Exact în mijlocul mesei, alături de morișcă.

(Drace ! mi-am zis. Micul „Hagg" își schimbă mereu poziția !)

— Ești sigur ?

— Da. Poate dacă ar fi fost mai aproape de mine, dacă n-ar fi trebuit să trec pe lîngă cadavru, sau peste cadavru, l-aș fi înhățat, totuși !

— Și cadavrul unde era ?

— Pe covor.

— Vrei să-mi arăți poziția ?

— De ce nu ? Și Dumitru Claici se întinse într-o clipă pe persianul gri.

— Pot să mă ridic ?

— Te rog. Și unde era hîrtia ?

— Ce hîrtie ? N-am văzut nici un fel de hîrtie.

— Nici pe cadavru, nici pe covor ?

— Nu ! N-am observat așa ceva. Dar în colțul din stînga al camerei am observat cioburi de sticlă spartă...

— Dar ușa depozitului era închisă ?

— Întredeschisă, iar lumina înăuntru stinsă.

— Ai avut timp să vezi destul de multe într-o clipă !

— Asta vi se pare destul de suspect ? ! Vă înțeleg.

— Și scopul vizitei ?

— Am să vă explic. Bănuiesc că ați aflat totul în legătură cu familia mea, cu moartea tatălui meu, despre care s-a pălăvrăgit destul de mult. În legătură cu așazisa intoxicație cu ciuperci... Mă chinuiește întrebarea : a fost un accident, sau tata s-a sinucis ? Eu cred că s-a sinucis, și că Ștefan Paim a preparat cu bună știință, la cererea tatii, otrava, din vegetalele sale.

(Coincidența dintre afirmația tînărului Claici și părerile lui Marius Lupu mă surprinse...)

— Ai fi vrut să-l faci pe Ștefan Paim să-ți spună adevărul ?

— Da, vreau să știu adevărul. Pentru mine nu e indiferent dacă tata a murit accidental sau s-a sinucis.

— Intenționai să-l învinuiești pe Ștefan Paim ?

— Nici gînd. Dacă a preparat otrava, a făcut-o fiind solicitat de către bătrînul meu. Poate că legea condamnă așa ceva, dar pe mine nu mă interesează ! Dar vreau să știu dacă tata s-a sinucis, vreau să știu fiul cui sînt.

— Dumneata ai încercat să discuți și altădată cu Paim ?

— Da, de trei ani încerc mereu. Dar cu acest om nu se putea vorbi. E adevărat că ultima dată cînd l-am văzut viu am fost deranjați, iar în seara de 8 august n-am mai putut vorbi, fiindcă era mort... —

— Și cînd l-ai văzut viu, ultima dată ?

— Asta e o întrebare clasică, mă așteptam la ea și am pregătit răspunsul. Acum trei luni, în ziua de 26 aprilie, pe la cinci după amiază.

— Nu erai la facultate ?

— Mi-am făcut trei zile libere.

— Și cum ai reținut data ? Sau ții și dumneata un jurnal ?

— Am găsit într-o haină biletul de tren. Poartă data de 25 aprilie. Ori a doua zi după sosirea mea, m-am și dus la Paim.

— Spuneai că ați fost deranjați.

— Așa e. Abia venisem — Paim nu m-a primit prea bucuros — și a și apărut unul din frații Argint, cu mîna în gips, și-o frînsese cîteva zile înainte. Partea nostimă a fost că atunci cînd a intrat, Ștefan Paim i-a spus : „Sa-

lutare, Cristian !“ Iar celălalt : „Nu sînt Cristian, bătrîne contrabandist, sînt Henry“. Iar Paim : „Scuză-mă, deci !“

— Dar dumneata de unde știai că era Henry, și nu Cristian ?

— Nu după mutră, în orice caz, că prea seamănă, ca două păpădii rotunde și coapte, dar sosisem în oraș cu o zi înainte și tot tîrgul știa că Henry își rupsese mîna și că un timp de acum înainte — se amuzau oamenii — vor avea un indiciu cert după care să-i deosebească pe frați. De mirare că Ștefan Paim nu aflase care din ei își rupsese mîna, și i-a confundat !

— Bine, și ce voia Henry ?

— Cred că un medicament care să-i dreagă mai repede oasele vătămate. Bătrîn ridicol. În orice caz eu m-am dus.

— De atunci nu l-ai mai căutat pe Paim ? De ce ?

— Cînd să-l fi căutat ? M-am întors la școală, a urmat, după terminarea anului, practica, și abia la începutul lui august am venit și eu în vacanță. Tot timpul mă luptam cu mine însumi. Aș fi dorit din tot sufletul să scap de bănuielile ce privire la sinuciderea tatii.

— Spune-mi, Dumitru Claici, ai măcar un alibi cît de mărunt, vreo dovadă, că nu l-ai ucis dumneata pe Ștefan Paim ?

— Eu nu am. Poate mi-o găsiți dumneavoastră ?

— Ai noroc... noroc că te-ai întîlnit cu scriitorul de romane polițiste, noroc că acesta s-a uitat la ceas și a reținut că era nouă seara, noroc că aici, prin spatele caselor trece un tren mic și gălăgios, la opt patruzeci...

/

— Tarsiciu Balea, cum ți-ai petrecut timpul în seara de 8 august ?

Expresie aiurită a tînărului. Privește pe deasupra mea, mîinile osoase se frămîntă pe genunchi.

— I-ai dus un buchet de flori logodnicei dumitale, Nona ?

— Eu ? Nuuu...

— Atunci ce căutai în casa lor ?

— În seara de care vorbiți nici n-am văzut-o pe Nona.

— Pretinzi că n-ai fost în casa lui Paim ? Dar te-au văzut oamenii ieşind prin spate, prin grădină.

Figura deznădăjduită a lui Tarsiciu îmi face milă. Dar nu pot să-i spun că nu-l suspectez de crimă.

— E adevărat... Fusesem la bătrînul... la tatăl Nonei.

— Era trecut de nouă şi jumătate, nu-i aşa ?

— Cred că da. Doar nu credeţi că...

— Ce ai discutat cu Ştefan Paim ?

— Eu... am cerut-o de nevastă pe Nona.

— Ei, lasă !

— De ce nu mă credeţi ?

— Şi Paim a primit propunerea dumitale ? Cum a întîmpinat-o ?

— A zis să mai aşteptăm... De ce mă anchetaţi ? Bradea l-a ucis, toată lumea ştie.

— Ascultă băiete ! Cînd ai ajuns acasă, după vizita făcută lui Paim, te-ai spălat ?

— Da. Sigur...

— Pe mîini ?

— Şi pe mîini.

— De ce ? Aveai sînge pe mîini ?

— De unde sînge ?

— A văzut gazda dumitale.

— Minte !

— N-ar avea nici un motiv. Dar dacă nu vrei să-mi spui adevărul, am să te ajut eu. Te-ai dus la Nona, iar Nona te-a respins. Aşa e ? De cîtva timp Nona se poartă rece cu tine, încerca să te evite, şi atunci te-ai hotărît să te plîngi celui pe care-l şi considerai tată socru. Parcă are vreun rost !... Intri deci în camera lui Paim şi îl vezi lungit...

— Atunci nu mă bănuiţi de crimă ?

— Ce-ai făcut ? Ţi-ai pierdut capul ?

— Bineînţeles...

— Povesteşte-mi tot ce s-a întîmplat din momentul în care te-ai despărţit de Nona.

Tarsiciu Balea rămase cu privirile în gol şi cu gura întredeschisă. Are dreptate Alexandrina Boroş. N-a fost hărăzit cu prea mult farmec flăcăul ăsta. Vorbi împiedicat :

— Nona mi-a spus că nu vrea să mă mai vadă cel puțin cîteva săptămîni.

— Dar a primit florile ?

— Nu i-am dus nici un fel de flori.

— Aha...

— Am vrut să plec, dar m-am gîndit să-l anunț și pe bătrîn de purtarea Nonei. Bat la ușa camerei sale, aștept, nu-mi răspunde, bat iarăși, intru. Îl văd întins pe covor, la început nu pricep, fug la el... vreau să-l ridic, și deodată văd că am degetele pline de sînge. Numai atunci am înțeles.

— Revolverul se afla în mîna lui Paim ?

— N-am văzut nici un revolver.

— Nici pe masă ? Nici pe covor ?

— Nicăieri.

— Dar o bucată de hîrtie, o hîrtie galbenă ?

— O hîrtie precum ziceți se afla la creștetul lui Ștefan Paim.

— Ai văzut ce scria pe hîrtie ?

— Asta nu, domnule. Am fugit cît am putut de repede.

— Nu credeai că te vom bănui ?

— Nu știam nici eu ce să cred, dar acum înțeleg că bătrînul nu mă înghițea : el i-a poruncit Nonei să nu se mai întîlnească cu mine.

— Posibil că te înșeli. Fetele nu sînt chiar atît de ascultătoare precum îți închipui, dar asta e altă poveste.

— Orice ați face, nu-mi stîrbiți convingerea că bătrînul nu mă putea suferi. Păcat că am înțeles atît de tîrziu ! Se uita la mine, bătrînul Paim, ca la un pește mort (fără să-și dea seama aici Tarsiciu făcuse o comparație uimitor de potrivită), nu-mi vorbea niciodată și mereu se grăbea să mă vadă plecat. O singură dată l-am văzut rizînd...

— Foarte interesant ! Cînd ?

— Nu cu multă vreme în urmă. Acum două sau trei săptămîni. I-am spus bancul cu găina. Cunoașteți bancul cu găina ?

I-am spus că nu.

— L-am întrebat pe bătrîn, continuă Tarsiciu încurajat de atenția ce i-o acordam, dacă știe „care e asemă-

nerea dintre o găină ?“ A rămas mirat, şi atunci i-am explicat că asemănarea dintre o găină e că are „ambele picioare identice, în special stîngul“. Ştiţi ce a făcut bătrînul Paim ? S-a holbat la mine cam un minut, mă temeam că-l loveşte damblaua, apoi s-a plesnit cu palma peste frunte, s-a ridicat în picioare şi a hohotit ca un nebun, vreo zece minute. Cum vă explicaţi o astfel de purtare ?

Mergînd agale am ajuns în centru, la un telefon public. Formez un număr pe care îl am notat de cîteva zile în carnetelul meu. Sună, aştept, trei, patru, cinci, şase apeluri... în sfîrşit receptorul e ridicat.

— Marius Lupu la aparat.

— Îmi pare bine că vă găsesc acasă, domnule profesor.

— *Herr* Mocanu ? Cum merg treburile ?

— Am mare chef să vin la dumneavoastră !

— Dar poftească ! Să pregătesc samovarul ?

— Dar ştiţi de ce vreau să vin ?

— Vizită de curtoazie, sper...

— Am mare poftă să vă arestez imediat !

— Aţi ajuns la concluzia că l-am ucis pe Ştefan Paim ?

— Asasinul e un mare farseur. Pînă acum nu văd cine ar putea fi altul decît dumneavoastră.

— Mă măgulesti, Herr Mocanu...

Am întocmit un scurt scenariu al celor petrecute în localitatea M.

7 august, ora 20,40. Henry Argint, cu mîna dreaptă în eşarfă, încă nerefăcut după dubla fractură suferită pe data de 20 aprilie, se urcă incognito în cursa locală M. — Ocna-Săcel.

Aproximativ ora 22,40 aceeaşi seară, Henry coboară din tren la Ocna-Săcel, iar la ora 23 intră în restaurantul staţiunii în tovărăşia unei femei. Semnalmentele acestei persoane : 20—22 ani, 1,70 înălţime, zveltă, păr negru, rochie albastră, poşetă neagră. (Întîmplător, sau

nu întîmplător, semnalmentele corespund cu ale Nonei). Nu s-a putut stabili în ce loc a întîlnit-o. În jurul orei 24 cei doi ies din local. Observație: Nona nu are un alibi verificabil pentru seara de 7 august. Pretinde că a rămas acasă, și s-a culcat devreme. Dar, în același timp, se pare că Nona nu are rochie albastră.

Tot 7 august, seara, orele 23-24. Cristian Argint, neliniștit, colindă pe la prieteni, care nu-i pot furniza nici un amănunt cu privire la dispariția fratelui.

8 august, ora 6 dimineața. Cristian Argint fuge cu bicicleta la Ferazeu, la grădină, dar nici aici nu se știe nimic de Henry. E și firesc, H. se află la Ocna-Săcel.

Tot 8 august, ora 8 dim. Ștefan Paim pleacă de acasă. Tutungerie, 8,15, frizer 8,30. Ora 9, centru, cumpără ziare; 9,30 berăria „Cochetă", îi face cinste un client al său, N. R. Ora 10,50 se întîlnește cu Marius Lupu, discuție oarecare, ora 11,30 se întoarce acasă și rămîne în camera sa pînă la ora 14, cînd Nona (încercare de admitere la facultate, fără succes, intenție de a repeta încercarea, dar abia peste un an) îl cheamă la masă. În timpul mesei, nimic neobișnuit, mai mult tăcere.

Ora 14,40. Vizită Marcel Țibea, ing. el., trecut în carnet ca electrician. Paim are o purtare rezonabilă.

Țibea pleacă zece minute mai tîrziu, întîlnindu-l la poartă pe ceferistul Hreniuc; acesta aduce un săculeț cu fiori culese pentru Șt. P., la Poiana Tătarului, Paim are o purtare corectă, pare chiar în toane bune, îi oferă lui Hr. rachiu. St. P. nu bea. Hr. bea și pleacă pe la ora 15,10.

Orele 15,10—16,15, se întîmplă *ceva*. Nona face plajă în fața casei, pretinde că în acest răstimp tatăl ei e singur, totuși la un moment dat aude un zgomot în casă.

Ora 16,15. Vine meteorologul Martin Cnavu. O observă pe Nona făcînd plajă, Nona îi indică ușa. Aflîndu-se în antreu, Martin Cnavu are impresia că aude voci în cameră. Cînd intră îl găsește însă pe Șt. P. singur. Purtarea acestuia, inexplicabilă. Șt. P. îl repede pe M. Cn. M. Cn. spune că ușa cu perdele era întredeschisă. Șt. P. privea mereu într-acolo. Avea în mînă un ciob de sticlă. M. Cn. pleacă pe la 16,25.

Orele 17. Alexandrina Boroș. Ștefan Paim o jignește. A. B. spune că ușa cu perdele era întredeschisă. Ciobul de sticlă, pe masa de plumb.

Orele 17,30. Timotei Boroș, răfuială cu Șt. P.

După plecarea lui T. B. Nona, speriată, intră la tatăl ei, îl găsește ca ieșit din minți. Ușa depozitului întredeschisă. Șt. P. o dă afară din cameră. *E în viață.*

Ora 18 și ceva. Alt client. V. O., nici nu e primit, Ștefan Paim îl expediază brutal, motivînd că nu are timp.

Aproximativ ora 19. Din nou Nona vrea să intre la tatăl ei. Șt. P. o pofțește să iasă. *E în viață.*

În jurul orei 20. Sosește A. R., un cunoscut al lui Șt. P. Nona, speriată de purtarea tatălui ei întreabă din antreu dacă A. R. poate să intre. „Nu!" urlă din cameră Șt. P. „Poimîine" Nu e văzut, dar e auzit. *În jur de opt seara e încă în viață.*

Între 20 și 21,7 se produce crima.

La ora 21 Marius Lupu îl întîlnește pe strada Berzei pe Dumitru Claici. (Observație: Dumitru Claici mergea spre gara mică, implicit spre locuința lui Șt. P. Marius Lupu venea din direcția gării, deci putea să vină și dinspre casa lui Șt. P.)

Ora 21,7. Claici intră în camera lui Șt. P. Pretinde că la fereastra Nonei se vedea lumină. Pretinde că Șt. P. era mort. Revolverul, pe masa de plumb. Hîrtia, nicăieri. Claici pleacă, fără să anunțe pe nimeni.

Aproximativ ora 21. Chinuită de sentimente contradictorii, Alexandrina Boroș se hotărăște să-l viziteze pe Șt. P. Ocol, pe la gară. Îl vede pe Tarsiciu Balea fugind, renunță la vizită, decisă să rupă orice legătură cu Șt. P. (care la ora aceea era mort).

Ora 21,30. Tarsiciu Balea, respins de Nona, intră la Șt. P. Acesta, mort. Tarsiciu Balea nu observă nicăieri revolverul, dar vede hîrtia galbenă la creștetul mortului. Se pătează cu sînge pe mîini, fuge prin grădină — observat de A. B. —, ajunge acasă, e văzut de gazdă răvășit, spălîndu-se de sînge.

Orele 21,30-22,30 Șt. P., asasinat, rămîne singur. (Singur ?)

Aprox. orele 22,30 S. Chertes și I. Dudaș, opriți peste drum de casa lui Paim, îl văd pe Frank Bradea intrînd pe poarta acestuia, cu un pachet în mînă (flori ?)

Orele 22,30-23. Ce face Frank Bradea ? (Cu Nona ?)

Orele 23. Frank Bradea pretinde că intră în camera lui Șt. P. Pretinde că Șt. P. părea un *cadavru de teatru*, sau film : revolverul în mînă, „Scrisoarea de adio" (hîrtia galbenă cu poezia) pe pîntec. Ușa cu perdele întredeschisă, în depozit întuneric. Fr. Br. dă alarma, apoi cuprins de panică fuge prin grădină. Pretinde că vede o siluetă îndepărtîndu-se dincolo de calea ferată.

Ora 23 și cîteva minute. Atrași de strigătele lui Frank, sosesc Chertes, Dudaș, Bihorean. Nona e a patra. La sugestia Nonei, Bihorean fuge să telefonéze și revine imediat. Toți aceștia declară că revolverul se afla la doi pași de cadavru, între cadavru și ușă, iar hîrtia galbenă, în stînga lui Paim, pe covor. Frank Bradea, convingîndu-se de inutilitatea încercării de a dispărea, se întoarce. Pretinde că nu-și mai amintește, dintre cei ce se aflau acolo, decît de Nona, și că un bărbat bara intrarea în cameră, stînd în ușă cu brațele desfăcute.

Orele 23 și un sfert. La fața locului sosesc Paul Cristescu și Vasile Prelipceanu. Trei ore mai tîrziu, subsemnatul.

10 aug. ora 3 dim., cabana „Creasta Maierului". Se trage în cabanier tot cu un revolver „Hagg". Ilie Buciuta, cabanierul, ușor rănit. Două proiectile — în perete. Tot trei focuri, ca în cazul lui Paim. Observație : cabanierul îl cunoștea pe Ștefan Paim : ultima dată acesta a trecut pe la cabana „C.M." în ziua de *11 mai;* era însoțit de Alexandrina Boroș care însă nu s-a arătat la cabană.

Pentru un interval atît de scurt, rezultatul e promițător : un om ucis : Ștefan Paim, unul rănit, Ilie Buciuta, și unul dispărut, Henry Argint, fratele lui Cristian Argint.

Două posibile legături mai vechi între Henry Argint și Ștefan Paim : una pe linie literară, ambii au publicat în „Lunatecul" (revistă de care Cristian Argint *nu-și amintește)* și o legătură de afaceri, presupusă de Cristian Ar-

gint, care-i bănuiește încurcați într-o rețea de contrabandiști, înainte de război. În plus, în urmă cu vreo trei luni (după ce Henry și-a rupt mîna) la 26 și 29 aprilie și 3 mai, Henry Argint și Ștefan Paim s-au văzut inexplicabil de des, făcîndu-și vizite mai mult decît ar fi fost necesar dacă între ei ar fi fost simple relații de natură medicală.

Dar cabanierul Ilie Buciuta? El îi cunoștea pe amîndoi...

Cu aceste gînduri, seara tîrziu, am luat jurnalul lui Henry Argint.

Asupra virtuților, să zicem literare, ale acestui jurnal, socot că nu e cazul să mă pronunț, deși am impresia că pot fi întîlnite aici destule reflecții interesante, asupra unor oameni, cărți sau evenimente. Eu însă m-am oprit mai mult la descrierea împrejurării în care Henry Argint și-a fracturat mîna.

Reieșea că cei doi bătrîni frați holtei plecaseră din M. în ziua de 14 aprilie, cu mașina unui cunoscut, doctorul Soporan, și în aceeași zi ajunseseră la V., o localitate la vreo sută de kilometri.

„Aici fratele meu are o idee formidabilă", notează Henry Argint, sub data de 14 aprilie.

Ideea deosebită a lui Cristian era de a nu se înapoia acasă cu trenul sau mașina, ci de a „face creasta", venind din cabană în cabană, într-o excursie ce părea atrăgătoare. Urmează — în jurnal — descrierea vizitelor făcute unor cunoștințe din V., o relatare foarte colorată în care se stăruie asupra unor schimbări petrecute în caracterul oamenilor, datorită vîrstei poate — Henry Argint face haz de necaz, și o recunoaște : „În fond și eu nu sînt decît un moșneag, e adevărat că mai sprinten decît alții..."

În zorii zilei de 15 aprilie, conform jurnalului lui Henry, cei doi frați părăsesc V. echipați cu niște rucsacuri împrumutate de la prieteni.

15 apr., ora trei după amiază, lacul Feicu, ce splendoare !" notează patetic Henry, redevenit poet. *„Coborîm în sat, înnoptăm la un țăran, Marchidoi Petre".*

În continuare jurnalul vorbește, pe un ton puțin cam exaltat, despre frumusețile naturii, despre popasurile făcute

la cabana „Masec", *în ziua de 16*, și la stîna de pe Muntele Roșu, în seara de *17 aprilie*.

Apoi probabil că oboseala drumului îl obligă pe Henry să fie mai lapidar. Simple consemnări :

„18 apr. Cabana „Fermecata".

„19 apr. Hotel alpin „Saltul căprioarei".

„20 apr. Cabana „Creasta Maierului".

Cu toată presupusa oboseală, lipsa de informații, lipsa descrierilor în aceste ultime trei zile erau de natură să mă intrige. M-am gîndit că veșnicul aventurier sentimental și vechi contrabandist care era Henry ar fi putut să aștearnă în jurnal măcar o exclamație desuetă cum ar fi „Ce splendoare !"

Jurnalul se întrerupe brusc, pentru a fi reluat pe data de 24 aprilie, cu alt scris, se folosea acum de mîna stîngă, foarte neciteț. Reieșea că în ziua de 20, după ce trecuseră de cabana „Creasta Maierului", ultimul popas înainte de a ajunge în M., acasă, Henry Argint alunecase de pe cărare și se prăbușise vreo șase, șapte metri, în gol, fracturîndu-și mîna. Momentul e relatat pe larg, cu un scris teribil de neciteț. (Cu zilele, exersîndu-se, Henry Argint ajunsese să caligrafieze mulțumitor cu stînga, dar primele pagini sînt cît se poate de scîrțîite).

Episodul cu fracturarea mîinii fusese, dacă e să luăm în serios cele relatate de Henry în jurnal, suficient de dramatic. Fratele său abia a reușit să-l tragă afară din văgăuna în care picase. A reușit să-i imobilizeze mîna folosindu-se de crengi și de fîșii smulse dintr-o cămașă. Apoi s-au tîrît spre oraș, dar cum acesta era prea departe, și cum Henry șchiopăta și de un picior, au tăiat-o peste dealuri să ajungă la șosea. Au atîns-o destul de tîrziu, după zece seara. De fapt un drum județean. A trecut un camion spre V., și cum erau puține speranțe să mai vină altul curînd, au urcat în el. În V. după miezul nopții, la urgență, Henry a primit îngrijirile necesare. Din fericire fractura nu era exterioară. Brațul a fost imobilizat în gips și trei zile mai tîrziu Henry Argint a putut să se întoarcă acasă, destul de optimist, și să-și reia eternul său jurnal, ceea ce a și făcut.

Am amintit în altă parte de acele pagini din jurnal unde sînt consemnate întîlnirile avute cu Ștefan Paim,

„bătrînul contrabandist", în zilele de 26, 29 aprilie şi 3 mai, deci foarte curînd după accidentul suferit de Henry. E destul de plauzibil că discuţiile se purtau pe un teren medical. Totuşi un lucru pare curios : contrar obiceiului său, Ştefan Paim l-a vizitat *el* pe Henry în 29 aprilie şi 3 mai. S-o punem pe seama faptului că Henry avea braţul în gips ? Reiese din jurnal, şi din alte mărturii, că Henry Argint nu părea din cale afară de stînjenit de braţul său fracturat şi că circula cu uşurinţă. Prin urmare cum se face că Paim *se deranjase* să-l viziteze ?

Henry ţinea un jurnal foarte ordonat, nota zilnic cîte ceva cu excepţia acelor zile de *18, 19 şi 20 aprilie,* cînd în dreptul datei se mulţumise să menţioneze doar locul pe unde au trecut, şi a acelor cîteva zile de după 20 cînd jurnalul e întrerupt, din cauze evidente.

Mai departe jurnalul devine destul de anost. Se scrie că vindecarea era mai înceată decît ar fi trebuit, că gipsul a fost dat jos dar că în urma radiografiei făcute bandajul de gips a trebuit să fie reinstalat pentru alte două-trei săptămîni.

Am închis caietul şi am stins lumina. Am adormit repede. Spre dimineaţă parcă visam că ţin şi eu un jurnal !

O reaudiere a unora dintre martori. Frank Bradea. Arăta cam aşa şi aşa.

— Prin urmare tot mă mai bănuiţi ?

— Vreau să pun punct în cazul tău. Ţi-ai dat cuvîntul, nu-ţi cer să confirmi decît prin tăcere. Te întîlneşti de cîtva timp cu Nona. Te-ai îndrăgostit. Ea a pus condiţii. Te lupţi cu firea ta păcătoasă, s-ar putea să reuşeşti, s-ar putea să nu reuşeşti. Şi tu i-ai pus o condiţie : să termine cu Tarsiciu. În seara de 8 i-ai dus flori. Băuseşi, dar nu mult. Aţi stat de vorbă.

— La fereastră !

— Onoare vouă ! Vizita, la Ştefan Paim, din iniţiativa cui ?

— Dintr-a mea. Am ajuns la poartă, Nona plecase de la fereastră, m-am întors. Am vrut să fiu sincer cu bătrînul.

— Ce condiții a pus Nona ?
— Poate ne căsătorim, dacă mă îndrept.
— Ai încercat s-o ștergi !
— Da, am recunoscut.
— Calea ferată... Ce e cu umbra pe care ai văzut-o ?
— Purul adevăr : un om care fugea.
— Nu ți-a trecut prin cap să-l urmărești ?
— În capul meu bătea grindină. Mă gîndeam că cel urmărit voi fi eu. De aceea m-am și întors. Din cauza Nonei. Mi-ar fi fost insuportabil să știu că și ea mă bănuiește.
— Și te-a bănuit ?
— De atunci n-am mai stat de vorbă. Nu merg la ea decît în momentul cînd voi fi absolvit de orice bănuială. Tînărul mă privi cu speranță : Pot merge la ea ?
— Orice bănuială cade în momentul prinderii asasinului. Totuși... Ascultă Bradea !
— Ordin șerife !
Îl iau repede :
— Unde era revolverul, cînd ai intrat la Paim ? Dar „scrisoarea de adio" ?
— Revolverul, în mînă, am spus.
— În care din ele ?
— Glumiți, șerife. Socrul meu n-avea decît o singură mînă. În stînga. Iar scrisoarea, pe pîntec, aranjată frumos...

Timotei Boroș. Pipă. Mai mult marinar decît aviator. Vreo 45 ani.
— Nu vă simțiți puțin vinovat ?
— Doar din cauză că Ștefan a fost ucis, o coincidență nenorocită ! Altfel nu mi-am făcut decît datoria de frate. Eu, puteți ști, am dezaprobat totdeauna această... combinație, dar Alexandrina e o fire prea independentă ca s-o poți influența.
— L-ați brutalizat rău pe Ștefan Paim ?
— Nu prea... Și el, dacă e să spunem totul, mi-a tras una zdravănă. Are o... avea o stîngă de fier, priviți... și-și întinse pleoapa vînătă.
— Dumneavoastră, un bărbat voinic... e stînjenitor că ați ridicat mîna asupra unui infirm.

— Asupra unui infirm voinic, să specificăm. Și rezistent... Oricum, n-aș fi făcut-o pentru nimic în lume, dacă nu era la mijloc Alexandrina. Dar, credeți-mă, Ștefan n-a încasat prea mult... Nu cît a meritat !

— Așa încît v-ați simțit ispitit să vă întoarceți, să-i mai aplicați o corecție ?

— Dar nu m-am întors !

— Aveți alibiuri pentru toată seara, după orele 17,30 ?

— Poate că am, dar nu-mi dau ostenceala să le caut. În principiu m-am întors acasă și n-am mai ieșit. Am stropit florile.

— Vă amintiți dacă în timpul conflictului cu Ștefan Paim ușa aceea, ușa cu perdele... era închisă ?

Aviatorul cu înfățișare de marinar îmi aruncă o privire stranie.

— Ușa era întredeschisă... dar pot să vă spun mai mult. În timp ce-i aplicam lui Ștefan corecția meritată am auzit ceva ce semăna cu un hohot de rîs înăbușit, venind dintr-acolo. Am fost uluit, cu toate că nu eram sigur dacă nu cumva nu mă înșelaseră urechile. Bănuiala că un martor nevăzut asistă la... m-a făcut să mă simt prost, situație penibilă, și am plecat îndată, renunțînd să-i mai spun lui Ștefan ceea ce plănuisem.

— Un hohot de rîs ?

— Da. Înăbușit. Răutăcios. Parcă se bucura de pumnii ce-i aplicam lui Ștefan. Asta m-a derutat teribil. Nu înțeleg cine putea să fie... doar dacă nu asasinul ?

În acest timp Henry Argint continua să rămînă dispărut. Fratele său, Cristian, mă interpela din ce în ce mai des, atinîndu-mi calea cu o figură tot mai posomorită. Semnalmentele lui Henry fuseseră trimise peste tot, drumul său pînă la Ocna-Săcel reconstituit... Au fost scotocite toate ungherele stațiunii, de la hotelul băilor, pînă la gazdele particulare.

Interesantă, dar nu știu în ce măsură legată de cazurile noastre (moartea lui Șt. P., rănirea lui I. B., dispariția lui H.A.), mi s-a părut relatarea făcută de însoțitorul trenului forestier care în zorii zilei de 8 august a coborît în M., venind dinspre Poiana Tătarului.

Trenul acesta pleacă de sus la orele 0,10, deci imediat după miezul nopții. Oprește pentru cîteva minute la Ocna-Săcel, iar apoi ajunge la M. la 3,45 dimineața. La Ocna-Săcel, în timpul staționării, însoțitorul a observat un om ce se furișa pe lîngă vagoane și care deodată a dispărut. Ceferistul s-a apucat să-l caute, și într-adevăr l-a descoperit printre bușteni, dar la apropierea sa necunoscutul a sărit jos și a dispărut iar. Însoțitorul l-a căutat în continuare, și cu toate că nu l-a mai găsit, a rămas totuși cu impresia că individul și-a găsit un loc bine ferit, într-unul din vagoane, călătorind așa pînă la M.

Semnalmentele necunoscutului ? Imposibil de precizat.

Într-una din aceste seri încărcate de oboseală, apariția lui Marius Lupu am socotit-o binevenită. Venise să mă invite acasă la el, și am acceptat fără să ezit. Pe drum s-a mulțumit să spună că „știe". Știe că nu Dumitru Claici e asasinul. Mergeam încet,

foarte preocupați amîndoi și în timp ce încercam să ghicesc sau să înțeleg ce se ascunde în capul acestui bătrîn singuratic poate că el încerca să ghicească sau să înțeleagă ce se petrece în capul meu. Adeseori trecătorii îl salută. Cei mai mulți desigur nu știu mare lucru despre el, nu au habar de marele roman „Crima de pe relief" sau de faptul că profesorul e singurul om de pe lume care știe adevărul cu privire la moartea celor patru pocheriști... Toate aceste gînduri mă și amuză. Ele duc, cu ocoluri perverse, spre un punct intangibil, spre care îmi îndrept cîteodată privirea, în anumite momente...

Casa unui om pe care o viață întreagă l-a preocupat Enigma. A unui om foarte singur și ajuns la capătul vieții. O inscripție deasupra ușii de la intrare : „VOI CUNOAȘTE ADEVĂRUL". O altă inscripție, imediat în antreu, deasupra unui mic ceas de lemn ce ticăie, dar ale cărui arătătoare indică, cu intenție, o oră anapoda : „NU VEI CUNOAȘTE ADEVĂRUL !" Alta, în salon : „ADEVĂRUL POATE AVEA DOUĂ FEȚE, IAR CÎTEODATĂ ȘI TREI !" Iar alături : „ÎNCETEAZĂ, CRETINULE ! NU TE MAI AMĂGI SINGUR !".

Multe cărți. Cu mari detectivi, cu mari criminali.

Samovarul.

Povestea samovarului.

Alt subiect însă vrea să deschidă bătrînul, dar amînă momentul, cum ai amîna cu luciditate o mare plăcere. Îmi arată fotografii, tot felul de fotografii, cu elevi, colegi, niște uleiuri ale unui pictor local care „și el" s-ar putea să fie mare, după moarte. Fierbe ceaiul și-mi vorbește despre diferite moduri de a-l servi și prepara... Aduce și niște tartine.

Un tip, acest Marius Lupu.

Totuși, singurătatea...

Îi adresez o întrebare și face aluzie la povestea unei mari iubiri imposibile, mare ca orice iubire imposibilă, și imposibilă ca orice iubire mare !... Și dacă nu și-a putut realiza această dragoste unică, a preferat să rămînă singur.

De ce, totuși, nu încearcă să publice ?

Gloria nu-l ispitește ! Dacă ar avea douăzeci, treizeci de ani ar fi altceva, dar la acele vîrste încă mai lua științele în serios. Ca și cum asta ar duce la ceva ! Științele

exacte, în genere — motiv de pesimism... Nimic nu duce nicăieri. Dar romanele polițiste ? Nici ele, dar e amuzant să le scrii, amuzant să le citești.

— Nu ?

— Desigur...

— Dar asasinul ? îl întreb pe Marius Lupu. Cine e asasinul ? Oare calculele nu mai spun nimic ?

— M-am înșelat de două ori, dragă domnule Adrian Mocanu. Mai servești puțin ceai ? Dulceață de nuci verzi ? M-am înșelat fiindcă sînt bătrîn. Totuși aș putea să indic un alt prezumptiv asasin...

— În afară de Bradea și de Claici ?

— Pe aceștia i-am scos din cauză. Dumneata nu ? Iată varianta mea : știu că de peste zece ani există o anumită tensiune între Ștefan Paim și un anume Octavian Ghetuza...

— Omul din vina căruia s-a produs accidentul ?

— Da, accidentul în care Paim și-a pierdut mîna.

— Știu !... Dar trebuie să vă dezamăgesc încă o dată. Ghetuza...

— Trăia mereu cu frica în sîn, se temea că într-o zi Paim...

— Posibil, dragă profesore... Dar Ghetuza nu se afla în localitate în ziua de 8 august.

— Are un alibi temeinic ? Da ? În acest caz mă dau învins. Cine e asasinul ? Dacă nu e Frank Bradea, și nici Dumitru Claici, și nici Alexandrina Boroș sau fratele ei — dar pe aceștia doi i-am purecat minut cu minut, nu pot fi ei, și nici Octavian Ghetuza, și nici de sinucidere nu poate fi vorba, firește, atunci numai eu am comis crima, în transă. Altă soluție nu găsesc ! De altfel ce căutam eu la gara mică, în seara de 8 august ?

— Și eu mă întrebam !

— Pe cinstea mea, nu-mi amintesc !, dar dintr-acolo veneam, altfel nu m-aș fi întîlnit cu Dumitru Claici; ce făceam acolo ? Ce căutam în partea aceea a orașului ?

— Așa e ! L-ai împușcat pe Ștefan Paim, la ora 20,40, în momentul cînd trece trenul prin spatele caselor, țiuind subțire, sfredelitor...

Marius Lupu mă privește cu ochi tulburi.

— Posibil... Subconștientul e genial... Totuși ! Un revolver marca „Hagg" ! N-am avut în viața mea revolver. Și mobilul crimei ?

— Asta mă încurcă și pe mine. Nu aveai absolut nici un motiv să-l ucizi pe Paim.

— Nici unul... În acest caz, cu părere de rău, nu sînt eu asasinul.

— Nu, nu ești dumneata, cu părere de rău, într-adevăr... Aici sînt trei cazuri, dar nu trei cazuri diferite. Legătura există ! Moartea lui Paim, rănirea lui Buciuta, cabanierul de la „Creasta Maierului", și absența prea îndelungată a lui Henry...

— Nu-l cunosc pe cabanier, în schimb pe frații gemeni îi știu bine. Presupun că de cînd Henry a dispărut, Cristian nu-și mai găsește locul ?

— Așa ar fi normal...

— Erau nedespărțiți... Îmi amintesc o scenă. Colindam prin oraș și mă găseam din întîmplare pe strada lor, cînd îl văd pe Henry Argint, cu brațul în eșarfă, trecînd pe lîngă mine, spre centru. O clipă mai tîrziu apare și Cristian, în fugă. „Încotro ?" strig. „Să-l ajung pe Henry", răspunde. Da, erau nedespărțiți...

— Și cînd se întîmplă asta ?

— Nu de mult, două sau trei zile înainte de șirul acestor întîmplări nenorocite... Prin urmare, dragă domnule Adrian Mocanu, consideri că nu eu l-am ucis pe Ștefan Paim ?

— Posedai, sau posezi încă, un revolver marca „Hagg" ?

— Hm, nu ! Dar dacă am o viață dublă ?

— Ei, atunci se schimbă situația... totuși prefer să lucrez cu oameni mai mult sau mai puțin normali...

— Puțină dulceață de gutui, dragă domnule Adrian Mocanu ?

— Asasinul, dragă domnule Marius Lupu, e un om care trebuie că-ți seamănă în multe privințe. Are sînge rece, umor, e ingenios...

— Mă flatezi !

— Îți închipui ce a făcut ? A rămas la locul crimei, alături de Paim, mai mult de două ceasuri, ascunzîndu-se în depozit cînd se auzea cineva venind, pîndindu-l de

acolo și amuzîndu-se pe seama reacțiilor intrusului, schimbînd de mai multe ori poziția revolverului „Hagg" și a poeziei, pînă ce a găsit-o pe cea mai convenabilă și distrîndu-se la gîndul că fiecare martor va declara la anchetă lucruri diferite... Unul va spune că a văzut revolverul pe masă, altul pe covor, altul în mîna lui Paim...

— Dar nu s-a temut că va fi descoperit ?

— Nu numai că nu s-a temut, dar el în persoană s-a postat în dreptul ușii, barînd intrarea, pentru ca profanii să nu strice „scena" pînă la venirea anchetatorilor.

— Ce vorbești ? A barat ușa ?

— Desfăcîndu-și larg brațele...

— Și n-a fost observat ?

— A fost observat prea bine.

— Era un străin ?

— De loc !

— Atunci a fost recunoscut ?

— A fost recunoscut atît de bine, încît nimeni nu-și amintește cine e, fiindcă nimeni nu l-a băgat de seamă. Prezența sa nu părea nepotrivită acolo, tocmai fiindcă era un om prea cunoscut.

— Ceea ce spui pare fantastic.

— Și cu toate acestea e adevărat, profesore. Îmi pare bine că pot și eu să te uimesc cu ceva. Aproape toate declarațiile primilor martori ce au sosit la fața locului sînt contradictorii sau eronate. Toată lumea a fost pur și simplu buimăcită. De pildă Chertes și Dudaș sînt gata să se jure că la strigătele lui Frank ei au intrat primii în casa lui Paim, în vreme ce un alt vecin al celui asasinat, Iosif Dindea, spune, și nu am motive să nu-l cred, că în momentul cînd Bradea a dat alarma el se găsea, în trecere, chiar în dreptul porții lui Paim, și a intrat înaintea celor doi. El se afla deja în casă cînd au venit Chertes și Dudaș, care au trebuit întîi să traverseze strada. Totuși, nici Dudaș, nici Chertes, nu-și amintesc de Dindea, iar acesta pretinde că l-a văzut într-adevăr pe Chertes, dar nu-și amintește de Dudaș. A apărut acolo și o femeie, soția lui Chertes, care declară că în urma ei venea gîfîind Bihorean croitorul, pe care multă vreme l-am considerat fiind al treilea, dacă nu-l număram pe Frank. Și totuși soția lui

Chertes a fost acolo, printre primii, fiindcă ea a luat-o mai tîrziu pe Nona, dar nimeni nu-şi aminteşte de ea. Nu e clar de asemenea momentul cînd Bihorean s-a dus să dea telefon — la îndemnul Nonei — înainte de reîntoarcerea lui Frank, sau după. În ce-l priveşte pe Frank, el nu-şi aminteşte de nimeni, în afară de Nona, normal, o iubeşte, ştia că va fi bănuit, se gîndea la reacţiile ei. O ciudăţenie : soţia lui Chertes nu-şi aminteşte să-şi fi văzut bărbatul acolo, în învălmăşeala primelor momente ! Da, în asemenea situaţii lumea e parcă lovită de un fel de amnezie...

— Oare ?

— Sînt aproape convins că printre cei sosiţi chiar la început se amestecase şi ucigaşul. Se distra. Şi chiar bara întrarea.

— Dar dacă, totuşi, cineva îi reţinea prezenţa ?

— Prezenţa unui străin ar fi sărit în ochi, în acest caz lumea ar fi observat. Deci era un om cunoscut de toţi. Şi ce dacă prezenţa sa ar fi fost observată ? Prin ce părea mai suspect decît ceilalţi ? Cred că dimpotrivă, se gîndea chiar să-şi facă din prezenţă un alibi...

— Poate că ai dreptate... Mă întreb, ştii, dacă acest caz nu a început să te obosească ?

— Stau ore întregi la masa de plumb a lui Ştefan Paim în faţa vrafurilor de hîrtii, mă joc cu morişca şi mă gîndesc la delfini, nu te holba aşa la mine profesore, la delfini, la mare, la lucruri plăcute. Din fericire după amiază soarele începe un joc miraculos pe peretele din stînga al camerei, filtrîndu-se printre ramurile castanului din faţa ferestrei. Pentru prima dată am observat ce contururi precise pot lua petele întîmplătoare de lumină : o inimă, o garoafă, şi o dată, pe cinstea mea, un pistolet. Jocul acesta de lumină mă predispune totdeauna spre visare.

Am observat că de cîtva timp Marius Lupu mă privea cu mare atenţie.

— Ce e profesore ?

— Nimic, dragă domnule Adrian Mocanu. Mă conving că eşti un om interesant.

Alexandrina Boroș. Ce mă face oare s-o caut în această seară ? Farmecul ei de femeie, sau pasiunea mea de investigator ? Ezit să răspund. Îmi deschide Timotei. Întunecată figură ! Mă întreabă dacă vreau să vorbesc cu el. Răspund că mai curînd aș prefera să discut cu Alexandrina. Nu pare încîntat. Vrea să știe dacă e convorbire particulară, sau pe linie de serviciu ?

— Tim ! se aude vocea Alexandrinei. Nu-l mai persecuta pe domnul Mocanu ! Lasă-l să intre !

Aviatorul cu mutră de marinar se dă la o parte, dispare din acest moment, și n-aș putea spune că faptul îmi dă regrete, și sînt poftit în casă. Alexandrina — bluză oranj, fustă subțire, albă — îmi explică, parcă ar mai fi nevoie, că Tim e un urs. Mă întreabă cum stau cu cercetările.

Văd în cameră fotografii. Sînt cei doi bărbați pe care Alexandrina i-a iubit, fără a se decide pentru vreunul din ei.

— Ștefan Paim nu era gelos ? întreb, oprindu-mă în fața fotografiilor.

— Trebuie să înțelegeți că între mine și Ștefan era o situație specială... și adaugă ironic : Adevărul e că fiecare cuplu se crede într-o situație specială, sau deosebită. Există zone ale sufletului meu unde Ștefan nu avea acces, și el știa asta. Știa că nu-și poate permite să fie gelos sau în orice caz s-o arate. Poveștile acestea vă interesează ? Cred că nu. Presupun că doriți să-mi mai puneți unele întrebări.

— Să considerați că sînt un musafir, și încă un musafir nepoftit. Dacă sînteți ocupată, sau vreți să ieșiți în oraș, mă retrag.

— Nu, prefer să clarificăm totul, făcu femeia pe un ton ferm, invitîndu-mă să iau loc.

— Întrebarea mea se referă la relațiile dintre Ștefan Paim și Henry Argint. Într-o anumită perioadă, acum vreo trei luni, s-au văzut destul de des, cu toate că nu se poate vorbi despre o prietenie strînsă între ei doi. Ultima dată, vreau să zic ultima întîlnire dintre ei, din această serie, a avut loc la 3 mai...

— La 3 mai ? De unde știți ?

— E notat în jurnalul lui Henry.

— Curios ! În seara acelei zile de 3 mai Ștefan a venit la mine și apariția sa mi-a deranjat întrucîtva firul gîndurilor. Îmi amintesc fiindcă 3 mai e ziua lui — gest spre una din fotografii — și mă gîndeam la el, încercam să înțeleg, ca și cum dragostea poate fi înțeleasă și analizată. Venirea lui Ștefan mi s-a părut inoportună, dar l-am iertat pe loc...

— Și de ce ?

— Mi-a făcut o propunere ; să plecăm... în expediție, chiar a doua zi în zori.

— Și ați acceptat ?

— Firește ! Am mai spus că acesta era unul din farmecele prieteniei cu Ștefan.

— Dar excursia de care amintiți, nu era planificată dinainte ?

— De loc. A venit pe neașteptate... m-am bucurat, și am și plecat a doua zi dimineața.

— Pot să aflu și eu ruta ?

— Nu e un secret. Am luat trenul pînă la V.

— Cum ați spus ?

— Da, de ce vă miră, cu trenul la V., iar de acolo am urcat în munți.

— Vă amintiți itinerarul ?

— Cu precizie. Datorită lui Ștefan am ajuns să cunosc bine regiunea. Am ajuns într-un sat, Feicu...

— Ați înnoptat acolo ?

— Da... Ba nu !

— Atunci poate v-ați oprit în sat ?

— Da, am făcut o mică haltă, am impresia că Ştefan căuta acolo pe cineva.

— Paim intenţiona să culeagă plante medicinale ?

— Mai degrabă nu. Zicea că doreşte să se odihnească.

— Bun, şi cu cine a stat de vorbă el la Feicu ?

— Cu un om, fireşte... Numele lui ? De unde să-l ştiu ? Şi nu am idee nici de conţinutul discuţiei, eu mă oprisem la o fîntînă.

— Din Feicu încotro aţi mers ?

— Am ajuns la cabana „Maseş", am înnoptat acolo.

— Paim a purtat vreo discuţie cu cineva ?

— Presupun că a schimbat cîteva cuvinte cu cabanierul. Eu nu mă amestecam niciodată.

— Pun pariu, am zis, că de la „Maseş" aţi plecat la o stînă de pe muntele Roşu ?

— De unde ştiţi ?

— Eu observ, am zis imitîndu-l pe Marius Lupu. A mai parcurs cineva acest itinerar... Stranie potrivealâ ! Dar vă rog să-mi spuneţi, de la cabana „Maseş" drumul trece obligatoriu pe lîngă stîna de pe Muntele Roşu ?

— De ce obligatoriu ? De la „Maseş" puteam pleca spre Jitava, trecătoarea Mitrului, sau în altă parte.

— Şi de ce a ales Paim tocmai stîna ? Sau dumneavoastră aţi voit să mergeţi într-acolo ?

— Nuuu... Ştefan hotăra drumul. Nu ştiu dacă avea vreun motiv special.

— Iar de la stînă aţi pornit spre cabana „Fermecata" ?

— Sînteţi bine informat. Aşa e. De aici...

— Vă spun eu : următoarea ţintă, hotelul alpin „Saltul căprioarei".

— Tocmai. Unde am înnoptat. Pe urmă am luat-o spre casă, am trecut pe la cabana „Creasta Maierului", aşa cum v-am mai spus.

— În ziua de 11 mai. În toată această excursie nu aţi avut impresia că Paim caută ceva ?

— Nu... în afară de flori.

— Aţi zis că era o excursie de plăcere.

— Totuşi cîteodată se mai abătea de la drum. Dar aşa făcea totdeauna.

— Numele fraților Argint a fost pomenit în această excursie ?

— De cele mai multe ori n-am participat la discuțiile dintre bărbați. În orice caz nu-mi amintesc să fi fost rostit acest nume. Are vreo importanță ?

Am scos din buzunar poezia „Moartea ca o floare de nu mă uita" și i-am citit-o. Alexandrina Boroș m-a ascultat cu o privire concentrată.

— E poezia *lui ?* Da ? Am bănuit.

— După ce ? După stil ?

— De unde să-i cunosc stilul ? Dar fiindcă era vorba de el... E o poezie frumoasă.

— A scris-o pe cînd era foarte tînăr, prin ultimele clase de liceu.

— Aceste versuri au vreo importanță ?

— Au fost găsite alături de cadavru...

— Și asta ce ne indică ?

— Nu mare lucru. Dar poate să însemne că asasinul era unul dintre oamenii care cunoșteau activitatea poetică de pe vremuri a lui Ștefan Paim.

Visam că sînt pe cale de a fi ucis de un om cu fața mascată ce mă teroriza cu un revolver despre care *știam* că are un „frate" geamăn... Cîte absurdități ți se pot înfățișa în vis !

Mă trezesc și aprind lumina. Mă îmbrac cu grijă, îmi pun costumul închis ce-l iau cu mine în aceste drumuri dintr-o ciudată superstiție : că voi întîlni undeva, pe neașteptate, un vechi amic ce mă va invita la ziua lui onomastică, sau voi descoperi o femeie cam în genul Alexandrinei Boroș, căreia îi voi da întîlnire într-un ceas al serii și vom sta împreună la o măsuță izolată într-o grădină de vară unde va fi răcoare, multă bere la gheață și vom discuta despre ciudata viață a lui Gauguin sau despre western-urile lui John Ford.

De data aceasta nu e vorba de onomastică sau întîlnire. Mă uit la ceas. E trecut de miezul nopții. Scriu un bilețel și ies. Portarul hotelului, trezit, cască ochii. Las

biletul rugîndu-l să-l transmită celor ce mă vor căuta. Merg cu paşi mari şi respir adînc. Acum ştiu totul. Oraşul doarme. Dinspre dealuri coboară ceaţa în regimente cenuşii. E cald. Ajung pe strada ce mă interesează, mă plimb cîtva timp. Încerc o anumită poartă. E deschisă. Intru. Florile luminează prin întuneric, fosforescente. Văzduhul e îmbătat de parfumul reginei-nopţii... Ciudată e viaţa !

Încerc uşa : e deschisă. Aproape că mă aşteptam ! Trec prin camere, aprinzînd peste tot lumina. E ora două şi ceva. În cele din urmă mă instalez într-un fotoliu, cu ţigările alături. Şi cum parcă e scris să am totdeauna ceva interesant pe peretele din faţă, mă uit drept în ochii balaurului-leopard care mă priveşte din ţesătura fină.

Timpul...

Gînduri.

Deodată, paşi ! Ceasul. Prea devreme ! Ah, nu e cine mă aşteptam !

— Am făcut tot ce era omeneşte posibil, şi totuşi l-am scăpat ! se căinează Prelipceanu, picînd într-un fotoliu, alături. Chiar acum am sosit de la Ocna-Săcel...

— Cum se poate ? încerc să mă mir, nu tocmai convins.

— Era fără îndoială Henry ! Cu mîna dreaptă în eşarfă : a fost recunoscut. De data aceasta, singur. Dar pînă să fugă omul nostru la telefon, Henry a ieşit din local. Şi s-a topit.

Zîmbesc.

— Dar ce faceţi aici ? mă întreabă Cristescu.

— Îmi încerc şi eu norocul.

Între oameni de profesie, curiozitatea e mult redusă. Cei doi pleacă, dar nu înainte de a primi dispoziţia să se intereseze dacă în noaptea de 20 spre 21 aprilie s-a înregistrat pe la urgenţele medicale din localitatea V. vreun caz de fractura mîinii drepte ; de asemenea, am cerut să fie convocate pentru a doua zi dimineaţa următoarele persoane : ţăranul Marchidoi Petre din satul Feicu, cabanierul de la „Maseş", ciobanul-şef (dacă o fi existînd un asemenea grad !) al stînii de pe muntele Roşu, cabanierul de la „Fermecata", responsabilul hotelului alpin „Saltul

căprioarei" (precum şi portarul de serviciu de pe data de 19 aprilie) şi în sfîrşit Ilie Buciuta, cabanierul de la „Creasta Maierului".

Rămas singur, fumez. Timpul trece greu. Balaurul din covor doarme. Somnolez şi eu în fotoliu. Deodată tresar. Un şuierat strident. E ora trei şi patruzeci şi cinci de minute : în acest moment soseşte în gara mică trenul forestier ce coboară dinspre Poiana Tătarului (via Ocna-Săcel).

Acum e acum, îmi zic, pregătindu-mă.

(Povestește Cristian Argint)

De la Ocna-Săcel pînă la M. forestierul face mai puțin de două ore, cîteva minute sub două ore. Dacă se întîmplă să călătorești sus, ascuns printre bușteni groși, oricît ar fi noaptea de caldă, curentul de aer te îngheață în cele din urmă...

Apropiindu-mă de casă simțeam cum mă doare spatele, iar tîmplele îmi zvîcnesc. Sînt un om bătrîn și obosit și la capătul puterilor, cu toate că nu s-ar spune. Și deodată văd lumină, la toate ferestrele casei noastre! E ora patru dimineața, patru fără cinci minute. Prin fereastra deschisă îl văd în salon pe domnul Adrian Mocanu; fumează, fața lui triunghiulară e destinsă, pare odihnit și fără griji. Dintr-un salt mă aflu pe prag, și de aici în cameră.

— Dumneavoastră, aici? L-ați găsit pe Henry?

— Mă iertați! Am pătruns în casă ca un infractor... Deși amabil, tonul vocii sale nu-mi prevestește nimic bun. Nu-mi place. M-am gîndit să-ți vorbesc, continuă A. M., cu vocea sa plăcută, mătăsoasă ca o blană de pisică, meseria mă obligă să fac vizite la orele cele mai absurde, dar nu te-am găsit...

— Amîndoi avem insomnii. De cînd Henry nu mai e cu mine, colind ceasuri întregi pe uliță, ca dement. Văd că ați adus jurnalul lui Henry... L-ați citit? Ați descoperit ceva interesant?

— M-da... mormăi detectivul, atît de leneș, încît mi s-a părut că va adormi dintr-un moment într-altul. Dar l-am auzit iar: — Jurnalul acesta e în felul său un mic cap de operă! Cînd avea obiceiul Henry să-și aștearnă pe hîrtie micile sale notițe?

Nu i-am dat nici o importanță întrebării. Fusese aruncată la întîmplare.

— Henry lua cu sine caietul, oriunde s-ar fi dus... De fapt ce vă interesează ?

Adrian Mocanu surîde. Dar e un surîs trist.

— Am întrebat în care ceas al zilei își scria fratele dumitale impresiile în jurnal ?

— Se înțelege că seara.

— Invariabil, seara ? Da ? În acest caz am descoperit o... Să-i zicem, o ciudățenie !

— Însuși Henry e un om plin de ciudățenii !

— Posibil, domnule Cristian. Dar distracțiile de poet ale lui Henry nu pot explica o mică... fisură din jurnal. După afirmația dumitale, Henry și-a rupt mîna în ziua de 20 aprilie...

— Da, după-amiază, pe la trei-patru...

— Și totuși în jurnal găsim adnotarea : „20 apr. Cabana „Creasta Maierului", foarte lapidară, ce e drept, dar făcută *cu mîna dreaptă*, ori în seara de 20, Henry (care precum spui, și cum e și normal, scria în jurnal la sfîrșitul zilei), avea deja mîna dreaptă fracturată ! Cum îți explici ?

Am luat din mîna detectivului jurnalul și m-am uitat la foaia respectivă.

— Nu-mi explic în nici un fel, am zis. E ciudat ! Să fi încurcat Henry data ?

— Chiar dacă ar fi încurcat data, nu putea să încurce cabana ! Accidentul a avut loc, nu e așa, după ce ați trecut pe la „Creasta Maierului", aproape imediat, cam la o oră de drum, într-o regiune accidentată unde primăvara se formează torenți... După ce Henry și-a fracturat mîna, urmează peripeția ajungerii la șosea, și toate celelalte. Prin urmare cînd a scris Henry — avînd încă mîna teafără —, cele cîteva cuvinte sub data de 20 aprilie ?

— Nu-mi explic, domnule Mocanu ! am zis energic, puțin scos din sărite. Eu nu m-am amestecat niciodată în jurnalul fratelui meu.

— Mai e un amănunt care m-a mirat numai, întrucîtva... Ajungînd la drum, dumneata, împreună cu Henry care avea mîna fracturată, cum de ați preferat să mergeți

pînă la V., în timp ce orașul vostru natal, M., se afla mult mai aproape ?

— Nu „am preferat", ci n-am avut de ales. Primul șofer care a trecut, mergea la V. Era tîrziu și pe drumul acela prăpădit circulația e rară...

— N-ați reușit să-l convingeți pe șofer să întoarcă spre M. ?

— Nici n-am încercat. Șoferii nu sînt niște indivizi foarte amabili, și așa am fost mulțumiți că ne ia pînă la V. Dar ce rost au aceste întrebări ? Mai bine mi-ați spune dacă ați mai aflat ceva despre Henry !

— Deocamdată nu am noutăți, dar sper să le capăt mîine, și spunînd aceste cuvinte Adrian Mocanu părea sincer. M-am înfiorat. Fața triunghiulară a acestui om, cu ochii totdeauna obosiți, acrul lui „absent", încercările de a glumi, toate mi-au displăcut din primul moment. Ar trebui să fiu supărat ! Nu se intră așa într-o casă străină, neinvitat. Ce caută aici ? Pe Henry ? Între noi, o cortină de liniște, pînă ce-l văd că-și deschide ochii și ca și cum mi-ar fi pătruns gîndurile (sau am vorbit eu cu voce tare ?), spune :

— Henry ? Henry a fost văzut iar, în seara trecută... acum cîteva ore, la Ocna-Săcel.

— Și din nou cu... dama aceea ?

— De astădată singur. Oamenii mei au plecat îndată într-acolo, însă Henry a intrat iar în gaură de șarpe. Ce părere aî despre comportarea ciudată a fratelui dumitale ?

— Povestea cu pretinsa lui aventură la Ocna-Săcel îmi pare din ce în ce mai mult scornită ! Am impresia că sînt indus în eroare !

— Într-adevăr, e cineva care induce în eroare !

— Sper că nu faceți aluzie la Henry ?

— Ce ați făcut aseară, domnule Argint ?

— Ce credeți că aș fi putut să fac ?

— De pildă să luați trenul pentru Ocna-Săcel. Trenul, sau alt mijloc de locomoție.

— De unde această presupunere absurdă ?

— De ce absurdă, domnule ? Vi s-a spus de atîta timp că Henry își face veacul la Ocna-Săcel. Ce ar fi fost mai

normal decît să mergeți acolo personal, în speranța că-l veți întîlni și punîndu-i mîna pe umăr îi veți spune : „Gata, frățioare, bea ultimul păhărel, și haide acasă, mi s-a urît singur !". Știi ce mi s-a părut din cale afară de curios, domnule Cristian Argint ?

— Ce anume ?

— Faptul că nu ți-ai manifestat niciodată intenția de a te duce la Ocna-Săcel. Ca și cum ai fi știut prea bine că orice căutare e zadarnică...

L-am privit cu spaimă pe omul din fața mea. Nu mă așteptam să îndrepte împotriva mea o asemenea armă... atît de simplă !

(Mărturia lui Marchidoi Petre)

În primăvara acestui an, pe la mijlocul lui aprilie, ziua nu-mi amintesc, am găzduit în casa mea din comuna Feicu doi domni din M., frați gemeni. Nu-i cunoșteam, și nici nu i-am întrebat de nume, au venit seara și cum casa mea e chiar la margine, s-a întîmplat să mă nimerească pe mine. Întrebau dacă aș ști pe cineva care să-i primească peste noapte, și i-am poftit la mine. Dimineață tare au plecat după ce mi-au lăsat 15 lei pentru găzduire.

Întrebare : — I-ați mai întîlnit după aceea ?

Răspuns : — Nu, niciodată. Dar a venit vorba despre ei mai tîrziu, după două sau trei săptămîni, cînd domnul Ștefan Paim a trecut prin Feicu și s-a interesat dacă cei doi frați au fost văzuți pe acolo.

Întrebare : — Îl cunoșteai pe Paim ?

R. — Da, de mulți ani. El bătea mereu drumurile. A aflat că frații au înnoptat la mine, m-a găsit ușor.

Întrebare : — Ce anume îl interesa ?

R : — A pus o întrebare tare năzdrăvană : Dacă frații gemeni erau într-adevăr doi. I-am răspuns că da. Și, încotro au plecat. I-am spus că spre „Maseș". Îi auzisem vorbind...

(Mărturia cabanierului Aurel Tomuță, de la „Maseș")

I-am primit pe frații Henry și Cristian Argint în cabană în ziua de 16 aprilie. Sînt trecuți în registru. Le-am dat două locuri în dormitorul comun cu 12 paturi. Au băut cîte o bere în sala de mese, mîncînd din proviziile proprii. Am fost mirat de marea asemănare dintre ei. S-au culcat de vreme. Cabana era aproape pustie. Nu a avut loc nici un incident.

Da, cîteva săptămîni mai tîrziu Ștefan Paim mi-a pus întrebări cu privire la frații Argint. Era și el în trecere. Insista să-i spun dacă i-am văzut într-adevăr *pe amîndoi*... A întrebat apoi de direcția în care au luat-o.

Pe frații Argint nu-i cunoșteam dinainte. Pe Paim, da.

(Mărturia ciobanului Chiș Grigore, de la stîna de pe Muntele Roșu)

C. G. confirmă că în luna aprilie — nu-și amintește ziua, doi bărbați în vîrstă, semănînd ca două picături de apă, au venit seara la stînă. Au stat și ei la foc, cinstindu-i pe ciobani cu coniac, și s-au culcat apoi sub cerul liber, fiindcă aveau paturi. Dimineața de tot s-au dus.

Da, multe zile după aceea, un bărbat ciung de mîna dreaptă, însoțit de o doamnă, a trecut pe la stînă și s-a interesat de cei doi frați. Ce anume voia să știe, Chiș Grigore nu-și mai amintește.

(Mărturia lui Gh. Floareș, cabanier la „Fermecata")

Nu-i cunosc pe frații Argint și numele lor nu figurează în registrele mele. Nu-mi amintesc să fi văzut la „Fermecata" doi frați gemeni, că n-aș fi uitat.

Cam așa i-am răspuns și lui Ștefan Paim, pe care-l cunosc, cînd pe la începutul lunii mai a venit special la mine să se intereseze de cei doi frați, de care nu auzisem.

Mărturia responsabilului hotelului alpin „Saltul căprioarei" este identică cu cea a lui Gh. Floareș. Frații Argint n-au trecut pe acolo, numele lor nu figurează în hîrtii. Își amintește de Ștefan Paim, „bărbatul fără mîna dreaptă" care și el a pus întrebări ce i s-au părut ciudate în legătură cu cei doi frați. Atît că, fiind proaspăt în funcție, nou venit, nu-l cunoscuse dinainte pe Paim.

(Mărturia lui Ilie Buciuta, cabanierul de la „Creasta Maierului")

Da, frații Argint au trecut pe la „Creastă", în primăvară, prin aprilie...

— Au înnoptat la cabană ?

— Nu. Se aflau doar în trecere.

— Iar la 11 mai la „Creasta Maierului" a apărut Ștefan Paim ?

— Data mi-a amintit-o nevastă-mea.

— Îi cunoșteai pe frații Argint ?

— Da. Din oraș. Cu toate că nu-i deosebeam niciodată.

— Cu Ștefan Paim ai discutat ceva deosebit ?

— Acum, că m-ați întrebat dv. de frații Argint, îmi amintesc că și Ștefan voia să știe ceva despre ei.

— Ce anume ?

— Dacă i-am văzut pe amîndoi, cam așa ceva...

— Ce i-ai răspuns ?

— Că numai unul din ei a intrat în cabană. Celălalt rămăsese pe undeva pe afară.

— Știi care din ei a intrat ?

— Nu.

— Dar pe cel de afară l-ai văzut ?

— Nu. Eram ocupat.

— Atunci de unde știi că se mai afla unul afară ?

— Cel care a intrat mi-a cerut niște coniac și pîine și mi-a spus că fratele său are un necaz, îl roade pantoful, și că după ce mănîncă, amîndoi coboară în oraș...

— Nu te-ai mirat de ce nu mănîncă în cabană ?

— Nu. Fiecare mănîncă unde-i place.

— Deci nu i-ai văzut pe cei doi frați împreună, *unul alături de celălalt* ?

— Interesant ! Și Ștefan Paim cam așa întreba ! Nu, nu i-am văzut *unul alături de celălalt*, n-am fost curios.

— Și nici soția dumitale ?

— Soția mea nu era de față. Sau făcea curat prin odăi, sau se afla în oraș, cine mai poate ști !

— Curios lucru ! În ultimul timp nimeni nu-și mai amintește să-i fi văzut pe amîndoi frații Argint „unul alături de celălalt". Ei, care erau nedespărțiți !

(Povestește în continuare Cristian Argint)

— Orice ați crede despre mine, i-am zis lui Adrian Mocanu, acum trebuie să mă culc. Sînt un om bătrîn și foarte obosit ! Foarte obosit.

L-am auzit bombănind ceva despre dificultatea de a călători în toiul nopții pe un vagon descoperit, dar nu l-am mai luat în seamă. Disperarea nu mi-a alungat somnul, niciodată. Dimpotrivă ! Mă refugiez în somn ca într-o încăpere uriașă umplută cu vată neagră. Aici nu se mai poate distinge nimic !...

Cînd m-am trezit, singur în dormitorul cu două paturi și am văzut fulgerarea luminii, afară, printr-un văzduh limpede și proaspăt, și jocul și duelul de culori de deasupra florilor, mi-am zis că tot ce se întîmplase în noaptea trecută face parte dintr-un coșmar.

Eram singur.

Și liber !

Dar cînd am ieșit, am dat în fața casei de bărbatul acela scund cu fața ascuțită, totdeauna foarte spilcuit : Paul Cristescu. Și mi-am dat seama de realitate, dar nu

cu spaimă, fiindcă disperarea, de cîtva timp, cam de trei luni, s-a cuibărit adînc în mine, și am simțit doar dorința să mă întorc în întunericul plin de vată neagră, unde nu se vede nimic, nu se aude nimic iar mișcările sînt imposibile.

Cristescu nu mi-a spus nimic. Nu era nevoie. M-am întors în casă și am așteptat. Îngrozitor de încet se scurgeau minutele.

Adrian Mocanu a venit pe la ora zece și ceva. Părea nervos și cam abătut. Cu toate că se răsese, fața lui nu arăta proaspătă, acum, în lumina dimineții, și purta costumul din noaptea trecută, care nu-i venea tocmai bine. Astă-noapte îl văzusem mult mai voios, ca un învingător. Acum îl chinuia nu știu ce.

— De ce vă agitați ? i-am zis. Oricum, chestiunea e terminată.

Ne-am privit ochi în ochi, un interval.

— Da, acceptă Adrian Mocanu. Din punctul de vedere al cazului Paim. Dar nu înțeleg, domnule Cristian Argint, de ce ți-ai ucis fratele.

— Asta e o problemă sufletească prea complicată ! am ripostat vehement. Spre care *nu are acces* nimeni !

— Te înșeli, răspunse Adrian Mocanu, rece, obosit. Și mă subestimezi. De obicei, cînd îmi pun ceva în cap, reușesc. Și s-a ridicat.

(O scrisoare a lui Adrian Mocanu)

Dragă domnule profesor Marius Lupu,

Îmi pare foarte rău că a trebuit să plec pe neașteptate din M. Mi-ar fi plăcut să petrecem încă o seară în fața miraculosului samovar, mai ales că am fi avut despre ce discuta! Timpul însă nu e pierdut, dar pînă să vin în M. nu pot rezista să nu vă trimit această scrisoare, în care vreau să vă pun cel puțin două întrebări, sconținînd pe sinceritatea dv.

Amîndoi sîntem niște oameni curioși, motiv întemeiat ca să ne stimăm și să ne amintim cu plăcere unul de celălalt. Îmi mărturisesc și un anumit complex față de dv.! În atitudinea ce ați avut-o față de mine, foarte binevoitoare în general, există cîteva elemente contradictorii, inexplicabile. Dar, pentru ca să-mi exprim nedumeririle, trebuie să revin asupra cazului Paim-Argint, punîndu-vă la dispoziție unele amănunte pe care poate le cunoașteți, ele întregind mai mult lanțul logic al deducțiilor mele.

Cînd vorbesc de lanț logic, nu mă gîndesc la ceva bine ordonat, la un șir de idei ce se nășteau una din cealaltă, nu, fiindcă multă vreme am bîjbîit într-un veritabil haos, nu din cauza lipsei de indicii sau de oameni „care ar fi putut să comită crima", ci dimpotrivă, din pricina unui adevărat belșug de amănunte semnificative și de „vinovați posibili".

Care a fost momentul cînd am început să-l suspectez pe Cristian Argint? Foarte sincer să fiu, nu am idee. Probabil că bănuiala a început să se înjghebe din mai multe „mirări". Am fost mirat de pildă, că acest Cristian

Argint nu știe nimic de colaborarea fratelui său la revista „Lunatecul". De vreme ce cei doi gemeni nu aveau secrete unul față de celălalt, era imposibil ca Henry să nu se fi lăudat cu versurile sale apărute în „Lunatecul", dar am admis că și Cristian uitase, fiindcă într-adevăr, de atunci trecuse atîta timp. Colecția celor cîteva numere ale revistei nu se găsea în casa Arginților, alt amănunt cam ciudat, dată fiind vanitatea fiecărui autor de a-și păstra operele publicate.

Aceasta a fost una din micile gafe ale lui Cristian, urmată de tentativa de a-l lichida pe cabanierul Ilie Buciuta. Două revolvere „Hagg", într-o localitate ca M.! Două revolvere *gemene!* Fără să vrei te gîndești la doi frați gemeni... care și-au cumpărat două revolvere de același tip, de mult, înainte de război, mai mult dintr-un amuzament probabil, aceste mici arme de damă nefiind folosite de profesioniști. Nu spre lauda mea mărturisesc că după rănirea cabanierului gîndul acesta mi se contura mult mai puțin clar, fiindcă aparent nu părea să existe nici o legătură între cazul Buciuta și cazul Paim. Pe atunci acordam încă puțină importanță absenței lui Henry, pe care-l credeam *într-adevăr* încurcat într-un chiolhan prelungit... el fiind și poet, iar poeții...

Interesantă mi s-a părut și „confuzia" făcută de Paim (relatată de Dumitru Claici). Știam că Paim se afla în relații „medicale" cu Henry, și că abia se cunoaște cu Cristian, așa că n-am putut să justific în nici un fel scena petrecută la 26 aprilie, de față fiind și studentul Claici: intră unul din frații Argint, cu dreapta în gips, și iată că Paim zice, ascunzîndu-și un rînjet: „Salutare Cristian!" Ciudată eroare, fiindcă tot orașul — inclusiv Dumitru Claici, care se afla numai de o zi în M. — știa că cel ce-și rupsese mîna era Henry! Să fi bănuit de pe atunci Paim care e situația? Cred că da! Iar cuvintele acestea ale lui au fost ca o sfidare, ca o mănușă aruncată.

De unde însă intuiția lui Ștefan Paim? Aici îmi vine un gînd straniu de tot, de neverificat. Lui Paim îi lipsea mîna dreaptă. Unul din frați? Argint apăruse în oraș cu dreapta în gips, se știa despre acesta că e Henry, clientul lui Paim. Infirmitatea lui Ștefan Paim trebuie să-l fi

făcut sensibil față de tot ce e legat de mîna dreaptă. Ceva din purtarea așa-zisului accidentat trebuie să-i fi părut suspect, dar repet, deocamdată nu pot aduce argumente, tot ce presupun e doar că Paim a avut bănuieli de la început.

Dar bancul cu asemănarea „dintre o găină care are ambele picioare identice, în special dreptul", de ce i-o fi provocat atîta veselie neroadă lui Ștefan Paim — relatată de alt „posibil asasin", Tarsiciu Balea ? Paim, știm bine, nu era omul care să hohotească de o simplă glumă. Undeva trebuie să fi făcut legătura — picioare identice — frați gemeni — piciorul drept — mîna dreaptă — etc.

Începeam să dau tot mai multă atenție dispariției lui Henry și „îngrijorării" lui Cristian. Am aflat lucruri ciudate. „Henry" a fost văzut, cu dreapta în eșarfă, urcîndu-se în trenul de O-S. în seara de 7 aug., la ora 20,40. Cristian povestea că a făcut un turneu pe la prieteni, „căutîndu-l" pe Henry, tîrziu noaptea, pe la 11. Am aflat însă că „turneul" a fost făcut într-adevăr în acea seară, dar mult mai devreme, înainte de ora 20, cînd Cristian nu avea încă motive reale să bănuiască ceva rău. Și încă ceva : Cristian afirma că a doua zi dimineață, în 8 deci, s-a dus cu bicicleta la grădină, să-l caute acolo pe Henry, dar martorii, inclusiv bătrînul Macarie, cel ce *vede* de grădina Arginților, pretind că această vizită a fost făcută în ziua de 7, dimineața, și așa trebuie să fi fost, fiindcă în ziua de 8 Cristian era ocupat, vom vedea cum.

Elementul decisiv l-a constituit însă suprapunerea celor două itinerarii urmate de frații Argint între 14—20 aprilie și de Ștefan Paim, însoțit de Alexandrina Boroș, între 4—11 mai.

Să luăm cele trei cazuri, separat.

Cristian Argint și-a ucis fratele în ziua de 18 aprilie, după plecarea de la stîna de pe Muntele Roșu. A fost o crimă premeditată ? Un accident ? Deși a recunoscut că l-a omorît pe Henry, Cristian refuză să vorbească despre asta, să dea explicații, refuză de asemenea să indice locul unde e ascuns cadavrul fratelui său. Îi e teamă probabil să meargă acolo ? Nu știm nici cauza crimei. (O cunoașteți poate dv., care sînteți un fel de mag ? Cristian se mulțumește să afirme că au intervenit probleme sufletești

complexe, ceea ce e adevărat fără îndoială, inaccesibile celor din afară).

Cum se face însă că în jurnalul său, Henry, încă în viață, notează cu mîna sa, cu toate că el în 18 seara nu mai trăia :

„18 apr. Cabana „Fermecata".

„19 apr. Hotel alpin „Saltul căprioarei".

„20 apr. cabană „Creasta Maierului".

Întrebarea a constituit pentru mine un adevărat chin, cu toate că răspunsul e atît de evident. Răspunsul e în lapidaritatea acestor consemnări. Într-adevăr, nu se poate spune despre Henry că era zgîrcit cu cuvintele în jurnalul său. Peste tot observații, descrieri, și așa mai departe, cu excepția zilelor de 18, 19 și 20 aprilie. Și iată explicația : în seara de 17, pe cînd se aflau la stînă, Cristian l-a rugat pe frățele său să noteze în caiet itinerarul zilelor următoare, sub dictarea sa, iar Henry l-a ascultat. Putem oare trage de aici concluzia că Cristian avea intenția să-l omoare a doua zi pe Henry ? La prima vedere s-ar părea că da, creîndu-și în felul acesta o mărturie „indiscutabilă" că în 18, 19, 20, Henry era teafăr. Dar dacă ar fi vorba de premeditare, cum se explică uriașa gafă a trecerii în jurnal a zilei de 20 aprilie, cînd, dacă e să bănuim că Cristian a acționat după un plan meticulos, Henry ar fi trebuit să fie cu mîna fracturată, deci în imposibilitate de a mai nota seara (toată lumea, și H., scrie *seara* în jurnal) locul pe unde au trecut, precum și data ?

Premeditare sau accident ? Încă nu știu, dar voi afla !

Pentru Cristian Argint începe o viață dublă. Complicat lucru ! Apare cînd în postura lui Henry, cu mîna în gips, cînd în postura sa reală. Cît timp spera s-o ducă în felul acesta ? Nimeni nu-i mai vedea împreună pe frații Argint, dar, cîtva timp probabil nimeni n-ar fi bănuit nimic. Cred că ideea „dispariției" misterioase a lui Henry, urcat într-un tren, cu destinație necunoscută, trebuie să-i fi venit încă de la început lui Cristian. Într-o bună zi, Henry „va pleca" și nu se va mai întoarce, și nimeni nu-l va găsi, dar trebuia să treacă un timp, să se aștearnă cîteva luni peste „excursie" și eventualele mărturii, trebuia ca ambii frați să fie văzuți, nu în același timp — era imposibil — dar văzuți oricum, în oraș. Poate că planul lui Cristian ar fi

reuşit, poate, dacă în M. n-ar fi existat un tip ca Ştefan Paim, curios ca şi d-ta, profesore, ca şi mine, şi care din întîmplare îl cunoştea bine pe Henry. Cristian ştia şi el că o vizită la Paim, în postură de Henry, e iminentă, şi s-a hotărît s-o facă. Îl subaprecia pe Paim, uita că are de-a face cu un infirm, un om sensibil, în fine cu un om căruia-i lipseşte tocmai mîna dreaptă! Între timp Cristian „continuă" jurnalul lui Henry, în numele acestuia firește, cu mîna stîngă. El notează la data de 26 aprilie prima întîlnire cu „bătrînul contrabandist". Dar la acea dată se pare că Paim deja bănuia ceva, altfel n-ar fi făcut „confuzia", de unde se poate trage concluzia că cei doi se mai văzuseră, poate întîmplător în oraş, şi că Paim, cu această ocazie o fi intrat la idei.

Nu mai e nevoie să spun că toată povestea despre „o veche afacere de contrabandă între Paim şi Henry" a fost ticluită cu iscusinţă, în scopul evident de a face o legătură între moartea lui Paim şi dispariţia lui Henry, sau chiar pentru a sugera că Henry nu ar fi străin de moartea lui Paim, între ei fiind „o veche afacere de aranjat".

Cristian simte deodată că Paim e un om periculos! Totuşi nu e sigur. Brusc e vizitat de Paim, la 29 aprilie şi 3 mai. (Vizite consemnate în jurnal de „Henry": ele ar fi avut darul să-l încurce pe anchetator care trebuia să creadă că între cei doi bărbaţi, „vechi asociaţi", a intervenit ceva, motiv pentru care se vedeau atît de des.) Paim, şiret, nu-şi dă pe faţă gîndurile, dar Cristian citeşte ameninţarea în scrutătoarea privire a celuilalt.

După ultima discuţie dintre cei doi, tot mai convins că bănuielile sale nu-s în van, că Henry e de fapt Cristian, cu un fals bandaj de gips pe mînă, Paim se hotărăşte să plece în munţi pentru a urma itinerarul fraţilor Argint. Presupun că intenţiona să clarifice chiar şi locul dispariţiei lui Henry. N-am aflat de unde ştia el exact punctul de plecare al Arginţilor — satul Feicu — poate chiar de la falsul Henry, care o fi vorbit de această excursie, nebănuind că Paim va merge pînă acolo încît să-i refacă itinerarul. Paim se grăbeşte. În seara de 3 chiar, după ul-

tima întîlnire cu „Henry", merge la Alexandrina, care acceptă să-l însoţească.

Dimineaţa următoare ei doi pleacă la V. de unde refac itinerarul presupus al celor doi fraţi. Aici urmează o mică enigmă. Pînă la stîna de pe Muntele Roşu lui Paim i-a fost, presupun, destul de uşor să meargă pe ruta Arginţilor, dar de aici încolo urmele lor se pierd, ei nu au fost văzuţi nici la „Fermecata", nici la „Saltul căprioarei", ci numai la „Creasta Maierului", (abia în ziua de 20 aprilie, şi aici Buciuta îl vede numai pe unul din ei, acesta pretinzînd că fratele său a rămas undeva afară). „Fermecata", precum şi „Saltul căprioarei" figurează în schimb în jurnalul lui Henry.

Ce l-o fi determinat pe Paim să atingă aceste două locuri — unde a aflat, cum era şi normal, că trecerea gemenilor n-a fost observată ? Să fi luat cunoştinţă de conţinutul jurnalului ? Să-i fi descris de bună voie falsul Henry această rută ? (Presupunere foarte plauzibilă !) Sau e vorba numai de o intuiţie extraordinară ? !

Mărturisind crimele, într-o izbucnire brutală, furioasă, Cristian Argint tace. Nu vrea să dea nici un fel de deslușiri...

Să revenim la Ştefan Paim. Acesta s-a întors în M. cu o viziune destul de limpede, se pare, a celor întîmplate. Cristian Argint a aflat fără îndoială de excursia sa şi n-a fost mai puţin surprins şi îngrijorat. Inexplicabilă însă, în continuare, atitudinea lui Paim. Păstrează pentru sine bănuielile. Nu era încă suficient de sigur ? Căuta noi probe ? Aştepta ca misterul vieţii duble a lui Cristian să se dezvăluie de la sine, urmărea poate cu o sadică, aproape perversă curiozitate, manevrele tot mai dificile ale lui Cristian care trebuia să apară mereu cînd sub o înfăţişare, cînd sub alta ? Da, cred că acest joc al lui Cristian îl distra într-un fel !

Cert e că pe data de 5 august Cristian primeşte un plic „Loco", expediat tot din M.

Am toate motivele să cred că Paim îi trimisese scrisoarea.

Un avertisment ? Sau un şantaj ? Să fi fost „bătrînul contrabandist" Paim un *maître chanteur* cum atît de

frumos se exprimă francezii ? Nu cred. Mai curînd presupun că Paim îi fixa lui Cristian Argint un termen pînă la care să se predea. Imprudent pas, care l-a costat viața ! Dar Paim era un om ce nu cunoștea frica, încăpățînat cu principiile sale, dur, de neclintit. Poate că i-a sugerat lui Cristian, ca soluție unică, sinuciderea. (Să ne amintim de „Cazul Claici"...)

Așa se face că, luînd înfățișarea lui Henry, cu dreapta în eșarfă, Cristian se afișează în seara zilei de șapte la gară și urcă în cursa de Ocna-Săcel. Planul era bine pus la punct. Dar îl ajută și norocul. La Ocna-Săcel, imediat ce coboară din tren, cunoaște o mică aventurieră (am reușit să dau de urma acestei fete, o cheamă Corina S. și e tocmai dintr-o localitate de pe Dunăre) care acceptă imediat să-l însoțească la restaurant. În felul acesta își realizează planul de a fi observat de nenumărați ochi. Henry Argint petrece, și-au zis cei care îl cunoșteau — și erau destui dintr-aceștia, cam rînjind pe seama decalajului de vîrstă dintre sexagenarul „Henry" și mica aventurieră. La ieșirea din restaurant Corina, obraznică, îi cere o sumă de bani „împrumut", iar Cristian, pe post de Henry, scoate imediat portofelul, punîndu-i însă fetei condiția să dispară imediat din regiune, și norocul îl ajută iar, găsește o mașină de ocazie al cărei proprietar se oferă bucuros s-o ia pe drăguța brunetă.

Falsul Henry se întoarce în oraș cu forestierul, la 3,45 dim., ascuns printre trunchiuri (vezi mărturia însoțitorului ce se afla pe tren în dimineața zilei de 8 august). Cele două urme ale unor călcîie întipărite în argilă ne-ar îndemna să credem că istețul Cristian ar fi sărit din tren în dreptul casei lui Paim, dar nu cred că a riscat o aterizare greșită. Probabil a așteptat liniștit pînă ce trenul a ajuns în gară, apoi ajutat de bezna dinaintea zorilor de zi s-a furișat înapoi în grădina lui Paim, iar de aici a urcat simplu în podul casei acestuia, unde și-a permis un lung răgaz pentru odihnă. De aici putea să coboare în casă prin chepengul ce dă în antreu și să-l ucidă în puterea nopții pe Paim, dar nu împușcîndu-l, zgomotul s-ar fi auzit, ci eventual folosind vreo armă albă. Posibil însă ca

varianta asta să nu-i fi surîs, ştia că Paim e voinic, posibil de asemenea că încă mai spera să ajungă la o înţelegere cu neîndupleca tul său urmăritor.

Cristian a aşteptat multe ceasuri pînă să se decidă să iasă la confruntarea decisivă, şi a ales pentru aceasta o oră a după-amiezii ce i se părea mai liniştită, pe la trei şi jumătate. A coborît însă nu prin deschizătura ce dă din pod în antreu, ci folosind o uşiţă pe care oamenii mei, însărcinaţi cu cercetarea casei, n-au remarcat-o la început, ce comunică direct din pod cu depozitul de plante medicinale al lui Paim. Această uşă, mascată sus sub un maldăr de vechituri, e aproape invizibilă şi din interior, din depozit, datorită unor cartoane pe care Paim le instalase sus, sprijinindu-le de rafturile superioare. Precizez însă că şi în lipsa acestei deschizături suplimentare Cristian ar fi putut acţiona în voie folosindu-se de orificiul care comunică cu antreul.

E uşor de închipuit reacţia lui Paim cînd a auzit deodată în jurul orei trei şi jumătate zgomot de borcane răsturnate în preţioasa sa magazie.

Mai departe nu e greu să ştim ce s-a întîmplat. Agitînd micul revolver „Hagg" Cristian l-a ameninţat net pe Paim cu moartea.

Dar vine un nou vizitator : meteorologul Cnavu, care e uluit de purtarea lui Paim, care observă în acelaşi timp uşa cu perdele întredeschisă, ciobul din mîna lui Paim (Cristian spărsese sticla uşii cu cotul pentru a-l ţine mai uşor sub bătaia revolverului pe Paim) precum şi privirile furişe ale gazdei către uşa cu pricina. După plecarea lui Cnavu, Cristian iese, propune un tîrg, Paim încăpăţînat nu acceptă nimic. Vine apoi Alexandrina pe care Paim o expediază brutal, apare Timotei, care-l molestează pe Ştefan Paim spre satisfacţia diabolică a lui Cristian, ascuns în depozit. Se succed vizitatorii cu perioadele „de tîrguială" dintre cei doi. La ora 20,40, Cristian profită de zgomotul trenului, de ţiuitul strident al locomotivei, şi-l împuşcă pe Paim. Cuprins de o disperare rece, lucidă, rămîne în preajma cadavrului ştiind că se poate refugia în orice moment prin depozit. Caută poziţii potrivite pentru

armă, pentru poezia tăiată din „Lunatecul". Asistă la apariția lui Claici, apoi a lui Tarsiciu Balea, în sfîrșit a lui Bradea și în cele din urmă a grosului martorilor. Între plecarea și venirea acestora schimbă mereu poziția revolverului „Hagg" și a poeziei. E un joc macabru. Ascuns în depozit, pîndește reacțiile celor ce vin și e atît de disperat, atît de convins în fundul sufletului că jocul său s-a sfîrșit, fiind într-un fel detașat de tot ce se petrece, încît are chiar și puterea să se distreze. Îi vine chiar să se predea, fiindcă altfel nu-mi pot explica uriașa imprudență ce o comite de a ieși la un moment dat din ascunzătoare, amestecîndu-se cu ceilalți. El este omul care bara ușa la intrare, cu brațele larg desfăcute. Ciudat e că deseori gafele colosale, imprudențele, rămîn neobservate. Nimeni nu-și amintește de prezența sa, toți, fiind prea buimăciți, iar unii pătrunși de importanță, gesticulează demonstrînd zgomotos vinovăția lui Bradea, nimeni nu-l bagă în seamă, tocmai fiindcă e o persoană prea cunoscută. Dar în acest caz cum se face că știind că omul cu brațele desfăcute în ușă e Henry — clientul lui Paim — nimeni nu și-a amintit că Henry umblă cu brațul drept, în eșarfă ? Amnezie subită generală, cauzată de un eveniment șocant, altfel nu pot să-mi explic.

Presupun că dacă ar fi fost înhățat în momentul acela, Cristian n-ar fi opus rezistență, ar fi mărturisit crima pe loc. Dar cum faptul nu s-a întîmplat, scîrbit de sine, cu sufletul gol, disperat, dar nu din cauza recentei crime, ci a celeilalte poveri (moartea lui Henry) Cristian pleacă în neștire. Acționează automat. Urcă în pod prin spatele casei, îngrămădește iarăși vechiturile deasupra micului chepeng ce dă în depozit, coboară, trece prin grădină, ajunge la calea ferată și aici, brusc dezmeticit, cuprins de spaimă, o rupe la fugă. Se pare că pe el l-a observat o altă victimă a erorii ajunsă la rang de hipnoză, Frank Bradea, care și el a făcut o tentativă de fugă.

Nedumerit, Cristian așteaptă să fie înhățat, dar trec zile și el nu intră deocamdată în sfera bănuiților. Începe să prindă speranțe. Ajunge la concluzia că viața în libertate e mai plăcută. Aparent nici un fir nu duce la el, cu o

singură excepție : cabanierul Buciuta, care, interogat, ar putea depune mărturie că în ziua de 20 aprilie nu i-a văzut pe frații Argint „unul alături de celălalt". În plus moartea lui Buciuta — crede el — ar încurca teribil toate firele. Se folosește de al doilea revolver „Hagg" — ambii frați aveau cîte unul, le cumpăraseră în tinerețe, în aceeași zi, de la un marinar olandez — dar Buciuta scapă cu viață, iar anchetatorul, spre ghinionul lui Cristian, face o vagă legătură : frați gemeni, arme gemene etc. etc.

Firește, ar mai fi multe de spus despre toate acestea. În ce mă privește voi încerca să lămuresc și împrejurările morții lui Henry, îndată ce obligațiile ce mă țin departe de M. vor fi îndeplinite.

Mă întreb dacă nu mi-o veți lua înainte !

Și acum, la obiect, prima întrebare la care sper că-mi veți răspunde cu sinceritate, ca între... colegi.

În ziua cunoștinței noastre, tot ascultîndu-vă cu mare interes cum povesteați vechi întîmplări petrecute în M., am ajuns într-un parc de distracții, la o tarabă unde se trăgea la țintă. Mi-ați întins o armă, zicînd : „Ochește cei doi gemeni", fiindcă în fundul instalației, printre alte ținte se aflau și doi frați vinători, cu înfățișare identică. Ce se ascundea în spatele acestor cuvinte ? Un sfat ? I-ați suspicionat încă de atunci pe frații Argint, sau îl bănuiați chiar pe Cristian ? Pe baza căror indicii ?

Aceasta ar fi prima întrebare. Următoarea se referă la întîlnirile noastre ulterioare cînd mi i-ați dat ca vinovați *siguri* pe Bradea, apoi pe Dumitru Claici, și în sfîrșit, ca eventual asasin, pe ceferistul din a cărui vină a avut loc în urmă cu zece ani accidentul în care Ștefan Paim și-a pierdut mîna dreaptă. Cu această ultimă ocazie mi-ați „servit", o dată cu ceaiul de o aromă îmbietoare și cu dulcețurile rafinate în care sînteți specialist, povestea absolut neverosimilă a celor doi frați Argint pe care i-ați întîlnit la un răstimp foarte scurt, Henry plecînd în oraș, iar Cristian pornind după el. Aceasta se întîmpla cu puține zile înainte de a fi asasinat Paim, cînd știm foarte bine că nu mai era în viață decît unul dintre Arginți, Cristian. Ce scop au avut toate aceste mici curse, mai ales că în

prima zi mi-ați dat o indicație exactă și prețioasă, de care ce e drept mi-am amintit prea târziu...

Așteptînd răspunsul dv. stimate domnule profesor, vă doresc multă sănătate ! Al dv.,

Adrian MOCANU

(Răspunsul profesorului Marius Lupu)

Dragă domnule Adrian Mocanu,

Sînt într-adevăr fericit că ți-ai adus aminte de mine. Singurătatea în care trăiesc mă prefac încetul cu încetul în propria mea mumie. Dar toți oamenii bătrîni sînt foarte singuri, oricît de anturați ar fi. Este singurătatea vîrstei, din ce în ce mai crudă !

Cu atît mai puțin pot să înțeleg fapta lui Cristian Argint care, omorîndu-și fratele, s-a autocondamnat la desființare, nu mă refer în mod special la pedeapsa fizică inevitabilă care-l așteaptă, cît la moartea sa spirituală. Ai dreptate, între ei a intervenit o stare de lucruri teribil de complicată, o tensiune neomenească, a cărei urmare a fost moartea unuia din ei. Cum se face totuși că jurnalul lui Henry, *în partea sa autentică*, nu pomenește nimic de tensiunea dintre cei doi ? Sau despre așa ceva nici nu se putea scrie ? Ai auzit desigur vorbindu-se despre omucidere din cauza dragostei, cred că nu e o vorbă în vînt. Cei doi frați, fiind și gemeni, erau extrem de legați sufletește, dar desigur nu cred să nu te fi gîndit la asta. Poate că unul din ei, adică probabil Henry, a trădat într-un fel această veche și... bătrînă prietenie frățească. O simplă presupunere, la fel ca și următoarea care mi s-a înfipt însă mult mai adînc în cap : Henry era pe cale să înnebunească, iar Cristian... Dar astea sînt simple speculații !

Domnule Mocanu, te admir mult ! Mi-ai plăcut de la primul nostru schimb de cuvinte și mi-am zis că dacă aș fi avut un copil, un băiat, aș fi vrut să-ți semene. Te-am întrebat dacă știi prin ce trăiește un oraș, și ai răspuns „Prin amintiri, ca și oamenii..." Te-am întrebat apoi ce

este mai interesant. „Ceea ce nu se vede", ai zis, ghicind exact răspunsurile pe care le-aș fi dorit, deși poate că nu sînt și cele conforme cu concepțiile dumitale. Felul în care ai dezlegat enigma morții lui Paim este extraordinar.

Mă întrebi dacă am știut de la început totul despre frații Argint.

Nu, n-am știut, dar am bănuit amestecul lor.

Eu, după cum bine știi dragă domnule Mocanu, eu observ. Există un amănunt care dumitale ți-a scăpat, dar numai pe jumătate. E legat de pasiunea ciudată a lui Ștefan Paim de a confecționa mici jucării din lemn (Dumnezeule, le lucra cu o singură mînă, cu stînga !), tot felul de maimuțoi, de moriști și de Hopa-Mitică ; le-ai văzut de altfel presărate prin casă, peste tot. Paim avea, știi, într-un colț al verandei, chiar și un mic atelier, cu tot felul de scule miniaturale și traforaje, unde lucra cîteodată cînd mai lăsa dracului plantele medicinale. Aș zice că n-ai acordat suficientă atenție acestei pasiuni a lui Paim ! N-ai acordat atenție nici colîviei instalate la baza ramificației castanului, din fața ferestrelor lui Paim. Ar fi trebuit totuși să te întrebi asupra rostului acestei colivii, care *nu adăpostește păsări*, ci altceva. Trebuie să-ți spun că această colivie a apărut acum o lună și ceva.

Ai remarcat în schimb jocul ciudat al luminii pe peretele din stînga mesei pe care o numești „de plumb". Te-ai mirat că uneori pata de lumină ia înfățișarea unei femei, a unui nud, altădată a Americii, sau a unei inimi, a unui topor, sau a unei garoafe. Credeai că imaginea e rezultatul fanteziei dumitale, dar imaginile erau reale, nu întîmplătoare. Pe lîngă nud, inimă, garoafă, topor, Americă, pata de lumină lua cîteodată relieful unui revolver, dar n-ai prins se pare imaginea aceasta (sau ai prins-o ?) erai cu privirea în altă parte, sau nu bătea vîntul. Ai crezut că jocul de lumini de pe perete se datorează mișcării frunzelor castanului, cînd în realitate era un joc *dirijat*. Pe colivie e o mică morișcă, ce învîrtește, la cea mai mică bătaie a vîntului, în interior trei palete de sticlă, iar pe fiecare se află niște desene în tuș, cîte două, în următoarea ordine : America, revolverul, garoafa, inima, nudul, toporul. Ia primele litere ale fiecărui cuvînt. Ce iese ?

A-r-g-i-n-t. Argint. Aceasta a fost ultima „jucărie" a lui Ștefan Paim. S-a gîndit să folosească întru distracția sa razele soarelui de după amiază. Fiindcă o distracție a fost, iar imaginile le-a ales corespunzător unor cuvinte ale căror inițiale formau *acest nume ce-l preocupa atît de mult în ultimul timp: Argint.* Cred că a studiat cazul celor doi frați cu o uriașă curiozitate, și am impresia că el, Ștefan Paim, ar fi putut să ne spună cîte ceva asupra motivelor ce l-au determinat pe Cristian să-l ucidă pe Henry. Și cred că tocmai fiindcă bănuia sau intuia, sau știa cu precizie cauza tragediei, rădăcinile ei complicate, presupun că i-a sugerat lui Cristian, ca unică soluție, sinuciderea. Pesemne Cristian n-a fost de acord. Și rău a făcut!

Sînt convins în același timp că Paim nu era un *maître chanteur,* că s-a interesat de caz ca un om foarte curios, dar în primul rînd ca un om, și că soluția sa era cea mai potrivită.

Dar poate mă înșel!

Mintea mea nu mai are agerimea de altădată. Împrejur totul e din ce în ce mai tulbure. M-aș bucura mult să stăm iar de vorbă. Sînt atîtea lucruri de clarificat, în cazul fraților Argint, în cazul Paim, și în general în cazul vieților noastre. Dacă ești sincer cînd scrii că ți-ar face plăcere să pornim iarăși într-o seară samovarul cu povești, te rog grăbește-te! Altfel...

Al d-tale,

MARIUS LUPU

Sfîrșit

EDITURA MILITARĂ

Lei 4